

ETT STOCKHOLM FÖR ALLA

- En stad med
jobb, kunskap och möjligheter

Moderaternas förslag till
budget 2015 för Stockholms stad

Framtidens Stockholm – staden där alla kan växa!

Ett starkare Stockholm byggs med arbete. När fler människor ges möjlighet till arbete och egen försörjning stärks också våra möjligheter att utveckla staden. Sedan 2006 har 100 000 fler stockholmare fått ett jobb. Enbart genom starten av Jobbtorg Stockholm har det varit möjligt för över 18 000 stockholmare att gå från utanförskap till egen försörjning. Och antalet personer som lever på ekonomiskt bistånd är idag på den lägsta nivån sedan mätningarna startade 1982. 100 000 fler jobb är bara början. Jobben måste bli ännu fler och komma fler till del.

Vi har gjort det mer lönsamt att arbeta. Med Alliansregeringens jobbskatteavdrag och sänkt kommunal- och landstingsskatt har en undersköterska fått motsvarande en hel månadslön extra efter skatt per år. Genom fortsatt låg skatt får stockholmarna större rådighet över sin egen ekonomi och mer frihet i vardagen.

Vi har effektiviserat den kommunala förvaltningen för att bättre hushålla med varje skattekrona och har prioriterat kärnverksamheten som förskola, skola, äldreomsorg och omsorg om stadens funktionshindrade.

Vi har varit garanten för en stark och välskött ekonomi och levererat överskott i boksluten varje år under den tiden vi har haft väljarnas förtroende att styra Stockholm. Samtidigt har vi satsat mer än någonsin på äldreomsorgen, skolan och våra sociala verksamheter. Vi har investerat 18 miljarder i nya skolor, äldreboenden och idrottsanläggningar. Vi har byggt 9 nya fullstora hallar och 48 nya konstgräsplaner, och renoverat fem ridhus. Våra satsningar på miljön fortsätter att ge resultat. Redan 2012 nådde vi 2015 års mål för minskning av växthusgasutsläpp och prognosen är att vi kommer att klara miljö kvalitetsnormen för partiklar under 2014.

Tack vare att fler stockholmare arbetar ökar skatteintäkterna och stadens ekonomi stärks. Nyckeln till att utveckla och förstärka välfärdsverksamheterna är att fler får ett jobb som de kan försörja sig på. Vi kommer därför alltid att stå upp för en politik som prioriterar jobb framför bidrag. Bidragslinjen är ett hot mot Stockholms och därmed också hela landets ekonomi. Stockholm är hela Sveriges ekonomiska motor.

En skola i världsklass är avgörande för Stockholms framtida utveckling. Vi har därför under de två senaste mandatperioderna ökat resurserna till de skolor och elever som har de största behoven. Vi har byggt ut sommarskolan och alla elever garanteras nu läxhjälp. Och vi har höjt lönerna för Stockholms lärare med över 7 000 kronor per månad. Kunskapsresultaten har förbättrats. Föräldrar som har barn i förskolan är mer nöjda än någonsin.

Vi har under de två senaste mandatperioderna successivt höjt takten för bostadsbyggandet och vi har beslutat om att bygga bostäder motsvarande ett helt Malmö till 2030. Under våra år i majoritet har över 30 000 nya bostäder byggts i Stockholm och 7 500 studentbostäder är på väg fram som ett resultat av Alliansens tid i majoritet. Under perioden 2007-2014 var 40 procent av alla nya

bostäder hyresrätter. Vi har satsat på nya miljöprofilområden såsom Norra Djurgårdsstaden och vi har genomfört en hållbar upprustning av miljonprogramsområden i dialog med de boende och utan statligt stöd.

Genom att skapa förutsättningar för en fortsatt tillväxt och med en stark och välkött ekonomi har vi kunnat satsa på en kvalitativ och tillgänglig välfärd för stockholmarna. För att kunna fortsätta växa krävs en offensiv satsning på att bygga nya långsiktigt hållbara bostäder, en stor utbyggnad av kommunal service – alltifrån nya förskolor och skolor, till äldreomsorg, bostäder med särskilt stöd och service, kultur och idrott. Kvaliteten inom verksamheterna ska vara den högsta.

Stockholm håller positionen som världsledande miljöstad. Vi har bekämpat luftföroreningar, gifter och växthusgasutsläpp och tagit fasta på Stockholms gröna värden och den täta stadens fördelar. Vår ambitiösa miljöpolitik har gett en stadsmiljö som är trygg, säker och trevlig. Under förra mandatperioden har Stockholm tagit ett nytt brett grepp om miljön. Vi har satsat stort på solenergi, klimatanpassning, matavfallsinsamling samt på att minska buller och på att fasa ut giftiga kemikalier. Vi har antagit utmaningen att göra Stockholm till en cykelstad i världsklass och satsat en miljard kronor på att bygga ut cykelinfrastrukturen.

Vi prioriterat allt som gör att stockholmarna enkelt ska kunna ta sig fram i Stockholm, till och från jobbet, till och från gymmet, till och från förskolan. Det har handlat om allt ifrån nya snöröjningsmaskiner på vintern som håller trottoarer och cykelbanor isfria och cykelmiljardens investeringar till beslut om en historisk utbyggnad av tunnelbanan och påbörjandet av byggandet av Förbifart Stockholm och ombyggnaden av Slussen. Vi har investerat 18 miljarder i nya skolor, äldreboenden och idrottsanläggningar.

När Stockholms stad bytte majoritet 2006 var äldreomsorgen kraftigt underfinansierad. Sedan dess har Alliansen tillfört mer än en miljard kronor till stadens äldreomsorg trots att antalet invånare äldre än 80 år samtidigt har minskat med drygt 10 procent. Detta i sig är en historisk satsning på stadens äldreomsorg. Stadens årligt genomförda brukarundersökningar visar att äldre i staden aldrig har varit mer nöjda än de är nu. Med sin hemtjänst, med sitt vård- och omsorgsboende och med sin dagverksamhet. Det är med Alliansen som 350 miljoner kronor har tillförts för ökad bemanning på demensboenden sedan 2011.

Idag är 84 procent är nöjda med sitt särskilda boende i Stockholm och 84 procent är nöjda med sin hemtjänst i Stockholm.

Vi intensifierade under förra mandatperioden arbetet med att göra Stockholm mer tillgängligt. Stockholm kom 2012 tvåa i EU:s tävling om mest tillgängliga EU-stad. Tillgänglighetsarbetet har utvecklats från att bedrivas i projektform till att vara en naturlig del av den dagliga verksamheten. Här har stadens program för delaktighet varit av avgörande betydelse. Vi har fortsatt prioriterat att minska arbetslösheten för personer med funktionsnedsättning. Vi har till exem-

pel genomfört satsningar på visstidsanställning av personer med funktionsnedsättning, på att öppna upp för fler praktikplatser i staden och på att chefer i staden utbildas i funktionsnedsättningar.

Sedan 2006 har vi genomfört omfattande satsningar på biblioteken. Flera bibliotek har flyttat till mer tillgängliga lokaler och elva bibliotek har renoverats. Stockholm har fått sju nya bibliotek, bland annat tre t-banebibliotek. Öppettiderna på kvällar och helger har ökat.

Målet för kulturpolitiken har varit att kulturen ska växa och nå fler. El Sistema har startat i Skärholmen och Husby, eleverna i Kulturskolan har ökat från 14 000 till 16 000 och subventionen för skolans biljettköp av kultur har höjts med cirka 40 procent. Vi har infört en kulturbonus som stimulerar de fria kulturverksamheterna att nå fler besökare.

Framtidens Stockholm är de många möjligheternas stad. Hit kan människor söka sig för att få vara sig själva och kunna förverkliga sina egna drömmar. Här bejakas mångfald och idéer. Stockholm är en öppen, trygg, jämlik och tolerant stad som tar tillvara på alla människors livschanser. Stockholm är helt beroende av att människor flyttar hit från hela Sverige och hela världen, beroende av alla talanger och kompetenser. För att Stockholm ska kunna fortsätta växa på ett bra sätt behövs alla och alla är välkomna.

Stockholm är den vackra, gröna staden belägen där sjö möter hav. Här finns miljöer för alla livsstilar och önskemål, från kvartersparker och kajer till naturreservat med sjöar och skog. I staden finns gammalt och nytt sida vid sida. Staden ska byggas med förnuft på Stockholms och stockholmarnas villkor. Utvecklingen går hand i hand med att vi vårdar vår värdefulla, vackra natur och vårt klara vatten. Tre nya naturreservat har gjorts klara för inrättande och en plan för att restaurera stadens vattendrag håller på att arbetas fram.

Att bo i en stad är ett klokt miljöval. När människor bor nära varandra kan vi dela på tekniska lösningar som bidrar till en bättre miljö. Lösningar som vårt gemensamma fibernät bidrar till att göra Stockholm till en smart och hållbar stad.

Satsning på kunskap och forskning är vägen framåt. Stockholms ställning som universitetshuvudstad är viktig ur flera aspekter. Det ger oss möjlighet att möta framtidens efterfrågan på kvalificerad arbetskraft samtidigt som studenterna utgör en ovärderlig resurs för en kunskapsintensiv tillväxtregion som Stockholm. Med ökad konkurrens från omvärlden behöver vi dock kapacitet för ännu fler studenter, gästföreläsare och forskare. Därför har vi i Stockholms stad tagit steg för att utveckla Stockholm som kunskaps- och universitetshuvudstad.

Sedan vi fick förtroendet att styra staden har valfriheten i välfärden ökat och anställda inom välfärdssektorn har både fått fler arbetsgivare att välja bland och givits möjlighet att starta egna företag.

Vi har prioriterat att satsa stockholmarnas gemensamma resurser där de bäst behövs. Vi har stoppat slöseriet och tar ekonomiskt ansvar. Med en långsiktig och ansvarstagande politik har vi hållit skattetrycket nere och skapat värden för framtida generationer.

Stockholm är en stad där alla kan växa och forma sina liv på egna villkor. Fler ska kunna leva på sin lön, samtidigt som tryggheten finns för alla dem som behöver hjälp och stöd i vardagen. Den som hamnar i utanförskap får hjälp tillbaka. Antingen det gäller ungdomar som behöver stöttning för att klara skolan och komma ut i arbetslivet eller människor som behöver omfattande stöd för att ta sig ur missbruk eller en annan svår situation. Den som idag har försörjningsstöd ska kunna följa de tusentals som har kommit i egen försörjning via stadens Jobbtorg.

Tack vare att allt fler arbetar i Stockholm är vi många som bidrar till den gemensamma välfärden. Alla unga stockholmare får en god utbildning och en bra start i livet. De yngre barnen går i en trygg och rolig förskola. Personer med funktionshinder får hjälp och stöd i vardagen och äldre vet att stadens stöd och service finns när de behöver den. Att själv eller i samråd med anhöriga kunna välja skola eller vård- och omsorgsgivare är viktigt för stockholmarnas möjlighet att utforma vardagen efter egna önskemål. Vänstermajoritetens politik hotar 68 äldreboenden med nedläggning och 40 000 barn och unga riskerar att sakna en skola att gå till i Stockholms stad.

Stockholmarna ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. Politiken ska riva hinder och skapa förutsättningar istället för att bestämma hur stockholmarna ska leva sina liv. Vi strävar efter att förenkla för invånare och företag i relationerna med staden. Vi vill stärka människors egenmakt genom att utveckla och förbättra valfriheten. Stockholm ska vara såväl socialt som ekonomiskt och ekologiskt hållbart.

Tillsammans med stockholmarna vill vi göra en bra stad ännu bättre. Med utgångspunkt i det som är bra och värt att vårda, riktar vi ansträngningarna mot det som fortfarande behöver förbättras.

De förslag som vi fyra allianspartier presenterade i alliansmanifestet inför valet 2014 inryms också i respektive partis budget för Stockholm 2015-2017.

Alliansen fortsätter att arbeta för ett Stockholm där alla kan växa.

Anna König Jerlmyr
Moderaterna

Lotta Edholm
Folkpartiet

Per Ankersjö
Centerpartiet

Erik Slottner
Kristdemokraterna

Moderaternas förslag till budget 2015 för Stockholms stad

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ETT STOCKHOLM FÖR ALLA. EN STAD MED JOBB, KUNSKAP OCH MÖJLIGHETER	8
Stockholm – en växande storstad i ständig utveckling	9
140 000 nya jobb till 2020	10
Fler jobb åt unga	12
140 000 nya bostäder till år 2030	12
En modern och tät stad är en miljövänlig stad	14
Kommunikationer som underlättar stockholmarnas vardag oavsett trafikslag	15
En skola med kunskap i centrum: fortsatt satsning på skolan och lärarna	16
En trygg stad att åldras i	17
En stad som ger trygghet och stöd åt de mest utsatta i samhället	18
En modern kultur- och evenemangsstad	19
En öppen stad som bejakar människors olikhet och mångfald	20
Det ska vara enkelt att vara stockholmare	21
Ett Stockholm med trygga och välskötta stadsmiljöer i hela staden	21
En attraktiv arbetsgivare som lockar kompetenta medarbetare	22
STADENS INRIKTNINGSMÅL	23
KOMMUNSTYRELSEN M.M.	25
REVISORSKOLLEGIET	30
VALNÄMNDEN	31
STADSDELSNÄMNDERNA	32

Förskoleverksamhet	32
Verksamhet för barn, kultur och fritid	37
Äldreomsorg	39
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	42
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	43
Stadsmiljöverksamhet	49
Ekonomiskt bistånd	50
Arbetsmarknadsåtgärder	51
ARBETSMARKNADSNÄMNDEN	53
AVFALLSNÄMNDEN	58
EXPLOATERINGSNÄMNDEN	59
FASTIGHETSNÄMNDEN	65
IDROTTSNÄMNDEN	68
KULTURNÄMNDEN: KULTURFÖRVALTNINGEN	72
KULTURNÄMNDEN: STADSARKIVET	75
KYRKOGRÅRDSNÄMNDEN	76
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	77
SERVICENÄMNDEN	80
SOCIALNÄMNDEN	81
STADSBYGGNADSNÄMNDEN	91
TRAFIKNÄMNDEN	97
UTBILDNINGSNÄMNDEN	104
ÄLDRENÄMNDEN	118

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	122
CENTRAL MEDELSRESERV	123
FINANSFÖRVALTNING	124
KONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS AB	126
BOSTADSBOLAGEN	129
MICASA FASTIGHETER I STOCKHOLM AB	133
BOSTADSFÖRMEDLINGEN I STOCKHOLM AB	135
SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM AB (SISAB)	137
STOCKHOLM VATTEN AB	139
STOCKHOLMS HAMN AB	141
AB STOKAB	143
STOCKHOLMS STADS PARKERINGS AB	144
STOCKHOLMS STADSTEATER AB	146
STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB	148
STOCKHOLM BUSINESS REGION AB (SBR)	150
S:T ERIK FÖRSÄKRINGS AB	153
S:T ERIK LIVFÖRSÄKRING AB	154
S:T ERIK MARKUTVECKLING AB	155
INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB: MÄSSFASTIGHETER I STOCKHOLM AB	156
INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB: AB FORTUM VÄRME HOLDING SAMÄGT MED STOCKHOLMS STAD	157
STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND: STORSTOCKHOLMS BRANDFÖRSVAR (SSBF)	160

Ett Stockholm för alla. En stad med jobb, kunskap och möjligheter

Moderata Samlingspartiet förelägger kommunfullmäktige detta förslag till budget för Stockholms stad 2015.

Vår politik för fler jobb med låg skatt, trygg välfärd och en fungerande vardag har prövats i flera val och har vunnit stockholmarnas förtroende. Det bekräftas av att Moderaterna fortsatt är kommunfullmäktiges största parti.

Vår vision för Stockholm är en hållbar, trygg, tillåtande och framtidsinriktad stad med spännande jobb, en mångfald av människor, många företag och företagare, där tusentals studenter utbildar sig vid våra universitet och högskolor och där familjer trivs, skaffar barn och skapar sig ett hem. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten ständigt utvecklas. I Stockholm ska alla känna sig trygga.

Vi tror på människors förmåga, mer än på politikens. Vi vill fortsätta att utveckla valfriheten. De avgörande besluten ska fattas av stockholmarna själva, oavsett om det gäller val av barnomsorg, skola och pedagogisk inriktning, vård- och omsorgsboende eller andra välfärdstjänster.

Stockholmarna ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. Det personliga ansvaret kan aldrig ersättas av politiska beslut. Därför ska politiken riva hinder och skapa förutsättningar istället för att bestämma hur stockholmarna ska leva sina liv. Vi ska sträva efter att förenkla för invånare och företag i relationerna med staden.

Staden är till för stockholmarna och de ska stå i centrum för allt arbete i staden. Stadens service till stockholmarna ska vara av hög kvalitet, tillgänglig och miljövänlig. Myndighetsutövningen ska vara rättssäker och präglas av gott bemötande och effektiv hantering. Det är stockholmarnas behov av arbete, utbildning, omsorg, bostäder, arbetsplatser och transporter som ska vägleda det växande Stockholm.

Såväl alla invånare som anställda i Stockholms stad ska bli bemötta med respekt och kunskap oavsett etnicitet, kön, religion eller sexuell läggning.

All välfärdsverksamhet i Stockholms stad ska hålla en hög kvalitet, oavsett utförare. Stockholmarna ska vara trygga med att staden har rätt verktyg och metoder för att säkra kvaliteten. Stockholmarna ska alltid kunna känna sig trygga med att den service de väljer håller god kvalitet.

Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät levande stad och grönområden av hög kvalitet. Vi bygger vidare på den trygga, tillåtande och framtidsinriktade staden, som så många älskar och allt fler väljer att bo i. Vi gör detta utifrån vår vision om att göra Stockholm till världens bästa

stad att bo, leva och arbeta i – i dag och i framtiden när vi år 2020 når en miljon invånare.

Stockholm – en växande storstad i ständig utveckling

Stockholm har genom historien byggts av människor som söker sin framtid här och det gäller i allra högsta grad också idag. Aldrig i modern tid har vi varit så många och vuxit så snabbt som nu. I februari 2014 uppgick befolkningen till 900 000 invånare. På bara sex år har befolkningen ökat med 100 000 invånare. Det är oerhört positivt att så många vill bo och verka i Stockholm och det är fantastiskt att Stockholm erbjuder en livsmiljö och livsvillkor som gör att allt fler vill leva här och låta sina barn växa upp i staden. Stockholm ska vara en stad som ingjuter framtidshopp och leder till nyskapande, såväl för dem som är födda och uppvuxna här som för dem som söker sig hit från andra delar av Sverige och världen.

Tillgången till billiga bostäder för unga och studerande är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Målet är att 4 500 studentbostäder ska vara inflyttningsklara till år 2018.

Stockholm står sig i dag mycket väl i internationella jämförelser och är en dynamisk stad med ett starkt näringsliv och en växande arbetsmarknad. Utmaningen är att även i framtiden klara den allt hårdare internationella konkurrensen om arbetskraft och investeringar. Stockholm kan och ska erbjuda unika livskvaliteter som få andra städer kan matcha: ett stort utbud och utmärkt kvalitet i offentligt finansierade tjänster, trygghet, en ren och vacker miljö och ett spännande kulturliv.

Attraktiviteten förpliktigar. Stockholms stad måste ha en ledning som har förmåga att både säkerställa byggandet av nya bostäder, arbetsplatser och infrastruktur, och samtidigt ta ansvar för att värna livsmiljön som finns i parker, grönområden och i närheten av vattnet. All den service som invånare i alla åldrar behöver ska vara tillgänglig och hålla hög kvalitet.

Stockholm ska vara attraktivt i alla dess delar. Ytterstaden ska utvecklas genom förbättrad trygghet, goda utbildningsmöjligheter, tillgång till fler jobb, bättre infrastruktur och stadsmiljö.

Stockholms attraktionskraft kommer att i framtiden möjliggöra bostadsbyggande på platser som idag inte är ekonomiskt genomförbara. Tunnelbaneöverenskommelsen med nya sträckningar och stationslägen möjliggör såväl ökade målsättningar för bostadsbyggandet som ökad kapacitet i kollektivtrafiken.

En av målsättningarna med Stockholms översiktsplan är att stärka stadens centrala delar. Andra delar av staden som genom att länkas samman kan få ny spännande bebyggelse är området kring Gullmarsplan och Globen som en ny del av Söderstaden. En utveckling av dessa områden skapar förutsättningar för att bygga bostäder och kontor i centralt belägna delar. Ett annat exempel på Stockholms spännande framtida utveckling är att göra om Södertäljevägen till

en stadsgata, under bron, med kopplingar mellan Hornstull, Liljeholmen och Årstavik och viss bebyggelse.

Stockholm är en av de mest innovativa städerna i världen. Här finns världsledande företag och forskning inom bland annat informationsteknik, hälsovetenskaper och miljöteknik. Det gör att många söker sig till Stockholm för att jobba, forska och leva – både från övriga delar av Sverige och från hela världen.

Stadens e-tjänster, av hög kvalitet och service, ska göras mer tillgängliga dygnet runt och förenkla stockholmarnas vardag.

Genom jobb får stockholmarna försörjning, men också samhörighet och trygghet, vänner och möjlighet till utveckling och välstånd. En skola med fokus på kunskap ger Stockholms unga goda förutsättningar för fortsatta studier och jobb. Med målsättningen att alla stockholmare ska kunna arbeta och utbilda sig utifrån sina egna förutsättningar ska Jobbtorgen fortsätta att utvecklas för dem som behöver stöd på vägen till egen försörjning.

Stockholm är på väg att bli en miljonstad. Det ställer krav på oss att låta staden växa på ett miljövänligt sätt, där vi gör det enkelt för våra invånare att göra kloka och miljövänliga val. Stockholm ska även som miljonstad vara en stad där parker och grönområden erbjuder stockholmarna möjligheter till rekreation. Genom att vi bygger tätare kan staden fungera effektivare samtidigt som vi värnar om Stockholms träd och gröna oaser.

Det ska vara lätt att komma fram i Stockholm. Stockholmarna ska enkelt och tryggt kunna ta sig från hemmet till arbetsplatsen, lämna barnen på förskolan, träffa vännerna på kvällen, åka ut på landet till helgen och handla mat efter jobbet.

En fortsatt utbyggnad av kollektivtrafiken är nödvändig när staden och regionen växer snabbt. Vi vill att Förbifart Stockholm – och på sikt en Östlig förbindelse – för bort bilar från dagens hårt trafikerade gator. Framkomligheten i staden ska öka genom satsningar på förbättrade gångstråk, utbyggt cykelnät, tunnelbana och modern spårväg.

En snabbt växande stad med alla dess utmaningar kräver ett ledarskap som klarar att lägga grunden för det Stockholm våra barn och barnbarn ska växa upp och leva i. Moderaterna är beredda att ta ansvar för att utveckla staden med eftertanke, så att vi kan behålla den goda livskvalitet som är kännetecknande för Stockholm – en blå, grön och trygg stad, som förenar en tillgänglig, innovativ och urban miljö med närhet till vatten och natur.

140 000 nya jobb till 2020

Stockholm byggs starkt genom fler i arbete. Endast en varaktigt hög sysselsättning kan trygga en stabil finansiering av välfärden. När fler arbetar kan vi fortsätta lägga grund för och värna vårt gemensamma. När fler jobbar tryggas sammanhållningen. Alla stockholmare ska vara, eller ges verktyg för att bli,

självförsörjande. Detta är nyckeln till fortsatt låg skatt samtidigt som vi kan stärka kvaliteten i förskolan, skolan och omsorgen samt finansiera byggandet av framtidens Stockholm.

Vårt mål är full sysselsättning. Alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. För att nå dit satte Alliansregeringen upp målet att fem miljoner människor ska vara i jobb 2020. Två av fem nya jobb i Sverige ska även fortsatt tillkomma i Stockholm. Genom 140 000 nya jobb i Stockholm till 2020 kan Stockholm fortsätta vara attraktivt och konkurrenskraftigt. Bara så kan staden fortsätta vara dragloket för Sveriges utveckling.

Tillväxten kommer fortsatt att drivas av företag och entreprenörers innovationskraft. Stockholm ska vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i, med en dynamisk arbetsmarknad där framtidens jobb kan växa fram. Stadens roll är att underlätta för företagande och skapa förutsättningar för att stad, akademi och näringsliv möts. Det kräver högtstående akademier och forskningsmöjligheter. Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft och framtidsvillkor.

Stadens företagsklimat ska vara välkomnande och kontakterna med staden ska vara smidiga med en väg in för såväl nya som befintliga företag. Stockholms ställning är i dag stark, men ytterligare kraftansträngningar krävs för att göra Stockholm till den naturliga staden och regionen för företag att etablera sig i framför andra städer i Europa.

Styrkan i Stockholms arbetsmarknad är bredden och mångfalden: små, medelstora och stora företag, forskare, entreprenörer, kreatörer och ingenjörer. Det ska vara enkelt att byta mellan olika arbeten och mellan arbete, utbildning och företagande. Stockholm behöver fler arbetsplatser. Nya jobb och företag behöver växa fram i hela staden. Att skapa fler arbetsplatser i Söderort ska vara fortsatt prioriterat.

Stockholm ska vara en stad där trösklarna är låga för nya idéer som föder morgondagens jobb. Den kanske viktigaste styrkan i vår internationella konkurrenskraft är befolkningens höga utbildningsnivå och intresse för att pröva nya lösningar inom olika områden.

Jobben ska också komma fler till del. Stockholm ska tydligt präglas av arbetslinjen och respekt för människors egna önskemål och behov. Alla som kan arbeta och försörja sig själva måste ges förutsättningar att göra detta utifrån sin egen förmåga. Jobbtorg Stockholm ska fortsätta stötta stockholmare från utanförskap till egen försörjning genom individuell coaching och matchning.

Stockholms stad ska arbeta aktivt för att skapa en alltmer inkluderande arbetsmarknad och anställa fler personer med funktionsnedsättning. De personer med utländsk bakgrund som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden ska ges individuella verktyg med språket och validering i fokus.

Moderaterna vill:

- Skapa förutsättningar för minst 140 000 nya jobb i Stockholm till 2020.
- Uppnå full sysselsättning: alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb att gå till.
- Skapa fler arbetsplatser i Söderort.
- Öka kompetensen kring validering av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet i syfte att sänka trösklarna till arbetsmarknaden.

Fler jobb åt unga

Stockholm ska vara en konkurrenskraftig stad som attraherar och behåller talanger från hela världen. Genom att snabbt stötta unga in på arbetsmarknaden skapas förutsättningar för minskat utanförskap, större delaktighet och mer resurser till det som är vårt gemensamma.

Alliansregeringens nationella reformer, som har inneburit sänkt arbetsgivaravgift för unga och sänkt restaurangmoms, har varit viktiga för att ge fler unga en fot in på arbetsmarknaden i Stockholm. Samtidigt har staden erbjudit rekordmånga unga sommarjobb inom stadens olika verksamheter; 2014 fick över 6 500 unga stockholmare möjlighet att arbeta inom staden. Dessa jobb erbjuds främst unga som saknar egna kontakter. Vi ska fortsätta följa upp unga som hamnat utanför och erbjuder praktikplatser och individuell karriärrådgivning för att korta vägen till jobb. Det har varit en framgångsrik politik där fler och fler unga kommer snabbare in på arbetsmarknaden.

Vi vill också samarbeta med näringslivet för fler sommarjobb i privat sektor, för att stimulera fram fler jobb som kan hjälpa unga att få en fot på arbetsmarknaden.

Vänstermajoriteten i Stockholm och den rödgröna regeringen river upp dessa reformer, vilket riskerar att slå ut tusentals ungdomar. Vi vill istället gå vidare med lärlingsutbildningar, yrkesutbildningar inom bristyrken, lärlingsanställningar i staden och yrkesintroduktionsavtal för unga med lägre lön och utbildning på jobbet.

Moderaterna vill:

- Fortsätta satsa minst 70 miljoner kronor per år för minst 7 000 feriejobb för unga.
- Ha målet att Stockholm ska ha landets lägsta ungdomsarbetslöshet.
- Utöka satsning på yrkesintroduktionsanställningar och lärlingsanställningar inom staden.
- Staden ska hemställa hos regeringen om att behålla sänkt arbetsgivaravgift för unga.

140 000 nya bostäder till år 2030

Moderaterna tror på ett Stockholm som fortsätter att växa och utvecklas. De senaste sex åren har Stockholm vuxit med 100 000 invånare. Fram till år 2020 kommer Stockholm att öka med ytterligare 100 000 invånare och därmed bli en miljonstad. Moderaterna bejaktar den utvecklingen och är beredda att svara upp mot de utmaningar som den medför.

Att bygga nya hem för dagens och framtidens stockholmare är en helt avgörande förutsättning för att vi ska klara tillväxten. Att ha ett hem och ett jobb är grunden för att människor ska kunna förverkliga sina drömmar och idéer. En bostad för alla innebär att vi behöver både hyresrätter och bostadsrätter. Vi lovar därför att bygga hälften hyresrätter.

Moderaterna har satt ett historiskt högt mål för bostadsbyggandet i Stockholm, ett mål som långsiktigt gör upp med bostadsbristen i Stockholm. Vårt mål är att bygga 140 000 nya bostäder till 2030. 40 000 påbörjade bostäder mellan 2014 och 2018 är avgörande för att nå det långsiktiga målet.

Bostäderna ska byggas i attraktiva och kollektivtrafikhäna områden där det är enkelt att gå, cykla och åka kollektivt. Genom att bygga i goda kollektivtrafiklägen får stadens invånare smidigare resor och miljön blir bättre. Den växande staden förutsätter att vi bygger nya parker och vårdar de befintliga och uppmuntrar boende att engagera sig i sin närmiljö. Nya stadsdelar och bostäder ska präglas av varierande och nydanande arkitektur och ha hög miljö- och energiprestanda. Planeringen av nya bostäder måste även inkludera fler förskolor, skolor, idrottsytor, säkrad plats för fritid och rekreation samt olika former av specialbostäder.

Alla stockholmare ska kunna känna stolthet över sin stad, oavsett var man bor. Stockholmnarnas delaktighet i stadens utveckling är viktig. Det ska vara enkelt att framföra synpunkter och idéer kring stadens utveckling. Den fortsatta utvecklingen av ytterstaden är väsentlig för Stockholms framtid och ställer krav på en tydligare sammanvävning av staden, där nya kopplingar skapas och befintliga samband stärks.

Det finns ett stort behov av att bygga olika stora bostäder. Moderaterna vill att 20 000 av de 40 000 som ska dras igång fram till 2018 ska vara små bostäder. Många stockholmare väljer och önskar att bo i en etta eller tvåa. Ny lagstiftning gör det möjligt att bygga betydligt mindre lägenheter. Behovet av små bostäder gäller inte minst studenter och forskare. Vi vill bygga fler lägenheter med låg hyresnivå. Stadens tre bostadsbolag kommer att vara en viktig del i detta arbete.

Vi har fattat beslut om över 8 000 nya studentbostäder under de båda föregående mandatperioderna. Arbetet med studentbostäder för att utveckla Stockholm som studentstad måste vi göra tillsammans med övriga kommuner i Stockholmsregionen. Till Studentbostadsmässan 2017 har ett antal kommuner förbundit sig att tillsammans leverera studentbostäder, 4 000 av dessa är Stockholms del. Detta är ett mål som kommer att uppfyllas med råge. Vi kan därför höja målsättningen till 4 500 färdiga studentbostäder under kommande mandatperiod.

Moderaterna vill:

- Bygga 140 000 nya bostäder till 2030.

- Påbörja byggande av 40 000 bostäder, varav 20 000 ettor och tvåor, till 2018.
- Hälften av de nya bostäderna ska vara hyresrätter.
- 4 500 studentbostäder ska stå klara fram till 2018.

En modern och tät stad är en miljövänlig stad

En hållbar stadsutveckling och en uthållig ekonomisk tillväxt kan aldrig skapas enbart genom regleringar. Däremot ska staden vara pådrivande i utvecklingen genom sitt eget agerande och genom att samarbeta med andra aktörer. Genom att använda den bästa och mest kostnadseffektiva tekniken som finns tillgänglig kan vi nå våra mål. Svaret på våra utmaningar finns inte i gårdagens lösningar, utan i framtidens innovationer. Det handlar inte om att ändra på det vi gör, utan hur vi gör det. Stadens miljöarbete ska bedrivas i samarbete med invånare, näringsliv, akademi, organisationer och myndigheter. Moderaterna värnar om en giftfri miljö, frisk luft och rent vatten.

Frågor som rör miljö och klimat känner inga nations- eller kommungränser, vilket gör internationell samverkan kring frågorna centrala. Stockholm har bland annat signerat EU:s borgmästaröverenskommelse för effektivare energi-användning i Europas städer, samt samarbetar och leder delprojekt inom internationella organisationer som EURO CITIES och C40-Climate Leadership Group kring städernas långsiktiga miljöarbete. Miljöfrågorna utgör en viktig del av förverkligandet av Vision 2030, både i det globala och lokala perspektivet.

Miljöprogrammet är ryggraden i stadens klimat- och miljöarbete. Där har kommunfullmäktige antagit målsättningen att Stockholm ska vara fossilbränslefritt till 2050 och vägleds av stadens färdplan för målet.

Under den förra mandatperioden har vi kontinuerligt ökat resurserna för att förbättra luftkvaliteten i staden. Arbetet med luftkvaliteten ska fortsatt prioriteras för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna även hålls långsiktigt. Alliansregeringen påbörjade efter stadens önskemål en utredning om lokal dubbdäcksavgift och hastighetssänkningar bör övervägas på utsatta gator i staden.

Cykeln är ett prioriterat medel för ökad framkomlighet och bättre luftkvalitet i det moderna Stockholm. Genom stadens cykelstrategi ska cykelplanens mest prioriterade åtgärder genomföras. Cykelleder som binder ihop stadens olika delar och cykelstråken mellan kommunerna i länet ska utgöra ryggraden i denna satsning.

Även bilen är för många nödvändig och kan, med rätt förutsättningar, ha en betydligt mindre miljöpåverkan. Moderaterna är positiva till att antalet elbilar ökar i Stockholm. Det innebär mindre buller och bättre luft. Alliansen har investerat i en kraftig utbyggnad av antalet laddstolpar och antagit en miljöbilsstrategi för att nå målet om en fossilbränslefri fordonsflotta 2030. Under mandatperioden vill vi att 2 000 nya laddstationer för elbilar, inklusive snabbladdstationer, anläggs över hela staden.

Ett rent och snyggt offentligt rum är viktigt för stadens attraktivitet och för tryggheten i den offentliga miljön. Stockholm ska vara en ren och snygg stad. Parkskötseln ska vara god och arbetet mot nedskräpning ska intensifieras med god tillgång på till exempel papperskorgar och bättre uppföljning och kontroll av 24-timmarsgarantin för tömning av papperskorgar och städning.

Stadens utmaningar stannar inte vid kommungränsen. Därför ska Stockholm samarbeta med övriga kommuner i länet för att bygga bostäder, cykelstråk, kollektivtrafik, spår och vägar som den växande huvudstadsregionen behöver. Ett viktigt led i detta arbete är den historiska överenskommelsen om utbyggnad av fyra tunnelbanelinjer som träffades under 2014. Genom överenskommelsen stärks länets framkomlighetsinfrastruktur samtidigt som den möjliggör byggandet av nya bostäder underlättar därmed livet för stockholmarna.

Stadens befintliga och kommande miljöprofilområden ska vara en testbädd för ny miljöteknik, en katalysator för innovativa miljöföretag och ett skyltfönster för Stockholm mot omvärlden.

Moderaterna vill:

- Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad 2050 och giftfri stad 2030.
- 2 000 nya laddstationer för elbilar ska byggas.
- Dubbdäcksavgift och sänkt hastighet på utvalda gator införs för bättre luft.
- Bättre uppföljning och kontroll av 24-timmarsgarantin mot nedskräpning.
- Miljöprofilområdena ska vara testbädd för ny miljöteknik.

Kommunikationer som underlättar stockholmarnas vardag oavsett trafikslag

Att snabbt kunna förflytta sig inom landet eller inom staden är avgörande för att stockholmarnas vardag ska fungera. Behoven av ny infrastruktur i Stockholmsområdet är stora, därför har Moderaterna arbetat hårt för att kunna fatta tuffa men helt nödvändiga investeringsbeslut.

Alliansregeringen presenterade inför valet 2014 Sverigebygget, som är ett enormt åtagande för att bygga spår, vägar och bostäder. Sverigebygget fokuserar på att rätta till gamla misstag och skapa förutsättningar för en bra framtid i hela landet. Alliansregeringen pekade också ut ett antal viktiga investeringar i Stockholmsområdet såsom ytterligare utbyggd tunnelbana, nya vägar och spår.

Den historiska Stockholmsöverenskommelsen mellan Alliansen i regeringen, landstinget och Stockholms stad innebär att tunnelbanan byggs ut med nio nya stationer kommande år: Barkarby station, Barkarbystaden, Arenastaden, Hagastaden, Sofia, Hammarby kanal, Sickla, Saltsjö-Järla och Nackaforum. Vi vill fullfölja överenskommelsen och dessutom bygga ut tunnelbanan med ytterligare en station, genom att förlänga Hagsätragrenen till Älvsjö.

Stockholmarna uppskattar att Stockholm är en cykelstad. Även om mycket kommer vara genomfört så kommer det krävas mer investeringar för att nå målen. Stockholm behöver fler cykelparkeringar och fler lättplacerade cykelställ.

Stockholmsregionens framtidsutsikter är beroende av att infrastrukturen förbättras och att beslutade projekt genomförs. Genom att frysa byggandet av Förbifart Stockholm och Nya Slussen samt genom att kräva en avveckling av Bromma flygplats äventyrar vänstermajoriteten Stockholms utveckling. Den politiska osäkerheten hotar investeringar som kan skapa nya jobb i Stockholm och medför oförsvarliga kostnader för skattebetalarna. Moderaterna står fast vid tidigare fattade beslut om att bygga Förbifarten och Nya Slussen. När Stockholm behöver fler och bättre kommunikationer står vi också upp för flygförbindelserna på Bromma. I en nära framtid vill vi även att förstudien av Östlig förbindelse resulterar i att ringleden runt Stockholm äntligen byggs klart.

Moderaterna vill:

- Bygga ut tunnelbanan med tio nya tunnelbanestationer; förverkliga tunnelbaneutbyggnadens nio stationer och gå vidare med en förlängning från Hagsätra till Älvsjö.
- Att cykelmiljarden följs av ännu en cykelmiljard.
- Fortsätta att bygga Nya Slussen.
- Hemställa hos regeringen om att fortsätta bygga Förbifart Stockholm.
- Hemställa hos regeringen om att ringleden runt Stockholms innerstad byggs klart genom Östlig förbindelse.
- Hemställa hos regeringen om att Bromma flygplats uppgraderas till 3C-flygplats och att gällande avtal fullföljs till 2038.

En skola med kunskap i centrum: fortsatt satsning på skolan och lärarna

Kunskap och bildning ger människor makt att själva forma sina liv. En skola som ger Stockholms elever en utbildning som håller hög internationell nivå är avgörande för Stockholms framtida utveckling. Skolan i Stockholm håller också generellt sett mycket hög kvalitet. Vi har under våra år i majoritet ökat resurserna till de skolor och elever som har de största behoven. Vi har byggt ut sommarskolan och alla elever garanteras nu läxhjälp. Vi har höjt lärarlönerna kraftigt – med i snitt över 7 000 kronor per månad. Kunskapsresultaten har förbättrats. Men vi vill mer.

Alla stadens skolor ska vara bra skolor, där alla elever får det stöd som de behöver för att klara kunskapskraven och nå sin fulla potential. Fokus ska ligga på elevernas kunskaper och förbättrade studieresultat och goda exempel på framgångsrikt arbete i stadens skolor ska tas tillvara och spridas. Varje rektor och lärare ska tillförsäkras de förutsättningar som de behöver för att utföra sitt uppdrag på bästa sätt. Vi har kommit en bit på vägen, men än finns mycket kvar att göra.

Skickliga och engagerade lärare är nyckeln till en bra skola. Vi vill därför fortsätta att höja lönerna för lärarna i Stockholm, samtidigt som det administrativa

arbetet ska minska. Vi vill fortsätta satsningen på läxhjälp och sommarskola, med fokus på mer kunskap i skolan. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och integreras bättre i skolans alla verksamheter. Och ledarskapet i skolan ska utvecklas och förbättras ytterligare, genom att mer tid frigörs för rektorernas pedagogiska ledarskap.

De skolor som har särskilt stora utmaningar och låg måluppfyllelse står att vara i fokus för våra satsningar. Vi vill därför fortsätta att rikta våra förstelärare till dessa skolor, samtidigt som vi vill öka möjligheterna för skolorna att genom högre löner locka till sig fler skickliga lärare.

Stockholms utbildningsväsende ska hålla hög kvalitet och förbereda eleverna för både yrkesarbete och akademiska studier, samtidigt som det skapar många vägar in i arbetslivet. Genom en nära samverkan mellan näringsliv, grund- och gymnasieskolor, universitet och högskolor skapas naturliga bryggor i allt från trainee- och praktikplatser till mentorskap och lärlingsutbildningar. Vi ser gärna att entreprenörer och forskare regelbundet träffar skolelever för att berätta om sitt arbete.

Samarbetet med ledande universitet och högskolor samt med världsledande städer och företag inom strategiska framtidsbranscher som informationsteknik, hälsovetenskap och miljöteknik ska stärkas. Genom att samverka och nå samsyn åstadkommer näringslivet, staden och akademierna att vi når ännu längre i Stockholms utveckling och ökar regionens attraktivitet för både företag och personer.

Moderaterna värnar en mångfald av förskolor med olika pedagogisk inriktning och generösa öppettider. Förskola på obekvämt arbetstid ska omfattas av barnomsorgsgarantin. Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn det de behöver för att lära och utvecklas. Lika naturligt som valfriheten att välja förskola eller skola, ska det vara att alla skolor, offentliga såväl som fristående, ska leva upp till högt ställda kvalitetskrav. En lugn och trygg skola lägger grunden för nyfikenhet och kunskap.

Fritids spelar en viktig roll i barns lärande och sociala utveckling. För att pedagogiken ska kunna ta ännu större plats vill vi stärka integrationen mellan fritidsverksamhet och skolans undervisning.

Moderaterna vill:

- Fortsätta höja lärarlönerna.
- Följa upp, och vid behov utveckla, läxhjälpen för att garantera att den kommer alla elever till del.
- Fortsätta och utveckla satsningen på de skolor som har låg måluppfyllelse.

En trygg stad att åldras i

Stockholm ska vara en trygg och bra stad för alla stockholmare att leva och bo i.

Staden ska ha ett väl utvecklat samarbete med det civila samhället, där överenskommelsen med den idéburna sektorn ska vårdas och utvecklas. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service.

Stockholms äldre blir allt friskare och lever längre. Alla har rätt till en bra äldreomsorg och det är viktigt att omsorgen ges efter den äldres önskemål och behov. Äldre stockholmare ska ges goda förutsättningar för ett så självständigt och innehållsrikt liv som möjligt. Biståndsbedömningen ska förenklas ytterligare. Valfriheten inom äldreomsorgen ska vara god med en mångfald av utförare och möjlighet att välja innehåll i hemtjänsten. Genom satsningar på valfrihet och kvalitet i äldreomsorg, hemtjänst och service, får äldre som vill bo kvar i sina lägenheter på ålderns höst större makt över sina liv. Oavsett om verksamheten bedrivs av kommunen eller en fristående aktör ska kraven vara högt ställda och uppföljningen ska vara noggrann.

Äldre som vill bo kvar hemma ska kunna känna sig trygga i det valet. En väl fungerande hemtjänst är en förutsättning för att äldre ska kunna leva självständiga liv och stanna kvar i sina hem så länge de önskar. Hemtjänsten ska präglas av hög kvalitet, god arbetsmiljö för medarbetarna och valfrihet för den äldre. Det kräver långsiktiga spelregler för utförarna av hemtjänst i Stockholm, där vi med oro ser på vänstermajoritetens tydliga ovilja mot fristående aktörer.

Moderaterna försvarar de äldres rätt att välja och slår vakt om mångfalden av utförare. Stockholms äldre ska ha rätt att välja bland en mångfald av boendeformer. Äldre par med olika vårdbehov ska kunna leva ihop hela livet och detta säkerställs genom parboendegarantin. För att ge Stockholms äldre en god vård och omsorg behövs engagerade och utbildade medarbetare som möter de äldre på deras villkor och ser varje individ som en unik person med rätt att få sina individuella behov tillgodosedda. Staden ska fortsätta med att höja kompetensen och stärka medarbetarna i deras yrkesroll.

Moderaterna vill:

- Stockholm ska vara en trygg stad att åldras i med en omsorg som ges efter den äldres önskemål och behov från en mångfald av utförare.
- Bevara och utveckla valfriheten inom äldreomsorgen.
- Det ska vara möjligt att välja innehåll i hemtjänsten.
- Bevara och utveckla valfriheten inom hemtjänsten.

En stad som ger trygghet och stöd åt de mest utsatta i samhället

Staden måste alltid finnas till hands för de mest utsatta i vårt samhälle. I synnerhet ska barn och unga som far illa få stöd och hjälp i ett tidigt skede. Vi vill arbeta för att frivilligkrafter och staden har gemensamma mål och program för att bekämpa hemlösheten. Ett nära samarbete mellan polis, skola och socialtjänst ska ge unga stockholmare ett snabbt stöd. Genom kraftfulla insatser ska staden arbeta för att minska droganvändandet bland Stockholms unga.

Arbetet mot våld i nära relationer ska fortsätta med full kraft. Arbetet för en ny kvinnojour, Kriscentrum 2, ska påbörjas under 2015. Satsningen på föräldrastödsprogram för att ge alla barn en bra start i livet ska fortsätta. Vi ska utveckla och utvidga arbetet med sociala insatsgrupper. Tidiga insatser mot ungdomar med riskbeteende leder till att färre ungdomar växer upp i och hamnar i utanförskap. Den satsning på ett utvecklat samarbete mellan skola och socialtjänst som vi har initierat ska fortgå.

Arbetet mot barn- och ungdomsprostitution samt självskadebeteende är ett prioriterat område som fortsatt ska utvecklas under 2015. Även det uppsökande arbetet behöver intensifieras.

Insatserna för att minska hemlösheten är fortsatt prioriterade och hemlöshetsstrategin ska fortsätta vara en viktig utgångspunkt i stadens arbete. Fler långsiktiga boendelalternativ ska övervägas liksom en ökad satsning på boendestöd.

Arbetet med utsatta EU-medborgare ska fortsätta i form av uppsökande arbete, Vinternatt och Crossroads. Staden ska även tillsätta en samordnare som arbetar tillsammans med andra myndigheter som bland annat polisen för att utreda misstänkt människohandel och organiserad brottslighet såsom prostitution.

Moderaterna vill:

- Socialtjänsten ska fortsätta att utvecklas med särskilt fokus på förebyggande långsiktigt arbete för barn och unga.
- Etablera en ny kvinnojour, Kriscentrum 2.
- Stärka samverkan skola och socialtjänst för de som riskerar att inte klara skolan.
- Utveckla och utvidga arbetet med sociala insatsgrupper och avhoppare.
- Utveckla insatserna när det rör utsatta EU-medborgare.

En modern kultur- och evenemangsstad

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, öppen och modern kultur-, idrotts- och evenemangsstad. Kulturhuset Stadsteatern ska fortsätta utvecklas till ett allkonsthus i världsklass med Nordens ledande teater. Vi vill förverkliga en internationell gästspelsscen i gasklockan i Norra Djurgårdsstaden. Liljevalchs konsthall ska byggas ut. Biblioteken ska fortsätta att växa när Stockholm växer. Vi vill fortsätta utveckla Stockholm som evenemangsstad och förverkliga visionen om ett nöjesdistrikt kring Tele2 Arena.

Kulturell mångfald stimulerar inte bara människans intellektuella och emotionella utveckling, utan bidrar också till att öka bildningen, stärka det civila samhället och det offentliga samtalet. Därför vill vi stärka det fria kulturlivets och idrottsföreningarnas frihet, ekonomiska självständighet och livskraft. Möjligheten för kulturskapare att leva på sina yrken ska förbättras och idrottsföreningarnas förutsättningar att bedriva näringsverksamhet i anknytning till evenemang och anläggningar ska öka.

Ett självständigt och oberoende kulturliv är en viktig del av ett demokratiskt och pluralistiskt samhälle. Ett nytt kulturkluster ska skapas kring gasklockorna i miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden, bland annat genom att en av gasklockorna blir en kulturscen.

Kulturen vårdar och utvecklar ett bildningsideal som är viktigt att upprätthålla, inte minst inom skolan. Kulturlivet är en garanti för det fria ordet och ett livfullt offentligt samtal, och därför måste tillväxten i kultursektorn stärkas. Böcker och bibliotek är centrala delar i Moderaternas kulturpolitik. Särskilt viktigt är att nå ut till barn och ungdomar.

Stockholmarnas goda förutsättningar att kombinera ett aktivt storstadsliv med ett levande idrotts-, motions- och friluftsliv är en viktig källa till hälsa. Vi värnar breddidrott och möjlighet för alla barn och unga att utöva idrott givet sina egna förutsättningar. Genom ett brett utbud av idrottsaktiviteter i staden kan stockholmarna stimuleras att röra på sig och motionera mera.

Idrott är inte bara en källa till glädje för många utan skapar också förutsättningar för att fler ska kunna leva ett friskare och längre liv upp i åldrarna. Det är särskilt angeläget att barn och ungdomar grundlägger goda vanor kring idrottande och motion så tidigt som möjligt i livet. I det nya idrottspolitiska programmet som vi tog fram under förra mandatperioden prioriteras särskilt att få fler ungdomar, som aldrig tidigare idrottat, att motionera. Prioriteringarna inom idrott ska präglas av ett jämställdhets- och folkhälsoperspektiv, i samarbete med både Stockholms föreningsdrivande och kommersiella aktörer.

Stockholm blir en miljonstad redan år 2020. I utvecklingen av staden är det viktigt att även kultur och idrott finns med i planeringen i nya eller växande stadsdelar.

Moderaterna vill:

- Kultur och idrott ska integreras i växande stadsdelar.
- Fler bibliotek ska öka stockholmarnas läsning.
- Stockholm ska vara en ledande evenemangstad.
- En internationell gästspelsscen ska skapas i gasklockan i Norra Djurgårdsstaden.

En öppen stad som bejakar människors olikhet och mångfald

Stockholm ska vara en modern och öppen stad. När människor blir accepterade för sin person, sin livsstil, religion och kultur, ökar toleransen och förståelsen för olikheter. Arbete, tolerans, en väl fungerande skola och goda kunskaper i svenska är de viktigaste förutsättningarna för att bryta utanförskap.

Stockholm ska vara en trygg och tillåtande stad för alla, där kulturer, religioner och traditioner möts. Genom att göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar kan tryggheten öka, jobben bli fler samt kultur och lokalt stadsliv blomstra.

Vägen till egen försörjning är avgörande för integrationen. I Stockholm ska det finnas en individuellt anpassad och tydlig etableringskedja för nyanlända, som snabbt leder till egen försörjning. Under vår ledning har staden har också tagit initiativ till en fadderverksamhet för nyanlända. Ytterstadens stadsdelar ska stå i fokus för ökat företagande och fler arbetstillfällen.

Moderaterna vill:

- Såväl invånare som anställda i Stockholms stad ska bli bemötta med respekt och kunskap som unika individer oavsett etnicitet eller sexuell läggning.

Det ska vara enkelt att vara stockholmare

Moderaternas utgångspunkt är den enskilda stockholmaren. Vår målsättning är därför att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Staden ska tillhandahålla välfärdstjänster och service på ett sätt som underlättar för stockholmarna i vardagen. Vare sig det handlar om att hämta på förskolan, att ta sig till och från arbetet, att hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla och träffa vänner, så har stockholmarna rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Stockholm ska vara en stad för hela livet och där alla får plats. Tillgängligheten ska vara hög, trafiken ska flyta, avfallshanteringen ska vara enkel och välfärdstjänster med hög kvalitet ska finnas på plats när de behövs.

Moderaterna värnar den moderna och tillgängliga staden som alltid finns till hand för medborgarna. Servicen i Stockholms stad ska vara tillgänglig dygnet runt, stadens myndigheter ska snabbt och professionellt svara och lotsa rätt. Utbyggnaden av e-tjänster ska fortsätta.

Moderaterna står upp för stockholmarnas rätt att välja bland en mångfald av utförare. Kvalitetsutveckling och innovationskraft i den offentliga servicen blir bäst när olika aktörer tillåts utveckla egna sätt att möta stockholmarnas önskemål och behov. Stockholmarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald och alla verksamheter som staden finansierar ska vara effektiva och hålla hög kvalitet.

Moderaterna anser att staden på allt fler områden ska vara beställare av välfärdstjänster snarare än utförare av dessa. Detta utgör en garant för stockholmarnas valfrihet och säkerställer en bredd av kunskap och erfarenheter. Samtidigt ställer det ökade krav på välformulerade kvalitetskrav och uppföljning. Moderaterna vill att verktygen för kvalitetsuppföljning utvecklas för att än bättre säkerställa att stockholmarna får bästa möjliga service för sina skattepengar. Det viktiga för Moderaterna är god kvalitet, inte vem som är utförare.

Ett Stockholm med trygga och välskötta stadsmiljöer i hela staden

Moderaterna vill att Stockholm ska vara en trygg stad oavsett plats eller tid på dygnet. Alla ska våga vara ute på kvällen. Mörka och otrygga platser ska lysas upp. Vi vill arbeta för trygga, rena och väl upplysta stadsmiljöer. Säkerheten i

Stockholms olika stadsdelar ska öka genom ett aktivt och systematiskt arbete, till exempel genom regelbundna trygghetsvandringar. En nära och strukturerad samverkan med olika föreningar som kan bidra med civilsamhällets krafter i arbetet är värdefullt.

En attraktiv arbetsgivare som lockar kompetenta medarbetare

Viktigast för pålitliga och kvalitativa välfärdstjänster, liksom för rättsäker myndighetsutövning, är de som utför arbetsinsatsen. Som arbetsgivare ska staden vara ansvarstagande, med tydliga program för dem som vill utvecklas. Staden ska erbjuda villkor som motsvarar de som finns på arbetsmarknaden i Stockholms län, så att staden kan attrahera välutbildade och kompetenta medarbetare.

För de som idag har ofrivillig deltid och vill arbeta mer, ska heltid erbjudas och det ska finnas goda möjligheter till kompetensutveckling.

Stadens chefer och ledare ska stärkas i sitt ledarskap och chefsförsörjningen säkras långsiktigt. Traineeprogrammet för akademiker för att locka morgondagens ledare ska fortsätta.

Stadens inriktningsmål

Stadens verksamheter finansieras till största del av skatteintäkter och skattebetalarnas pengar ska användas klokt och vi ska vara fortsatt noggranna med hur medborgarnas skattemedel används. En god ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare kommer att ställa på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Arbetet för att minska byråkrati och onödig administration ska fortsätta. Genom minskade kostnader för administration, konsulttjänster och lokaler till förmån för kärnverksamheten får stockholmarna bättre service till lägre kostnad.

Budgeten ska innehålla mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Ekonomin är en förutsättning för verksamheten, men också en begränsning. Budgeten ska hållas.

Till skillnad från vänstermajoriteten har Moderaterna en erkänd och beprövad förmåga till prioriteringar, avseende såväl mål som ekonomiska resurser. Genom att prioritera värnar vi skattebetalarnas pengar samtidigt som vi genom en tydlig målstyrning garanterar effektivitet i stadens egen organisation. I motsats till vänstermajoriteten ser vi inte offentligt huvudmannaskap som ett egenvärde, utan genom att vara öppna för en mångfald av externa utförare drar vi nytta av konkurrensens kreativa, välståndsskapande och effektiviserande kraft för Stockholms bästa.

Genom tydliga mål för verksamheterna klargörs vilka uppdrag nämnderna och bolagsstyrelserna har och vad som är möjligt att uppnå med befintliga resurser. Målen ska vara mätbara och utvärderas i samband med budgetuppföljningen. I verksamhetsberättelsen ska måluppfyllelsen redovisas.

I Moderaternas budget för 2015 ligger de tre inriktningsmålen för stadens verksamheter sedan tidigare fast:

- Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök
- Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

Inriktningsmålen preciseras genom kommunfullmäktiges verksamhetsmål för verksamheterna.

Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Verksamhetsmål 1.1: "Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa".

Verksamhetsmålet 1.2: "Invånare i Stockholm är självförsörjande".

Verksamhetsmål 1.3: "Stockholms livsmiljö är hållbar".

Verksamhetsmål 1.4: "Det byggs många bostäder i Stockholm".

Verksamhetsmål 1.5: ”Framkomligheten i regionen är hög”.

Verksamhetsmål 1.6: ”Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm”.

Verksamhetsmål 1.7: ”Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad”.

Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

Verksamhetsmål 2.1: ”Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald”.

Verksamhetsmål 2.2: ”Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden”.

Verksamhetsmål 2.3: ”Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg”.

Verksamhetsmål 2.4: ”Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten”.

Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

Verksamhetsmål 3.1: ”Budgeten är i balans”.

Verksamhetsmål 3.2: ”Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva”.

Kommunstyrelsen m.m.

Stockholm ska vara en stad där fler människor i arbete och växande företag förenas med en hög bostadsbyggnadstakt och ledande kvalitetsutveckling i stadens verksamheter. Kommunstyrelsen ska samordna stadens insatser för att säkerställa människors möjlighet till arbete och bostad och leda stadens systematiska kvalitetsarbete. I ledningen av stadens arbete ska kommunstyrelsen säkra en långsiktigt god ekonomi och hög kostnadseffektivitet.

Central samordning av den växande stadens behov

Stockholms stad är en stor och komplex organisation med behov av central samordning och tydlig målstyrning för att säkerställa god måluppfyllelse och optimering av stadens resurser. Denna samordning är kommunstyrelsens ansvar. Kommunstyrelsen ska ha så få, tydliga och mätbara mål som möjligt och organisera sitt arbete därefter för att uppnå bästa möjliga styrning av staden. Stadens övergripande måldokument ska vara Vision 2030. Nya ombudsmän, kommissioner, kanslier, råd och beredningar enligt vänstermajoritetens budget ska inte inrättas.

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling. Staden fortsätter att växa med fler bostäder, pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kommersiella lokaler, kultur- och idrottslokaler samt utveckling av ny infrastruktur. Förverkligandet av den nya översiktsplanen innebär stora investeringar, vilket kräver god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt samt ekonomisk och tidsmässig prioritering.

I takt med att Stockholm växer ställs krav på att fler bostäder byggs. Under Alliansen har staden antagit en ambitiös målsättning om 140 000 nya bostäder mellan åren 2010 och 2030. Moderaternas målsättning för att svara upp mot det långsiktiga målet är att 40 000 bostäder ska påbörjas till 2018.

Stockholm ska stärkas som kunskapsstad

I arbetet med att utveckla Stockholm som en kunskapsstad ska kommunstyrelsen samordna arbetet med framtagandet av nya studentbostäder med berörda nämnder.

Kommunstyrelsen ska aktivt bidra till att främja utvecklingen av Stockholm som en kunskapsregion och forskningsstad. Samarbetet med regionens lärosäten ska därför stärkas och utvecklas. För närvarande medverkar staden i ett strategiskt samarbete tillsammans med Kungliga Tekniska Högskolan, Karolinska Institutet, Stockholms universitet och Södertörns högskola samt landstinget och länsstyrelsen i syfte att utveckla ett gemensamt och öppet forum för att tillsammans analysera komplexa samhällsproblem, ett *OpenLab*. Detta arbete ska fortsätta.

Feriewerbeten med fokus på ytterstaden

En stor andel av feriewerbeten har till och med 2014 finansierats via medel som avsatts för satsningar i ytterstaden. Från och med 2015 avsätts medel för ferie-

arbete i ordinarie budget. Medlen avsätts under kommunstyrelsen och fördelas enligt tidigare års principer.

Kompetensförsörjning med stockholmarnas behov som utgångspunkt

Stockholm har en stark och diversifierad arbetsmarknad. För att säkerställa stadens behov av kompetenta medarbetare behöver staden kontinuerligt arbeta för att utvecklas som attraktiv arbetsgivare. Kommunstyrelsen ska ansvara för att staden ska ha ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbetar och genomför insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen.

Kommunstyrelsen ska, i samråd med socialnämnden, ta fram stadsövergripande ledarutvecklingsprogram inom socialtjänsten.

Insatser för utveckling av dagens och morgondagens chefer är prioriterade. Stadens samlade arbete med personalfrågor ska underlättas genom enhetliga och effektiva processer och verktyg som förenklar chefernas vardag.

Stadens traineeprogram för akademiker ska fortsätta. Ett antal traineeplatser i programmet ska erbjudas akademiker med funktionsnedsättning. Det är särskilt viktigt att attrahera utrikes födda chefer för att säkra att den framtida kompetensförsörjningen speglar befolkningens sammansättning.

Tillväxtmotorn Stockholm

Stockholm är hela Sveriges tillväxtmotor. Utvecklingen i Stockholms näringsliv har betydelse för hela landet. Det är inte en utveckling som kan tas för givet. För att bibehålla och stärka Stockholms position i den internationella konkurrensen måste näringslivsklimatet ständigt förbättras och förenas med förutsägbarhet för investeringar i regionen. Särskilt infrastrukturinvesteringar och bostadsbyggande ska prioriteras för att skapa gynnsamma förutsättningar för jobb och tillväxt i Stockholm.

Kommunstyrelsen ska ha det strategiska ansvaret för näringslivsfrågor. Samtliga nämnder ska ha en tillmötesgående och problemlösande inställning till företagens etablering och utveckling i Stockholm. Näringslivsperspektivet ska vara en naturlig del av stadens arbete.

Kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden ska tillsammans fortsätta med en gemensam produktionsplanering utifrån målet om 40 000 påbörjade bostäder till 2018.

Förbättrade förutsättningar för innovationer

För att Stockholm ska behålla och stärka sin position i den globala konkurrensen behövs ett fortsatt gott innovationsklimat med goda möjligheter till kommersialisering. Staden ska i samarbete med näringslivet och övriga berörda aktörer arbeta för att skapa innovativa former för samverkan. För att driva på utvecklingen ska staden arbeta med innovationsupphandling och tillgängliggö-

rande av offentlig data samt verka för att tillväxtdrivande kompetensnoder utvecklas.

Stockholms livsmiljö är hållbar

Stockholm utsågs av EU-kommissionen till Europas miljöhuvudstad 2010. Utnämningen har bidragit till ett ökat intresse för Stockholms miljöarbete, där staden fungerar som inspiratör och föredöme för andra städer runt om i världen. Utnämningen har också bidragit till att stockholmarnas medvetenhet kring stadens miljöarbete har ökat. Staden har under Alliansens ledning prioriterat ett resultatorienterat och målinriktat miljöarbete.

Miljöprogrammet utgör ryggraden i stadens miljöarbete. Miljöprogrammet ska stödja stadens målsättning om att bli fossilbränslefri till 2050 och en fossilbränsleoberoende organisation till 2030.

För stockholmarnas hälsa är det angeläget att uppnå en god utomhusmiljö, vilket inbegriper såväl bullerfrågor som luftkvalitet. Överskridanden av miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet avseende PM₁₀ och kvävedioxid ska motverkas i enlighet med stadens miljöprogram och de krav som ställs på staden i det av länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljökvalitetsnormerna.

Promenad- och cykelstaden Stockholm

Stockholm ska utvecklas på ett sätt som främjar korta avstånd. Blandade stadsmiljöer underlättar för stockholmarna att förflytta sig mellan bostaden, arbetet och handels- och serviceinrättningar. Stads- och trafikplanering ska beakta möjligheterna att enkelt förflytta sig till fots.

Cyklandet har ökat kraftigt i Stockholm de senaste åren och Stockholm har en uttalad målsättning som ledande cykelstad. Ett ökat cyklande ställer höga krav på det strategiska cykelarbetet och berör flera olika verksamheter såväl inom staden som med externa parter. Samordning, cykelsäkerhet, skapandet av nya cykelparkeringar och kommunikation motiverar ett samlat arbetssätt.

Ytterstadsutveckling

Stockholm ska vara attraktivt och tryggt i alla dess delar. Alla stockholmare ska ha en god och trygg boendemiljö i sin stadsdel. Upprustningen av bostäder och fysisk omvandling av stadsmiljön är den drivande kraften i utvecklingen och ska ske samtidigt med satsningar på trygghet, utbildning, jobb och företagsutveckling. En viktig del är också att stärka formerna för medborgardialog och medborgarmedverkan. Ytterstadsutvecklingen ska ske samlat utifrån målsättningarna i visionerna för Söderort, Järva och Hässelby-Vällingby.

Arbete med social hållbarhet ska intensifieras i de stadsdelsnämnder som har ett högt socialt riskindex. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med bostadsbolagen, där de har en stor dominans i området, vara ansvariga för att leda arbetet.

Eftersom en avgörande betydelse för att skapa integration och bryta utanförskap är arbete och sysselsättning, ska målen vara att öka arbetsplatserna i om-

rådena, minska andelen personer i ekonomiskt bistånd och öka andelen aspiranter som är självförsörjande efter avslut på Jobbtorg Stockholm.

Strategisk IT-utveckling för både staden och näringslivet

Informationsteknologin har betydelse både för utvecklingen inom näringslivet och för stadens möjlighet att tillhandahålla service åt medborgarna. Användningen av IT som verktyg behöver systematiskt utvecklas. Staden ska arbeta aktivt med att använda IT för att öka förmågan att nå fullmäktiges inriktningsmål. Att se IT som ett verktyg i det dagliga arbetet och att använda det på ett nytt och innovativt sätt är mycket betydelsefullt.

Stadens webbplats ska successivt anpassas för att göra det enkelt för stockholmarna och ge dem optimal nytta så att webbplatsen fortsätter att vara Sveriges bästa kommunwebb. Informationen ska göras så lättillgänglig och överskådlig som möjligt för stockholmarna.

Kommunstyrelsen och äldreutskottet ska, genom strukturerad samverkan med representation från socialnämnden och stadsdelsnämnderna, utveckla eHälsområdet lokalt, regionalt och nationellt.

Skolplanering för ett växande Stockholm

Antalet barn och elever ökar kraftigt de kommande åren. Tillgången till bra förskolor och skolor med en god miljö för barnen är viktigt för stockholmarna och har betydelse för Stockholms attraktivitet som stad att bo och arbeta i. För att stärka samplaneringen av ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor finns en särskild skolplaneringssamordnare inom kommunstyrelsen med det övergripande ansvaret att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för en tillväxt av fristående alternativ i skolplaneringen.

Utbyggnadstakten i förskola och skola ska vara fortsatt hög. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska i sin planering utgå från ett riktvärde om 25 förskoleplatser respektive 50 grundskoleplatser per 100 nya lägenheter, anpassat efter lokala förhållanden. För att säkerställa behovet av förskole- och grundskoleplatser ska stadsbyggnadsnämnden i en obligatorisk punkt i start-PM som rör bostadsbyggande, genom en kontinuerlig dialog med berörda nämnder, klargöra hur behovet av tillkommande förskole- och grundskoleplatser ska klaras. Lokaler för förskola och skola ska vara väl integrerade i nya stadsdelar.

Staden står inför en kraftig expansion av den pedagogiska verksamheten, främst driven av den kraftiga befolkningstillväxten. Utmaningen är att klara expansionen samtidigt som den höga kvalitet som överlag finns inom den pedagogiska verksamheten bevaras och utvecklas ytterligare. Därutöver har staden en utmaning i att fortsätta förbättringsarbetet inom de skolor som har sämst resultat i syfte att säkerställa att alla elever, oavsett skola, ska känna sig trygga i att de får en bra utbildning. För att bättre svara upp mot dessa utmaningar så ska kommunstyrelsen tillsammans med utbildningsnämnden utreda förutsättningarna att göra justeringar i organisationen av den pedagogiska verksamhet-

en. Syftet ska vara att skapa en effektivare organisation med en förbättrad insyn och ansvarsfördelning.

Ökad likställighet i äldreomsorgen

För att säkerställa likställigheten i biståndsbedömningen bör den överföras från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett sådant genomförande.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Generell effektivisering 2 %	13,6 mnkr
Minskade kostnader för konsulttjänster, stadsövergripande	70,0 mnkr
Besparing på administration (nya råd, ombudsmän och kanslier)	12,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Kommunstyrelsen m.m.** godkänns.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionsordning. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer.

Budgeten för 2015 är oförändrad jämfört med 2014.

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Revisorskollegiet** godkänns.

Valnämnden

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till EU-parlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Budgeten för 2015 minskar med 76,8 mnkr jämfört med 2014. Minskningen beror på att inga allmänna val genomförs under perioden 2015-2017.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Valnämnden** godkänns.

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll i staden genom att vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare och stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att säkerställa likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, samt barn, kultur och fritid. Stadsdelsnämnderna ansvarar också för stadsmiljöarbete, viss tillsynsverksamhet, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd samt för att erbjuda ungdomar feriearbeten.

Resursfördelningen till stadsdelsnämnderna

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningens struktur. Det ger stadsdelsnämnderna frihet att själva välja sin organisation. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen inkluderas samtliga löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt. Stadsdelsnämnderna ska utifrån att Stockholm växer klara framtida volymförändringar med hög kvalitet inom verksamheterna utifrån de ramar som kommunfullmäktige ger. Stadsdelsnämnderna ska samverka med varandra i syfte att lära av varandra, sprida goda exempel och utveckla effektiviteten.

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna arbetar övergripande kring trygghetsfrågorna och lär av varandras goda exempel. Utgångspunkten ska vara erfarenheter från ytterstadsarbetet där stadsdelsnämndernas trygghetssamordning arbetar nära andra aktörer såsom polis, brandförsvaret, fastighetsägare, anhöriga, föräldrar och föreningar. Stadsdelsnämnderna ska erbjuda ett personligt möte vid budget- och skuldrådgivning. Det är särskilt viktigt att familjer med barn snabbt erbjuds rådgivning. Inga barnfamiljer ska behöva vänta mer än en vecka på att få sitt första budget- och skuldrådgivningssamtal.

Förskoleverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet och att barnomsorgsgarantin uppfylls, också avseende förskola på obekväma arbetstider. Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljssystem och allmän förskola.

Kommunfullmäktiges mål för verksamheten

Stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är att barns och ungdomars nyfikenhet och lust att lära tas tillvara från förskola till grund- och gymnasieskola. Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet ska vara att barn och elever inhämtar kunskaper och värden. Stockholms barn och ungdomar ska erbjudas en förskola och skola i världsklass. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap och lärande står i fokus. Stockholm ska erbjuda en trygg och inspirerande miljö för barn och ungdomar att växa upp i.

Brugarundersökningen för förskolan som årligen genomförs bland vårdnadshavare med barn i förskola och pedagogisk omsorg visar att Stockholms förskolor generellt får höga betyg. Det är viktigt att staden har en likvärdig verksamhet med en jämn och hög kvalitet i samtliga förskolor.

Tydliga mål i förskolan

Förskolan lägger grunden till ett livslångt lärande. Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är rolig, stimulerande, trygg och utmanande, full av möjligheter. Tiden i förskolan ska vara en tid av omsorg och lek och av lustfyllt lärande och utgångspunkten ska vara varje barns förmåga, lust och vilja att lära.

Stockholms stads förskoleprogram ”Framtidens förskola” ska ange fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskolechefens ledarskap är av avgörande betydelse för förskolans kvalitet. Verksamhetens utveckling kräver ett pedagogiskt ledarskap, som långsiktigt och uthålligt skapar förutsättningar för att arbeta mot uppställda mål och driva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Läroplanen för förskolan har förtydligats och kompletterats med nya mål när det gäller språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik. Förskolans pedagogiska uppdrag har förtydligats och även förskolläraernas ansvar. Arbetet med matematik och språkutveckling ska även fortsättningsvis vara prioriterade områden där arbetet i förskolan ska fördjupas för att lägga en god grund för framtidens skolelever. Det är viktigt att de pedagogiska miljöerna utvecklas. Förskolläraernas roll ska stärkas och utvecklas. Förskolläraren ska initiera, leda och stödja det pedagogiska utvecklingsarbetet och kvalitetsarbetet i arbetslag och på förskolan. Informations- och kommunikationsteknologi (IKT) ska integreras i förskoleverksamheten och bli ett verktyg för barnets lärande. Utbildningsnämnden ska fungera som en samordnande resurs i frågor som rör utveckling av IT i förskolan.

Förskolans fysiska miljö ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Miljön både i förskolan och i dess närområde ska ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Utemiljön ska också ses som ett av förskolans pedagogiska rum. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern. Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan.

Det är viktigt att tillsynen av förskolan fungerar och att verksamheten i förskolan håller högsta kvalitet. Om brister upptäcks ska åtgärder vidtas skyndsamt.

Rätt stöd i rätt tid

Att delta i en pedagogisk verksamhet redan från tidig ålder kan ge många barn stora möjligheter till individuell utveckling. Det ger också en möjlighet att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med behov av särskilt stöd. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras svårigheter uppmärksammas tidigt i livet. Förskolechefen ska ansvara för att barn som behöver extra stöd får det och att det sker i samverkan med föräldrarna. Stödet ska utformas så att det stärker barnets egen lust att lära och utvecklas samt främja inkludering i gruppen. Alla barn ska ha samma möjligheter till stöd oavsett om de går i kommunal eller fristående förskola. Det är angeläget att fortsatt följa utvecklingen av behov och tillgång på platser i stadens specialförskolor och språkförskolor. Fler specialpedagoger ska finnas tillgängliga för att handleda resurspersoner i förskolan samt pedagoger som har barn i behov av särskilt stöd. Ett försök med mobil enhet med specialpedagoger ska erbjudas förskolorna och inrättas under utbildningsnämnden för detta syfte.

Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag. För att stödja och stärka förskolans arbete med barns språkutveckling pågår en lässatsning i Stockholms förskolor. Utbildningsnämnden ska verka i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden inom projektet Stockholm högläser för att litteratur och läsning ska bli en än mer naturlig del i barnens utbildning. Projektet ska bli en integrerad del i förskolans ordinarie verksamhet.

Ett utvecklingsområde för stadens förskolor är arbetet med flerspråkiga barn och interkulturellt arbete. Barnen i förskolan ska mötas av ett interkulturellt förhållningssätt, vilket innebär att de olika erfarenheter som alla barn har med sig av olika sätt att vara tillsammans på, att samtala, att berätta, att läsa böcker och så vidare ska tas tillvara. Det är angeläget att förskolan har en bra kompetens om barns språkutveckling och kan stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Kommunstyrelsen ska följa behovet av finskspråkig förskola och i samverkan med stadsdelsnämnderna säkerställa att utbudet av platser motsvarar behovet. Stadsdelsnämnderna ska, utifrån minoritetslagstiftningen, kunna erbjuda hela eller delar av förskoleverksamhet på finska. Varje stadsdelsnämnd ska vara tydlig i sin information om tillgången till förskoleverksamhet på finska.

Förskolans organisation ska säkerställa att alla barn blir sedda och känner sig trygga. En hög personaltäthet är ett viktigt mått för att följa detta. Även barngruppernas storlek behöver beaktas.

Bevarad och utökad valfrihet

Föräldrarnas val och önskemål påverkar inriktning och utbud i Stockholm. Lika villkor ska råda mellan kommunala och fristående alternativ. Full etableringsfrihet ska gälla för fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Moderaterna vill se en mångfald bland utförare och olika pedagogiska verksamheter. För att ytterligare öka föräldrars valfrihet ska stadsdelsnämnderna uppmuntra och underlätta för enskilda aktörer att bedriva förskoleverksamhet i Stockholm och bland annat erbjuda flerfamiljssystem och pedagogisk omsorg. Föräldrar ska ha

tillgång till god information om olika utförare och olika former av barnomsorg för att kunna göra ett aktivt val. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna verkar för att det ska finnas många alternativ och pedagogiska inriktningar att välja mellan. En hög andel fristående förskolor ställer ökade krav på samverkan mellan stadsdelsnämnderna och de fristående förskolorna i stadsdelsnämndsområdet.

I syfte att underlätta för föräldrarna samt förbättra planeringsförutsättningarna för förskolorna och staden har en ny webbaserad gemensam ingång till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer införts. Den gemensamma ingången innebär också att lediga platser kan förmedlas snabbare. En särskild ersättning om 1 000 kronor per barn för att upprätthålla barnomsorgsgarantin ska fortsatt tilldelas de förskolor som är anslutna till stadens gemensamma förskolekö.

I dag arbetar många stockholmare utanför traditionell kontorstid. Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06:30–18:30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk och inom ramen för barnomsorgsgarantin.

Stadsdelsnämnderna ska löpande kontrollera att ramöppettiderna följs. Förskolorna ska vara tydliga i sin information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan barnomsorg om förskolan har stängt.

Förskolebarn vars vårdnadshavare är föräldralediga enligt föräldraledighetslagen för vård av nyfött syskon, har rätt till plats om maximalt 30 timmar per vecka fördelade under fyra eller fem dagar. Dagen kan enligt regelverket starta mellan klockan 8–9 och sluta mellan klockan 14–16.

Medarbetarnas kompetens är avgörande

Kompetenförsörjning är en nyckel för hög kvalitet i stadens förskolor och en fortsatt utmaning i och med de stora ökningarna av antalet barn. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret för en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare. För att genomföra läroplanens intentioner är det viktigt att stadsdelsnämnderna prioriterar arbetet med att öka andelen förskollärare. Målsättningen är att minst hälften av medarbetarna ska ha pedagogisk högskoleutbildning, för att på sikt öka ytterligare. Barnskötare har en viktig roll att spela i förskolans verksamhet och ska ha goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke.

För att trygga en fortsatt personalförsörjning är det viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att kontinuerligt erbjuda förskolans chefer och medarbetare möjlighet till kompetensutveckling.

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare har kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna sett över och utvecklat stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensut-

veckling och karriärvägar för förskolans personal. En viktig del i detta är att verka för fler manliga pedagoger i förskolan. Stockholm ska aktivt arbeta med att öka förskollärarkyrkets attraktionskraft och fortsätta arbetet med karriärvägar för förskolans personal.

Samverkan

En god samverkan mellan förskola och skola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Stadsdelsnämnderna har, i samverkan med utbildningsnämnden, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer för övergång mellan förskola och skola omfattar även fristående förskolor och skolor.

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare. Föräldrars/vårdnadshavares kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling ska öka. Resultatet av förskoleundersökningen ska vara vägledande i förskolans arbete med dokumentation och dialog.

Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Generell effektivisering 1,5 %	24,3 mnkr
Höjd schablon förskola	30,2 mnkr

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar, såsom fritidsgårdar, öppen förskola och parklekar samt sommarkoloniverksamhet för barn i grundskola under sommaren. Stadsdelsnämnderna ansvarar för konsumentrådgivning och lokal kulturverksamhet samt för bidragsgivning till föreningar med utpräglat lokal verksamhet. Kultur- och föreningsstöd kan sökas från kulturnämnden, äldrenämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är att Stockholm erbjuder en trygg och inspirerande miljö för barn och ungdomar att växa upp i. Det finns ett rikt utbud av kultur, idrott och fritidsaktiviteter som bidrar till att utveckla barn och ungdomars fysiska och psykiska hälsa och sociala förmåga. Staden har många miljöer som är stimulerande för barn och där familjer kan umgås. I samverkan med föreningslivet finns gott om lokaler och platser utomhus där barn och unga kan få stimulerande aktiviteter och upplevelser på fritiden. Staden ska tillhandahålla en god fritidsverksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Det är angeläget att i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar ta särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Aktiviteter för barn och unga

Stadsdelsnämnderna arrangerar en rad olika aktiviteter för barn och unga i åldrarna 10–17 år under skolloven. Aktiviteterna är populära och antalet deltagande barn och unga har ökat de senaste åren.

Fritidsgårdar erbjuder många ungdomar en mötesplats på lov, kvällar och helger. Fritidsgårdarna samarbetar med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Under sommaren arrangeras dagkollo i olika former. Bland annat erbjuds utflykter med fiske, idrott och kultur som inriktning. Utflykter med badbussar och till olika djurparker genomförs. Parklekar har arrangerat midsommarfirande. I samband med övriga skollov organiseras idrottsturneringar, olika typer av lägerverksamheter, teaterbesök, bowling med mera.

Ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds att delta på samma villkor som alla andra. Utöver detta anordnas lovaktiviteter speciellt riktade för målgruppen såsom festkvällar med disco.

Kultur för alla

Alla barn och ungdomar som vill ska, oavsett förutsättningar, ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sitt arbete med att utöka utbudet av fritids- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Verksamheter och föreningar som riktar sig till personer med funktionsnedsättning ska uppmuntras.

Sommarkoloniverksamhet

Sommarkoloniverksamhet i olika former är en av många viktiga verksamheter för barn och unga i Stockholm och ska finnas tillgänglig under sommarmånaderna. Barn som av olika skäl har större behov än andra av att åka på sommarkoloni ska prioriteras. Det är viktigt att sommarkoloniverksamhet förblir en mötesplats för barn och unga med olika etnisk och social bakgrund. Nämnderna ska säkerställa att familjer på ett enkelt sätt kan ansöka till kollo digitalt genom e-tjänst. Nämnderna ska även arbeta uppsökande med information och erbjudande om kollo. Nämnderna anordnar därutöver egen sommarkolloverksamhet. I samverkan med lokala idrottsföreningar genomförs även olika typer av dagkollo.

Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet. Inom verksamhet för LSS-kollo finns kollogårdar med olika inriktningar och anpassningar beroende på deltagarnas ålder och typ av funktionsnedsättning.

En lika viktig del är alla de verksamheter som sker under dagtid i form av bland annat dagkollo, idrottsskolor med mera som finns i stadsdelsnämndsområdena. Det samarbete som i dag sker med frivilligorganisationer kring denna verksamhet ska utvecklas.

För att svara upp mot medborgarnas olika behov har stadsdelsnämnderna ett ansvar i att utveckla olika former av sommarkollo, vilket ska leda till att fler barn ges möjlighet att åka på sommarkollo. För att öka deltagandet i ytterstadsområdena ska stort fokus ligga på att skapa aktiviteter och sommarkollon som attraherar hushåll med olika kulturell bakgrund. Kollovistelse ska kunna förenas med sommarskola, för att möjliggöra även för elever i behov av extra stöd och undervisning att åka på sommarkollo.

Öppna förskolan, ett viktigt komplement

Den öppna förskolan uppskattas och efterfrågas av barn och föräldrar. Verksamheten erbjuder stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och stöd och utbyte till föräldrar och dagbarnvårdare. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas i samarbete med frivilligorganisationer.

Fritidsgårdar

För stadens alla barn och ungdomar finns ett stort utbud av fritidsgårdar med olika inriktningar. Grunden för verksamheten är en miljö utan krav på prestation där ungdomar själva har möjlighet att tillsammans med personalen planera och genomföra olika aktiviteter i en stimulerande och trygg miljö. Pojkar och flickor ges samma möjligheter till aktiviteter. Det finns även särskilda fritidsgårdar som är riktade mot barn med olika former av funktionsnedsättning. Om behov av utökade öppettider finns ska nämnderna säkerställa att det finns fritidsgårdar öppna även på kvällar och helger.

Parklekar

Stockholms parklekar är en verksamhet som sedan den infördes haft betydelse för många barn. Lokalerna bör användas längre tid på dagarna för att bidra till parklekarnas fortlevnad. Som ett led i den växande staden bör utbudet av parklekar förstärkas genom att staden aktivt arbetar med att engagera externa aktörer som vill anlägga parklekar i fler av Stockholms parker.

Hemgårdar

I Stockholm finns sex hemgårdar: Birkagården, Skeppsholmsgården, Södergården, Midsommargården, Mäster Olofsgården och Timmermansgården. Stadsdelsnämnderna ska samverka med hemgårdarna för att främja utövande och utvecklingen av deras verksamhet.

Föreningsstöd

Föreningslivet, som i det närmaste når 50 procent av stadens barn och ungdomar, är en viktig del i stadens folkhälsoarbete. För att stimulera lokala föreningar och därigenom kulturliv och idrottsaktiviteter för stadens ungdomar finns föreningsstöd att söka.

Feriejobb

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt planera för att erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterlov.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Kultursekreterare i varje stadsdelsnämnd	7,0 mnkr
Utökade ambitioner för barns och ungas fritidsaktiviteter	10,0 mnkr

Äldreomsorg

Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet. Mångfald och valfrihet inom äldreomsorgen garanterar rätten för de äldre att kunna känna sig trygga med att omsorgen ska uppfylla deras individuella behov och ta hänsyn till deras personliga önskemål. Det är viktigt att äldre bemöts med respekt och att de ges möjlighet att påverka sin egen livssituation och omsorg.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och omsorgsboende. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till hög ålder kombinerat med ensamhet.

Tekniska hjälpmedel erbjuder nya möjligheter att underlätta för äldre och deras anhöriga att använda sin valfrihet och enkelt kunna välja mellan olika utförare. Alla biståndsbedömare ska därför ges tillgång till läsplatta som arbetsredskap för att genom e-tjänsten Hitta service ge stöd att välja äldreomsorg utifrån individuella behov och önskemål.

Digitala trygghetslarm i eget boende ska införas successivt under 2015 och slutföras 2016. Teknikskiftet kommer att innebära att de enskilda personer som

är beviljade trygghetslarm kommer att ha ett fungerande trygghetslarm i enlighet med modern informations- och kommunikationsteknik.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, innebär att Stockholm är en trygg stad att åldras i. Äldreomsorgen präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt. Genom att fånga upp enskilda människors verkliga behov håller vården och omsorgen en god kvalitet.

En samlad kvalitetshöjning inom äldreomsorgen

Den enskilde har rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid. Stadens riktlinjer för biståndsbedömning ska stärka den enskildes inflytande och möjliggöra för den äldre att påverka hemtjänstinsatsen och omdisponera denna inom ramen för det beviljade biståndsbeslutet.

Alla äldre ska ges likvärdiga förutsättningar att få sina individuella behov beaktade, oavsett var i staden de bor. För att säkerställa likställigheten i biståndsbedömningen bör den överföras från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett sådant genomförande. Medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) samt medicinskt ansvariga för rehabilitering (MAR) ska kvarstå under äldrenämnden.

Hur väl staden lyckas uppfylla verksamhetens mål och ge stockholmarna en god service är i hög grad beroende av kompetens och engagemang hos medarbetare och chefer. För att ge äldre i Stockholm en god vård och omsorg krävs ett gott ledarskap samt engagerad och utbildad personal. Inom äldreomsorgen finns ett behov av grundutbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning. Därtill är det viktigt att ta tillvara kunskaperna hos personer som talar andra språk, eller har kulturell eller annan kompetens som kan höja kvaliteten i omsorgen som ges till Stockholms åldrande befolkning med bakgrund i andra länder.

Inom kommunstyrelsen har det pågått ett projektarbete i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna med att ta fram en modell för fördjupad kvalitetsuppföljning. Modellen ska vara kvalitetsdrivande och kunna identifiera kvalitetsutvecklande faktorer inom äldreboenden. De faktorer som identifieras ska kunna användas i framtida upphandlingar och främja kvalitetsutveckling och ett effektivt användande av resurser. Modellen ska kunna användas oavsett utförare och gå att anpassa till annan verksamhet. Metoden handlar om att utifrån ett brukarperspektiv fånga upp professionell kvalitet i mötet mellan brukare och vårdpersonal. Ett viktigt inslag i denna kvalitetsuppföljning är den återföring som ges till verksamhetens chef, i syfte att utveckla kvaliteten i verksamheten.

Kunskap om demenssjukdom ska stärkas på stadens demensboenden. Spetskompetens som vårdare och handledare inom demensvård ska finnas på alla demensboenden. Rollen som handledare innefattar att sprida kunskap om de demenssjukas behov både till närstående och till kollegor. För att stärka kompetens och kvalitet i vård och omsorg för personer med demens och deras anhö-

riga ska ett pilotprojekt inledas i en stadsdelsnämnd där medarbetarna erbjuds certifiering enligt Silviahemmets utbildningscertifiering. Samtliga medarbetare i Stockholms stad som i sitt arbete kommer i kontakt med demenssjuka eller anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC.

Anhöriga som vårdar äldre i hemmet gör en viktig insats. Avlastning är av stor vikt för att många ska orka, vilket innebär att stadsdelsnämnderna kan tillgodose det behov av avlastningsplatser som idag finns.

Rehabilitering och förebyggande arbete

För att ge äldre möjlighet att behålla och/eller förbättra sina funktioner och ge förutsättningar för ett så självständigt liv som möjligt är det prioriterat att satsa på rehabiliterande insatser. Att exempelvis kunna komma ut från sin bostad är mycket betydelsefullt. Boende i vård- och omsorgsboende ska ha rätt till utevistelse. Promenader är en viktig förebyggande insats som på sikt kan motverka ökat vårdbehov. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda möjlighet för äldre att komma iväg på dagsutflykter under hela året och särskilt under sommaren.

Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt, som också fortsättningsvis ska hålla öppet på helger.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och vill och kan klara sig själva. Det finns dock ett antal äldre som i olika utsträckning behöver service, omsorg och vård. Samtliga omsorgstagare ska ha en uppdaterad individuell genomförandeplan där även individuella, sociala och andra aktiviteter ingår. Personalen måste vara införstådd med och ha kunskap om syftet med dokumentation och vilka uppgifter som ska dokumenteras enligt socialtjänstlagen. Alla äldre som vill och kan ska få delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden. Kultur kan vara en viktig del i detta för att främja trivseln. Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år. De ska då samtidigt erbjudas möjlighet att fylla i "Dokumentet om mig själv". Individualiseringen av omsorgen ska fortsätta genom ett närvarande ledarskap i verksamheten.

Måltiden är en viktig stund på dagen och det är viktigt att maten har ett bra näringsinnehåll och att den smakar gott. Den äldre ska ha möjlighet att påverka vad som ska serveras, och boendet ska tillgodose att så sker antingen i dialog i ett tidigt skede eller genom att den äldre kan välja maträtt direkt vid bordet.

Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla målet att öka möjligheten för äldre i vård- och omsorgsboenden att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. De temporära satsningarna på äldrevårdar, ungdomsvårdar, omsorgsvårdar och för anställning av personer med funktionsnedsättning ska förlängas.

Staden ska även i fortsättningen erbjuda ett varierat och flexibelt utbud av stöd och hjälpinsatser till de som vårdar anhöriga och närstående. De som vårdar sina anhöriga i hemmet bör också kunna erbjudas avlastning i form av korttidsboenden. Tillgång ska finnas till anhängkonsulenter och stödplaner och korttidsvård. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhängstöd. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga ska fortsätta att utvecklas.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och äldrenämnden fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Staden ska på olika sätt stimulera tillkomsten av öppna verksamheter för samvaro och aktiviteter, bland annat genom att uppmuntra ideella och frivilliga insatser.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Generell effektivisering 1 %	70,8 mnkr
Generösare riktlinjer för boende m.m.	15,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Äldre direkt på helger kvarstår	-2,0 mnkr
Höjning av pengarna för hemtjänst	-38,0 mnkr
Höjning av pengarna för dagverksamhet	-3,8 mnkr
Läsplatta till alla biståndsbedömare	-2,3 mnkr
Pilotprojekt Silviacertifiering	-10,0 mnkr

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla människor ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt och hänsyn ska tas till de olika behov som yngre och äldre har. Personer med funktionsnedsättning ska ha rätt att själva välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, finns tillgång till en samhällsservice av högsta kvalitet. Servicen är offentligt finansierad, men driften ska präglas av mångfald.

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpta hinder och öka såväl

den fysiska tillgängligheten som tillgängligheten och delaktigheten i samhället i stort.

Stadens arbete ska präglas av ett tydligt fokus på den enskilda stockholmaren. Alla personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en god omsorg, stöd och service. Insatserna ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och syfta till att skapa förutsättningar för självständighet och delaktighet i samhället. Den enskildes rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid ska följas. Arbetet med att implementera dokumentationsverktyget DUR ska fortsätta inom verksamhetsområdet.

Personer med funktionsnedsättning ska ges ett värdigt bemötande i sina kontakter med personal hos stadens nämnder, bolag och samarbetspartners. Här är Stockholms stads bemötandeguide, som har tagits fram av socialnämnden i samråd med funktionshinderrörelsen, ett viktigt redskap.

Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd.

Personer som bor i gruppboende eller servicelägenhet ska ha rätt till en stödperson.

Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med staden eller att utnyttja e-tjänster ska i största möjliga mån vara lika god som för övriga invånare. Information som publiceras på stadens webbplats ska även vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Förbättringsförslag ska tas fram i dialog med funktionshinderrörelsen.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med arbetsmarknadsnämnden i syfte att visa vägar till arbete.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser till barn och ungdomar som riskerar att fara illa eller som genom kriminalitet och missbruk riskerar att skada sin egen hälsa och utveckling. Tidiga insatser är av central betydelse. Nämnderna ansvarar också för insatser till vuxna med behov av stöd och hjälp för att komma ifrån missbruk eller som är i behov av annat stöd, till exempel våldsutsatta kvinnor, hemlösa och anhöriga till missbrukare. En god och kvalitativ öppenvård ska prioriteras i syfte att förebygga och minska institutionsvården. I ansvaret ingår även att tillhandahålla anpassat boende och boendestöd samt arbete och sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för att i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden arbeta med uppföljningsansvaret för 16–19-åringar.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Staden arbetar

med vetenskapliga arbetssätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola och det civila samhället arbetar tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker.

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskilda individens önskemål och val. Den enskilde ska också ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av sin insats. I detta arbete ska möjligheten att ta stöd av den enskildes sociala nätverk beaktas. Arbetet ska baseras på kunskaper och erfarenheter där metoder och insatser ska vara evidensbaserade och visa på goda resultat. Nämnderna ska mäta och följa upp resultatet av beslutade och utförda insatser.

Förstärkt barnrättsperspektiv

Barnrättsperspektivet inom socialtjänsten har stärkts under de senaste åren. Kraven på barn och ungas delaktighet och rätt till relevant information är förankrade i socialtjänstlagen. Bland annat fastslår socialtjänstlagen att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barns delaktighet i utredningsarbetet är ett viktigt utvecklingsområde som fortsatt ska prioriteras. Stadens socialtjänst behöver ha fokus på att öka brukarmedverkan, delaktighet och dialog med barn och unga. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera uppföljning av placerade barn och unga samt barn som lever med våld i nära relationer.

Barn och unga i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. I stadens riktlinjer för familjehemsvård har barnperspektivet förstärkts och vikten av att göra barn delaktiga har förtydligats i hela handlägningsprocessen. För att säkra att barn och unga som placeras i familjehem får en trygg och säker vård och omsorg behövs ett fortsatt utvecklingsarbete av familjehemsvården. Stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska fortsatt utveckla rutiner för tillsyn, uppföljning och utredning av familjehem och följa upp att stadens riktlinjer för familjehemsvård efterlevs.

Förebyggande arbete och tidiga insatser för barn och unga

En god skolgång utgör en av de främsta skyddsfaktorerna för barn som riskerar att fara illa. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera förebyggande arbete och tidiga insatser till barn och ungdomar. Samverkan mellan skolan och socialtjänsten ska intensifieras för att uppnå en tydligare helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa. Föräldrastödinsatser som ger goda effekter ska prioriteras. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska erbjudas föräldrar i förebyggande syfte.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda en god öppenvård som alternativ till slutenvård. Intentionen ska vara färre placeringar på institution och att hitta former för insatser på hemmaplan. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla arbetet för att stärka stödet för barn och unga med psykisk ohälsa. Samverkan mellan socialtjänst, skola och hälso- och sjukvården är en viktig del i detta arbete.

För att möta barns och ungas behov behöver staden använda samma arenor som de unga. Socialrådgivning på nätet har nyligen införts i Stockholms stad och ytterligare digitala tjänster ska utvecklas för att öka tillgängligheten och nå nya grupper. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande genom att skapa meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under sommarmånaderna, exempelvis genom feriearbeten, dagkollo och samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer.

Stadens uppsökande arbete med bland annat fältassistenter ska fortgå och utökas. Verksamhetsområdet får ett tillskott om 10,0 mnkr för att säkerställa att metoder utvecklas för det uppsökande arbetet.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Nämndernas drogförebyggande arbete ska fortsatt prioriteras. Preventionsetherna ska arbeta för att minska de riskfaktorer som identifierats. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg för stadens framtida planering inom preventionsområdet. Samtliga nämnder och bolag ska utifrån problembild och förutsättningar utforma metoder att använda i det brottsförebyggande arbetet i syfte att göra Stockholm till en trygg stad. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandhålla platser för ungdomstjänst. Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 24 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.

Arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat och fler stadsdelsnämnder förutsätts använda denna arbetsmetod. Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska arbeta koordinerat och samordnat med målgruppen 20–29 år.

Avhoppare från kriminell livsstil ska vara en tydlig målgrupp för socialtjänsten. Alla stadsdelsnämnder ska ha en samordnare med särskilt ansvar för avhoppare, arbetet ska ske i samverkan med polis och den nationella samordnaren.

Missbruk och beroende

Stadens socialtjänst behöver stärka kunskapen och utveckla arbetsmetoder, stödinsatser och boenden för målgrupperna samsjukliga och unga vuxna i missbruk och beroende. Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att tillsammans med socialnämnden påbörja arbetet med att sprida Maria ungdoms verksamhet över staden via mini-marior.

Unga vuxna med etablerat missbruk behöver erbjudas kunskapsbaserad vård- och behandlingsinsatser som är anpassade till deras behov. Unga i riskzon och personer i tidigt skede av missbruk ska erbjudas lättillgängliga insatser.

Allt fler personer med missbruksproblematik får diagnosen neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Stadens socialtjänst ska fortsatt utveckla former för samverkan mellan socialtjänst, beroendevård och psykiatri för att forma insatser till denna målgrupp.

Arbete mot hemlöshet

Arbetet mot hemlöshet är fortsatt ett prioriterat område i staden. Fullmäktige har antagit ett stadsövergripande program som tydliggör inriktningen för det fortsatta hemlöshetsarbetet i Stockholms stad.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och nämnderna ska fortsatt prioritera det förebyggande arbetet för att undvika att personer hamnar i hemlöshet, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha riktlinjer för vräkningsförebyggande arbete. Ett viktigt led i arbetet mot hemlöshet är tillgången till försöks- och träningslägenheter. Boendefrågorna och boendestödsinsatserna behöver därför fortsatt prioriteras.

Familjer med osäkra boendeförhållanden är en prioriterad målgrupp. Det ska finnas rutiner för förebyggande arbete när det gäller familjer och vårdnadshavare med barn. Människor som lever i osäkra boendeförhållanden har ofta också en svag ställning på arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska i samråd med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden fokusera särskilt på människor och familjer som är föremål för insats från socialtjänsten. Fokus kvarstår på att minska hemlösheten bland unga genom bland annat Botorg för unga vuxna. Rutiner för samverkan mellan stadsdelsnämnderna och Botorg Unga vuxna ska finnas.

Under de senaste åren har en markant ökning skett av antalet personer från andra EU-länder och tredjelandsmedborgare som vistas i Stockholm utan försörjning och boende. Detta kräver ett ökat behov av insatser från stadens socialtjänst, bland annat i form av uppsökande verksamhet samt insatser från ideella föreningar som får bidrag från socialnämnden. Projekt Vinternatt ska fortgå i nuvarande form och arbetet ska föras i dialog med Stadsmissionen, Frälsningsarmén och andra frivilligorganisationer. Staden ska även tillsätta en samordnare som arbetar tillsammans med andra myndigheter som bland annat polisen för att utreda misstänkt människohandel och organiserad brottslighet såsom prostitution.

Socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att sysselsättningen bland personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning förbättras. Alternativen behöver anpassas efter individen och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med.

Socialnämnden har i samverkan med stadsdelsnämnderna och intresse-/brukarorganisationer tagit fram en handlingsplan för utveckling av socialpsykiatri i staden. Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med socialnämnden planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning. Planering och genomförande ska utgå från handlingsplanen för utveckling av socialpsykiatri. Personliga ombud för psykiskt funktionsnedsatta behöver stärkas. Det personliga ombudet kan hjälpa till med myndighetskontakter, överklaganden eller att formulera behov av vård, stöd och service.

Våld i nära relationer

Arbetet mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av samtliga nämnder. Fullmäktige beslutade år 2012 om program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer och år 2014 om riktlinjer för socialtjänstens handläggning av ärenden som handlar om våld i nära relationer.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla rutiner och metoder för att inventera målgrupperna och för att upptäcka våldet och hitta våldsutsatta. Varje stadsdelsnämnd ska ha ett våld i nära relationsteam som även ska vända sig till män. Ett större fokus behöver läggas på att utveckla det preventiva arbetet för att angripa våldets ursprung. Arbetet med ökade insatser till våldsutövare behöver utvecklas. Att erbjuda och ge insatser till personer som utövar våld är en viktig del i arbetet för att förebygga och motverka våld. Det ska finnas ett tydligt barnperspektiv i alla utredningar av vuxna som utsätts för våld alternativt vuxna som utövar våld. Det ska alltid inledas en utredning när socialtjänsten får kännedom om att ett barn lever med våld i nära relation.

Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet med våld i nära relationer ska inkludera olika målgrupper och kompetensen kring detta bör stärkas hos berörd personal.

Kompetensförsörjning

En relativt hög rörlighet bland socialsekreterare och biståndsbedömare har uppmärksammats inom stadens socialtjänst. Den höga rörligheten får effekter på kvalitet, kontinuitet och arbetsmiljö. För att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och trygga en god kompetensförsörjning är det viktigt att såväl socialnämnden som stadsdelsnämnderna erbjuder nya medarbetare en gedigen introduktion och stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap.

Kommunstyrelsen har i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna haft i uppdrag att ta fram förslag på ett introduktionsprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare samt förslag på hur handledning/mentorskap för medarbetare med kort erfarenhet kan genomföras. Detta arbete ska under 2015 implementeras tillsammans med utvecklandet av karriärtjänsten för socialsekreterare. Chefer har en viktig roll i arbetet för att säkerställa en rättsäker myndighetsutövning och en god arbetsmiljö. Chefer behöver goda kunskaper om de krav arbetsgivarrollen ställer. Därför ska kommunstyrelsen i samråd med socialnämnden arbeta stadsövergripande med ledarutvecklingsprogram inom socialtjänsten.

Evidensbaserade metoder

De arbetssätt som stadens socialtjänst använder sig av ska vara evidensbaserade. Arbetet inom individ- och familjeomsorgen bedrivs alltmer utifrån kunskapsbaserade metoder, aktuell forskning samt resultatbaserat arbetssätt. Utvecklingen behöver fortsätta men arbetet och metoderna behöver framförallt också nogt dokumenteras, följas upp och utvärderas för att kunna sprida erfarenheter och goda exempel inom staden.

Utbildningsinsatsning

I socialnämndens budget ingår medel för utbildningsinsatser för verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg som ska användas till utbildningsinsatser inom bas- och specialistnivå. Prioriterade områden är samverkansfrågor, barnperspektiv, MI (motiverande samtal), utförardokumentation och bemötandefrågor i det sociala arbetet.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Ökad personaltäthet	19,0 mnkr
Höjd ambitionsnivå för barn- och ungdomsvård	20,0 mnkr

Ökade kostnader för (-):

Utökning uppsökande arbete fältassistenter	-10,0 mnkr
Team mot våld i nära relationer	-8,0 mnkr
Karriärtjänster för socialsekreterare	-10,0 mnkr

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för skötsel och underhåll samt renhållning av parker, naturområden, parkvägar och naturreservat.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av stadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter, som skapar möjligheter för stockholmarna att välja vilken del av staden som passar ens egen livssituation och livsstil. Gemensamt för stadens alla stadsmiljöer är att de är rena, snygga och trygga.

Upplevelsen av Stockholm som en grön, ren och snygg stad ska öka. I takt med att staden växer ökar trycket på grönområden och parker, vilket också ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll.

Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. Stadens städgaranti ska gälla. Städning och tömning av offentliga papperskorgar ska ske inom 24 timmar efter anmälan. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till parker, lekplatser och grönytor.

Stadsdelsnämnderna ska samverka med varandra och med trafiknämnden för ett snyggt och välskött Stockholm. Skadedjursbekämpning ska upprätthållas för att minska nedskräpning från fåglar och skadedjur i stadens parker och badplatser.

Stadsträdgårdsmästaren har det övergripande ansvaret att leda och utveckla förvaltning av park- och grönområden. All planering av den yttre miljön ska ske med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Tillgänglig stadsmiljö för alla

I arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla har stadsdelsnämnderna ett viktigt ansvar. Tillgänglighetsfrågorna ska vara en naturlig beståndsdel i den dagliga verksamheten.

Lekplatser ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. Arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser ska fortgå. Trappor ska vid upprustning kompletteras med ledstänger, barnvagnsramper och kontrastmarkering. Stadsdelsnämnderna ska även anlägga fler badbryggor och badstegar på lämpliga platser.

Från och med den 1 januari 2015 har trafiknämnden stadens samlade ansvar för cykelplanens pendlingsnät, då stadsdelsnämndernas ansvar överförs. Ansvar för

befintliga drift- och underhållsavtal för cykelpendlingsstråk ska succesivt överföras från stadsdelsnämnderna till trafiknämnden i enlighet med stadens cykelplan.

I syfte att samordna stadens motionsspår ska samtliga 19 motionsspår samlas under idrottsnämnden. Medel för skötsel och drift överförs därför från stadsdelsnämnderna till idrottsnämnden.

Idéburen stadsförbättring

Under 2014 har stadsdelsnämnderna implementerat riktlinjer för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter i bruk för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas upp för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta utveckla arbetet kring idéburen stadsförbättring och informera medborgarna om hur deras förslag och idéer kan realiseras inom ramen för Idéernas Stockholm.

Samverkan för ett effektivt resursutnyttjande

Trafiknämnden har sedan tidigare det samordnande ansvaret för 55,0 mnkr av stadsdelsnämndernas investeringsbudget. Berörda nämnder ska samverka i samband med beslut om investeringar och reinvesteringar. Målet är att hitta långsiktigt kostnadseffektiva lösningar avseende drift och underhåll och som gör det möjligt att hålla rent och snyggt. Tack vare den samordnande roll och överblick nämnden har ges större möjligheter till att göra prioriteringar och genomföra kostnadseffektiva upphandlingar.

I Moderaternas budget 2015 överförs därför stadsdelsnämndernas återstående investeringsbudgetar för stadsmiljöinvesteringar till trafiknämnden, som får ett utökat ansvar att i samråd med stadsdelsnämnderna prioritera och fördela 125,0 mnkr. I syfte att samordna stadens motionsspår ska samtliga 19 motionsspår samlas under idrottsnämnden.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Skötsel och drift av motionsspår överförs till idrottsnämnden   5,4 mnkr

Ekonomiskt bistånd

Stadsdelsnämnderna ansvarar för myndighetsutövning gentemot enskilda medborgare som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Dessutom ansvarar stadsdelsnämnderna för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stadens arbete med ekonomiskt bistånd ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. För att ge barn i familjer med behov av ekonomiskt bistånd samma möjligheter som andra barn i skolarbetet tillgodoses dessa barns tillgång till IT, genom bredband, inom ramen för Stockholms stads försörjningsstöd. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2015 att den särskilda satsningen på fritidspeng avskaffas från och med 1 januari 2015 då den inte bedöms förenlig med socialtjänstens intentioner om den enskildes ansvar, självbestämmande och integritet.

Stadsdelsnämnderna ska i handläggning av ekonomiskt bistånd bedriva ett aktivt och evidensbaserat arbete vilket, bland annat, omfattar att använda de instrument för initial och fördjupad bedömning som införts i verksamheten. Stadsdelsnämnderna måste ha stort fokus på att hålla nere kostnaderna liksom att minska biståndsberoendet och bistå i arbetet med att gå från bidrag till egen försörjning. Det är av stor vikt att nämnderna aktivt följer och utvecklar rutiner för att motverka felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa bidragstagare till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

SL-kort, ekonomiskt bistånd 48,7 mnkr

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att erbjuda ungdomar feriearbeten. Stadsdelsnämnderna ska aktivt stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med arbetsmarknadsåtgärder vilket omfattar ett ansvar för att bereda platser för praktiktillfällen och för offentligt skyddade arbeten samt andra insatser som syftar till att den enskilde ska bli självförsörjande.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en region som drar till sig människor från andra delar av Sverige och världen och är öppen för den mångfald av kulturer som det innebär. Den som kommer till Stockholm från ett annat land får en snabb introduktion där staden samarbetar med föreningar och arbetsliv för att människor ska lära sig ett nytt språk, en ny kultur och hitta ett nytt arbete.

För att möta behoven av arbetsmarknadsåtgärder samt effektivisera resursutnyttjandet ska Jobbtorg Stockholms uppdrag utvidgas till att även omfatta individer som behöver arbetsträning eller annan arbetsmarknadsinsats parallellt med sociala stödinsatser. En gemensam ingång ges därmed till stadens arbetsmarknadsåtgärder under arbetsmarknadsnämndens ansvar. Stadsdelsnämnderna ska aktivt stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med arbetsmarknadsåtgärder, vilket omfattar ett ansvar för att bereda platser för praktiktillfällen och för offentligt skyddade arbeten samt andra insatser som syftar till att den enskilde ska bli självförsörjande.

Staden ska planera för att erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterferier. Budgeten för arbetsmarknadsåtgärder omfattar 9,0 mnkr för feriearbeten och i trafiknämndens budget ingår 5,0 mnkr för detta ändamål. Dessutom avsätts i Central medelsreserv 1,0 mnkr för kyrkogårdsnämnden samt ytterligare 50 mnkr för en särskild satsning på feriearbeten. Staden ska samverka med det privata näringslivet för att företag ska ta emot fler feriearbetande ungdomar.

Invandring berikar Stockholm. Det är positivt, välkommet och nödvändigt att människor söker sig till Stockholm. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en reell möjlighet till etablering. Därför måste mottagandet av nyanlända syfta till integration, arbete och delaktighet.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Visstidsanställningar	30,0 mnkr
Feriearbeten	13,0 mnkr
Arbetsmarknadsåtgärder överförs till arbetsmarknadsnämnden	99,1 mnkr

Minskade intäkter för:

Arbetsmarknadsåtgärder överförs till arbetsmarknadsnämnden	-27,4 mnkr
--	------------

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Stadsdelsnämnderna** godkänns.

Arbetsmarknadsnämnden

Försörjning genom eget arbete är avgörande för människors möjligheter att känna självständighet. Deltagande i arbetslivet är också väsentligt för att det ger en delaktighet i det svenska samhället. Alla som har förmågan att arbeta ska ges stöd att komma in på arbetsmarknaden utifrån sina individuella förutsättningar. Ungdomar samt nyanlända flyktingar och invandrare ska särskilt prioriteras för att förebygga långvarigt utanförskap.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Det kanske viktigaste för en trygg vardag och för att livspusslet ska gå ihop är att ha en inkomst. Den trygghet som en egen försörjning innebär ger fler möjligheten att stå på egna ben. Därför är det grundläggande att fortsatt verka för en stark arbetslinje som väljer jobb före bidrag. Förutsättningar för nya jobb att växa fram måste skapas och fler måste få chansen att få en anställning.

Stockholm ska vara en region som drar till sig människor från andra delar av Sverige och världen och är öppen för den mångfald av kulturer som det innebär. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska ges en snabb introduktion där staden samarbetar med föreningar och arbetsliv för att människor ska lära sig ett nytt språk, en ny kultur och hitta ett nytt arbete. Oavsett ålder, kön och bakgrund går det att få ett arbete som matchar utbildning och yrkeserfarenhet eller en utbildningsplats som passar intressen och förutsättningar.

Vuxna och unga vuxna som av olika anledningar inte har kommit in, eller inte finns kvar, på arbetsmarknaden kan erbjudas insatser från både Arbetsförmedlingen och från staden. Arbetet riktat till de unga och utrikesfödda som inte kommer in på arbetsmarknaden fullt ut ska stärkas. Jobbtorg Stockholm är en av flera insatser. Nämnden ska utveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet för skolelever, flyktingar och invandrare. Det ska ske i lokala företagsområden, särskilt i ytterstaden, och möjliggöra för att fler företag och verksamheter erbjuder sådana platser. I både Järva och Söderort ska arbetet med att stimulera till fler arbetstillfällen prioriteras.

Stockholms stad ska fortsätta arbeta aktivt för att skapa en alltmer inkluderande arbetsmarknad och anställa fler personer med funktionsnedsättning. Arbetsmarknadsnämndens arbete tillsammans med socialnämnden för ökad sysselsättning, studier, praktik och arbete för personer med psykisk funktionsnedsättning ska fortsätta. Arbetet sker inom ramen för ALFA, som ska permanentas i stadens verksamhet och huvudansvaret flyttas från socialnämnden till arbetsmarknadsnämnden.

Stockholms stad ska i samverkan med företag och skolor arbeta inom Stockholmsutmaningen arbeta för att fler ungdomar enklare ska ta sig in på arbetsmarknaden. Stockholm ska stärka arbetet med jobbförebilder och mentorer för ungdomar som står utanför arbetsmarknaden. En sommarjobbsförmedling ska instiftas. Motsvarande Ung företagsverksamhet ska införas i stadens grundsko-

lor, ett arbete som ska ske i samverkan med utbildningsnämnden. Tillsammans med näringslivet ska en särskild webbplats för helg- och extrajobb etableras.

Arbetsmarknadsåtgärder

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa i behov av ekonomiskt bistånd till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan. För att möta behoven i staden av arbetsmarknadsåtgärder samt effektivisera resursutnyttjandet ska Jobbtorg Stockholms uppdrag utvidgas till att även omfatta individer som behöver arbetsträning eller annan arbetsmarknadsinsats parallellt med sociala stödinsatser. Arbetsmarknadsnämnden övertar därmed ansvaret för offentligt skyddat arbete och viss arbetsträningsverksamhet från stadsdelsnämnderna och en gemensam ingång ges till stadens arbetsmarknadsåtgärder under arbetsmarknadsnämndens ansvar. Jobbtorg Stockholms uppdrag ska breddas till att också arbeta med dem som bedöms ha 20 procents arbetsförmåga.

Arbetsmarknadsnämndens arbete på området för arbetsmarknadsåtgärder behöver utformas utifrån de särskilda behov och utmaningar som finns på arbetsmarknaden. Detta innebär bland annat att det på jobbtorgen behöver finnas god tillgång till information och stöd för den som vill starta eget företag. Det ska vara möjligt för föräldrar att få ledigt från jobbtorget under fyra veckor på sommaren för att få tillbringa tid med sina barn.

Människor som lever i osäkra boendeförhållanden har ofta också en svag ställning på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna särskilt fokusera särskilt på människor och familjer som är föremål för insats från socialtjänsten.

Nämnden ska arbeta med att erbjuda praktik- och ungdomsanställningar för unga, ett erbjudande som även ska riktas till unga som inte uppbär försörjningsstöd. Arbetsmarknadsnämnden ska, i samverkan med stadens bolag och styrelser, arbeta för att fler unga får möjlighet till anställning i staden genom ungdomsanställningsavtal och yrkesintroduktionsanställningar.

Det framgångsrika arbetet med stockholmsvärdar, äldrevärdar, ungdomsvärdar och omsorgsvärdar ska fortsätta och utvärderas under året för att se över möjligheten att sprida till fler områden framöver. Även satsningen på visstidsanställningar för personer med funktionsnedsättning ska fortsätta.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsnämnden ska samarbeta med stadsdelsnämnderna i syfte att visa vägar till arbete. Incitamenten för att gå från daglig verksamhet till den ordinarie arbetsmarknaden ska utredas och stärkas. Daglig verksamhet med inriktning mot IT ska inrättas för att möta människor som kan använda sig av IT-baserade verktyg för arbetsträning och för att stärka sina arbetsfärdigheter.

I budget 2012 fick socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att utvärdera arbetsmarknadsinsatser som tillhandahålls och utveckla insatser för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden inom ramen för projektet ”En väg in”. Ett fortsatt arbete ska bedrivas i ett nätverk för att öka samsynen, samordningen samt främja en effektiv uppföljning av stadens arbetsmarknadsinsatser. Arbetsmarknadsnämnden ska vara sammankallande för nätverket och i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna följa upp de arbetsmarknadsinsatser som tillhandahålls samt utveckla nämndens arbetsmarknadsinsatser för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetet inom ramen för projekten Filur och Merit ska fortsätta.

Studie- och yrkesvägledning utgör en viktig del i det arbete som bedrivs inom det kommunala uppföljningsansvaret för 16–19-åringar varför satsningen för unga på jobbtorgen och de uppsökande insatserna för målgruppen ska permanentas. Satsningen på unga 20-25 år, som riktas till arbetslösa med en social problematik, ska förlängas och utvidgas till att gälla unga till 29 år. Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska arbeta koordinerat med målgruppen vilket bland annat innebär att denna satsning behöver samordnas med den satsning som görs på sociala insatsgrupper under socialnämndens ansvar.

Integration och etablering av människor från andra länder

Moderaterna bejakar att människor från olika delar av världen söker sig till Sverige. Invandring berikar Stockholm. Det är positivt, välkommet och nödvändigt att människor söker sig till Stockholm. Staden ska ge människor som kommer till Stockholm från ett annat land goda möjligheter till etablering på arbetsmarknaden och integration i det svenska samhället. Mottagandet av nyanlända ska syfta till integration, egen försörjning och delaktighet. Stockholms stad ska öka kompetensen kring validering av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet i syfte att sänka trösklarna till arbetsmarknaden.

Kunskaper i svenska språket och en fullgod samhällsorientering spelar en viktig roll för att på bästa sätt etablera sig på arbetsmarknaden och i det svenska samhället. SFI, svenska för invandrare, ska vara effektiv med en hög grad av valfrihet för den enskilde. Samtidigt ska det finnas en tydlig koppling mellan SFI och arbetsmarknaden. I Stockholm finns i dag en mångfald av utbildningsanordnare, både kommunala och fristående, som erbjuder ett brett, flexibelt utbud av kurser i SFI. SFI finns på olika nivåer och utgår från individens förkunskaper. Individens behov av språkutbildning för att förverkliga sin framtidsdröm ska vara utgångspunkten i stadens SFI-organisation. För att underlätta för i synnerhet kvinnor ska SFI erbjuda möjlighet att delta i undervisningen tillsammans med spädbarn och SFI ska tillhandahållas kombinerat med öppen förskola.

Kopplingen mellan svenskundervisning, livet i Sverige och den studerandes framtida yrkesval ska vara tydlig. Där det finns möjlighet och behov ska utbildning i svenska för yrkesutbildade (SFX) utformas inom fler yrkes- och ämnesinriktningar. Nyanlända invandrare kommer snabbare ut på den reguljära marknaden genom SFX-utbildningarna.

SFI ska vara flexibel så att studier och praktik kan kombineras i större utsträckning. Detta skapar möjligheter att förena studier i svenska med yrkesutbildning. För den som återfinns inom Jobbtorg Stockholm och är i behov av ytterligare SFI-studier, ska SFI kunna vara en del av jobbplanen. Det är viktigt att SFI samverkar med Jobbtorg och vuxenutbildningen för att utveckla utbildningar. Antalet avhopp från kurser inom SFI ska minska.

Frivilligorganisationer bedriver idag ett viktigt integrationsarbete till gagn för nyanländas introduktion till språket och det svenska samhället. Satsningen på fadderverksamhet, som startade 2014, förlängs med anledning av de positiva resultat som uppnåtts av att en arena skapas för kontakter mellan nyanlända och etablerade stockholmare.

Kvinnor av utländsk härkomst med låg utbildning utgör en grupp som möter svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och riskerar därmed att hamna i ett utanförskap. Mot denna bakgrund ska arbetsmarknadsnämnden i samverkan med övriga berörda aktörer arbeta för att fler kvinnor med utländsk bakgrund erbjuds språkutvecklande insatser samt arbetsmarknadsinsatser som ökar deras möjligheter att komma ut i arbete eller starta företag. Inom ramen för detta utvecklingsarbete bör bland annat behoven av uppsökande insatser i miljöer där målgruppen finns uppmärksammas liksom behoven av en utökad samverkan med invandrarorganisationer.

Kompetenta och engagerade lärare är en viktig faktor för SFI-utbildningens kvalitet. Välutbildade och engagerade lärare är grunden för en utbildning där studerande får goda resultat i en god studiemiljö.

Vuxenutbildning

För dem som av olika skäl inte kunnat tillgodogöra sig utbildningen i grund- och gymnasieskolan är vuxenutbildningen en andra möjlighet. Rätt att studera inom den grundläggande vuxenutbildningen har den som saknar en nioårig grundskola. Plats inom den gymnasiala vuxenutbildningen erbjuds den som inte har en fullständig treårig gymnasieutbildning samt unga som gått ett yrkesprogram inom den nya gymnasieskolan och som vill uppnå grundläggande behörighet till högskolan. I mån av resurser kan även personer med högre utbildningsbakgrund antas.

Kommunal vuxenutbildning ska stödja och stimulera vuxna i sitt lärande. De vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen är den enskildes behov och förutsättningar. Vuxenutbildning bedrivs i staden av skolor i egen regi samt av externt upphandlade anordnare. Yrkesinriktade kurser inom vuxenutbildningen är mycket populära och leder i hög grad till arbete.

Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda yrkesutbildningar till personer som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Flera av dessa kurser och utbildningar genomförs av gymnasieskolan. För att stadens gemensamma resurser ska kunna användas på ett effektivt sätt är det viktigt att arbetsmarknadsnämnden

samverkar med utbildningsnämnden för att utveckla yrkeskurser och yrkesutbildningar både inom vuxenutbildningen och inom SFI.

Inom vuxenutbildningen är en kompetent och engagerad lärarkår avgörande för skolans och utbildningens kvalitet. Nya karriärvägar ska skapas för lärare genom karriärtjänster och ökade möjligheter till forskning.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Generell effektivisering 2 %	7,9 mnkr
Visstidsanställningar	35,0 mnkr
Yrkesvux	25,0 mnkr
Fler platser på Komvux	25,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Huvudansvar för ALFA flyttas från socialnämnden	-5,0 mnkr
Fortsatt arbete Stockholmsvärdar m.m.	-9,0 mnkr
Arbetsmarknadsåtgärder överförs från stadsdelsnämnderna	-71,7 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns.

Avfallsnämnden

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åvilar staden i fråga om avfallshantering. I detta ligger att upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt att upprätta förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall.

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning, utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personalunion även styrelse för Stockholm Vatten Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Vatten Avfall AB.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Avfallsnämnden** godkänns.

Exploateringsnämnden

Stockholm växer i en historisk omfattning, vilket ställer krav på ett högt bostadsbyggande. Exploateringsnämnden ska prioritera att 40 000 bostäder påbörjas till och med 2018. Nämnden ska i sitt arbete säkerställa en god projekt-ekonomi och sälja mark till marknadspris för att långsiktigt kunna upprätthålla en hög investeringstakt. Markpolitiken ska utgå från marknadsmässiga förutsättningar och bidra till fler aktörer och ökad konkurrens i byggbranschen.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Moderaterna ser positivt på det växande Stockholm och prioriterar den utbyggnad av bostäder och infrastruktur som är nödvändig för en utveckling som gör staden tätare och närmare. Målsättningen är att utveckla Stockholm–Mälarenregionen till en integrerad arbets- och bostadsmarknad med en mångfald av bostäder och goda möjligheter att snabbt transportera sig mellan arbete och bostad. I Stockholms stad ska en omfattande bostadsproduktion skapa ett stort och brett utbud av bostäder i olika boende- och upplåtelseformer, storlekar och standard.

Exploateringsnämnden ska planera för en långsiktig bostadsförsörjning med 140 000 nya bostäder fram till 2030. 40 000 av dessa ska påbörjas till och med 2018. Det innebär att exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och andra berörda nämnder och styrelser ska skapa förutsättningar för den högre ambitionen, avvägt mot bedömt investeringsutrymme, förväntad inflyttning och tillväxt. Nämnden ska planera så att en hög bostadsproduktion i stabilt tempo över konjunkturcyklerna säkerställs. För att säkra tillräckliga handläggarresurser för en markanvisningstakt nödvändig för ett långvarigt högre bostadsbyggnads mål utökas nämndens budgetram med 10,0 mnkr.

Effektiva processer är en nyckelfaktor för att klara bostadsbyggnads målet. Den sammanlagda tidsåtgången vinner på att alla berörda parter i staden är informerade och har möjlighet att påverka planerna på ett tidigt stadium. Det underlättar den fortsatta styrningen av processen fram till färdig bebyggelse, ökar möjligheten att undvika misstag, och innebär en effektivare användning stadens samlade expertis. Därför ska exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden tidigt i planprocessen samråda med berörda nämnder och styrelser.

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska, i samråd med trafiknämnden, gemensamt ta fram tydliga produktionsplaner på 5, 10 och 15 års sikt. Fördelning ska ske utifrån ett geografiskt perspektiv samt utifrån översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier. Utbyggnadsplanerna ska visualiseras på en översiktskarta. Planerna ska uppdateras och redovisas årligen och ha en tydlig koppling till markanvisningar, detaljplaner och satsningar på utbyggd infrastruktur.

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska, i samråd med trafiknämnden, gemensamt och som del av produktionsplaneringen, redovisa planerad fördelning mellan s.k. kompletteringsprojekt och projekt i områdespro-

gram. Fördelning per upplåtelseform ska redovisas samt fördelning mellan studentbostäder, små bostäder (1-2 rum och kök) och övriga bostäder.

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska även samarbeta med Stockholms Stadshus AB i produktionsplaneringen.

Som del av produktionsplaneringen för bostäder ska komplettering av övriga investeringskategorier såsom skolor, idrottshallar, m.m. ske för att fånga helhetsperspektivet.

Nämnden ska fokusera på projekt som bedöms vara realistiska att genomföra under mandatperioden utifrån projektens beslutsläge, måluppfyllelse och ekonomi. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Gällande markanvisningspolicy ska kvarstå oförändrad.

Exploateringsnämnden ska utreda möjligheten att vid markförsäljning och tomträtsavgälder ta hänsyn till prognostiserade markvärdesstegringar till följd av stadens investeringsplaner.

Utbyggnaden av Stockholm ska ske på en långsiktigt hållbar nivå. Takten i bostadsbyggandet ska vara hög och det ska finnas utrymme för de investeringar som krävs för infrastruktur, omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning, förskola, skola med mera. Lönsamheten är avgörande då stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att tidigt översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten. Genom att exploatera mark som inte är förknädd med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. En hög exploateringsgrad är särskilt viktig i kollektivtrafiknära lägen. Försäljningsinkomster från framför allt exploateringsprojekten är en mycket viktig förutsättning för att realisera den utbyggnad av Stockholm som sker och planeras de kommande åren.

Utbyggnaden av staden ska ske enligt de strategier för stadsutveckling som fastställts i översiktsplanen. Byggnad i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras. Det är viktigt att staden ytterligare fördjupar och intensifierar samarbetet och planeringen med trafiknämnden i Stockholms läns landsting, Trafikverket och regionens övriga aktörer i dessa frågor. Det är särskilt viktigt att nya stadsdelar har en välfungerande kollektivtrafik på plats redan vid inflyttning.

I markanvisningar ska nämnden i ett så tidigt skede som möjligt beakta relevanta frågeställningar och därmed undvika onödiga förskjutningar av processen. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden löpande följa upp relevanta nyckeltal för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet i hela stadsbyggnadsprocessen. En viktig åtgärd för att öka bostadsbyggandet är att skynda på arbetet med att ta fram detaljplaner. Samarbetet med framför allt stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ska utvecklas vidare.

Det är angeläget att stockholmare med intresse för stadens utveckling i större utsträckning erbjuds möjligheter att föra fram åsikter och idéer. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, i större exploateringsprojekt utveckla en utökad dialog i ett tidigt skede med målet att minska antalet överklagade detaljplaner. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, verka för att handläggningstiden från markanvisning till godkänd/antagen plan kortas med 20 procent.

Exploateringsnämnden ska i exploateringsprojekt som innehåller trafikfrågor tidigt samverka med trafiknämnden samt företrädesvis använda trafiknämndens kompetens och projektledare i projekten. Det är viktigt att staden så långt det är möjligt uppnår full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden samt Stockholms Stadshus AB.

Exploateringsnämnden ska beakta "Strategi för ökad cykling i Stockholms stad" i samband med planering och utveckling av nya och befintliga områden. Vid nybyggnation ska det tidigt planeras för ett ökat cyklande och behovet av cykelparkeringar ska beaktas.

Exploateringsnämnden ska i samverkan med Stockholms Stads Parkerings AB, trafiknämnden i Stockholms läns landsting och berörda grannkommuner verka för fler infarts- och utfartsparkeringar.

Nyproducerade byggnader ska byggas så energieffektivt som möjligt, men minskad miljöpåverkan kräver också att åtgärder vidtas i det befintliga fastighetsbeståndet. Detta kan till exempel ske i samråd med Energicentrum.

Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, utreda möjligheter och förutsättningar för ett pilotförsök med en stadsplaneringsmodell där en stor, generell detaljplan görs innan markanvisningar sker. Tonvikten ska läggas på gatustruktur, tomtindelning och total byggnadsvolym. Pilotprojektet ska utvärderas för att bedöma huruvida ett sådant tillvägagångssätt kan leda till en snabbare och effektivare stadsbyggnadsprocess, med minskade kostnader och en ökad variation i det som byggs som följd.

Exploateringsnämnden ska, efter överenskommelse med Huddinge kommun och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, verka för att sjön Mägelungen restaureras.

Hela Stockholm ska vara attraktivt. En mångfald av boende och boendeformer ska etableras i staden. Exploateringsnämndens markanvisningar ska vägledas av målsättningen om en god funktionsblandning, gärna med kommersiella lokaler i bottenplan och en mångfald av upplåtelseformer i hela staden, hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter, studentbostäder och småhus. Planering av nya skolor och förskolor ska ingå i markanvisningsskedet.

Att verka för yteffektiva lägenheter med lägre boendekostnad är en viktig del i arbetet med att skapa en mångfald i bostadsbeståndet. Nämnden ska i den fy-

siska planeringen skapa goda förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden i ytterstaden

För att säkerställa en långsiktig hållbar tillgång på bostäder för studenter ska exploateringsnämnden markanvisa minst 300 nya studentlägenheter per år på stadens mark. Ambitionen är att minst 4 500 studentbostäder ska färdigställas till 2018. Det är en fullt rimlig ambition mot bakgrund av att det till följd av Alliansens beslut under förra mandatperioden nu finns 8 000 studentbostäder i antagna planer och pågående planarbete. Tusentals av dessa kommer att färdigställas till 2018. Exploateringsnämnden ska i nära samarbete med berörda nämnder och bolag utreda lämpliga platser för tillfälliga studentbostäder.

Det är väsentligt att staden fortsätter att bidra med goda exempel för att visa på möjligheter att sänka byggkostnaderna. Det är också viktigt att såväl stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadens bostadsbolag med flera samverkar kring utvecklingsfrågor kring planering och byggande. Efterfrågan på ungdomslägenheter är större än utbudet idag och efterfrågan bedöms öka i och med 90-talisternas inträde på bostadsmarknaden. Nämnden ska arbeta för att öka antalet markanvisningar avseende ungdomsbostäder.

I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Exploateringsnämnden ska i planeringen för bostadsutbyggnaden beakta målsättningarna i visionerna för Söderort, Järva och Hässelby-Vällingby. Nämnden ska lägga stor vikt vid att finna externa intressenter som kan bidra till en positiv utveckling.

En övergripande Vision för City har antagits av kommunfullmäktige. Visionens övergripande mål är attraktivare stadsmiljöer, fler bostäder och stärkt cityhandel. Visionen ska stärka stadsutvecklingsområdet den centrala staden. Exploateringsnämnden ska ansvara för att leda det operativa arbetet med stadsutvecklingsområdet City. Fokus ska ligga på en blandad stadsmiljö där gångstråk stärks för att göra det enklare att promenera i City. Bottenvåningar ska i möjligaste mån öppnas mot gatorna och fyllas med publika verksamheter. Offentliga miljöer ska rustas upp så att de upplevs som tryggare och mer attraktiva och miljö- och vistelsevärden ska förbättras.

Brunkebergstorg ska utvecklas till en levande plats i City så att uteserveringar, och kulturaktiviteter kan fylla delar av torget. Torget ska utvecklas som en del av stadsutvecklingsområdet City.

Bromma flygplats har en central betydelse för Stockholms tillgänglighet gentemot omvärlden och möjligheterna till smidig arbetspendling från hela övriga landet. Avtalet med Swedavia om Bromma flygplats ska löpa enligt beslut till 2038 och arbetet med att uppgradera till en 3C-flygplats ska fortsätta.

Exploateringsnämnden ska i områdesplanering och markanvisningar i flygplatsens närområde utgå från fortsatt flygtrafik på Bromma.

Arbetet med förverkligandet av en internationell gästspelsscen i gasverksområdet i Norra Djurgårdsstaden ska ske i samverkan med fastighetsnämnden och kulturnämnden.

Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av Slakthusområdet. Exploateringsnämnden ska se till att Söderstaden utvecklas till en stadsdel med mycket god kollektivtrafiktillgång där det är enkelt och naturligt att välja andra färdmedel än bil. Det framtida handelsområdet ska präglas av modern mobilitet och köp med hemleveranser.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service, inte minst boenden för personer med funktionsnedsättning, men även förskolor, skolor, idrott och rekreation, övrig omsorg, kultur med mera i stadsutvecklingsområdena.

Utbyggnaden av förskolor och skolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av skolor och förskolor ska utgå från en långsiktig planering. Exploateringsnämnden ska redan i planeringsprocessens tidiga skeden utveckla samverkan med framför allt utbildningsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, stadsbyggnadsnämnden och SISAB för att säkra tillgången på platser i förskolor och skolor i både kommunal och fristående regi.

Planeringen ska också ta hänsyn till kommande och framtida behov av ytor för kommunteknisk infrastruktur som exempelvis återvinningscentraler och snöupplag. Ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. Därför är det viktigt att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera bebyggelse vid och på vatten varsamt.

Staden tillämpar flexibla parkeringstal. Som ett komplement ska exploateringsnämnden tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden utveckla och införa ”Gröna parkeringstal”. Gröna parkeringstal möjliggör positiva mobilitetstjänster genom att staden ger ett byggföretag reducerad parkeringsnorm i utbyte mot att byggföretaget tillhandahåller dessa. Exempel på positiva mobilitetstjänster är attraktiva cykelrum i markplan eller medlemskap i en bilpool. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden, uppmuntra bilpoolsinfrastruktur vid nya exploateringar.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Generell effektivisering 2 %	1,1 mnkr
Besparing på administration, inget samordningskansli	8,0 mnkr
Strategi för ekosystemtjänster/grönytekomensation	2,0 mnkr

(M):64

Ökade kostnader för:

Utökad ram högre bostadsbyggnadsmål

-10,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

Fastighetsnämnden

Stockholm har ett stort och varierat bestånd av fastigheter. Effektiv förvaltning och utveckling av beståndet är viktigt både för att tillhandahålla bra anläggningar åt stockholmarna och för att bevara fastigheternas värden. Staden ska vara ett föredöme i sin fastighetsförvaltning och vidta åtgärder för energieffektivisering och ökad livslängd på beståndet.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholms stad har behov av ändamålsenliga förvaltningsbyggnader för sin verksamhet. Fastighetsnämnden ska vara en aktiv fastighetsförvaltare och verka för att god kvalitet upprätthålls i de lokaler, byggnader och anläggningar som staden behöver. Nämnden ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler för stadens verksamheter och externa hyresgäster.

De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de kan anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov. Fastigheterna ska vara så energieffektiva som möjligt och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Nämnden har ett viktigt uppdrag i att se till att stadens mål om att minska energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar med tio procent år 2015 jämfört med 2011 uppfylls. Detta arbete kan till exempel ske i samverkan med Energicentrum.

I syfte att samla stadens byggnader och anläggningar under en nämnd, och i linje med tidigare beslut, ska fastighetsnämnden och kyrkogårdsnämnden i samråd med kommunstyrelsen utreda en överföring av fastighetsägaransvaret från kyrkogårdsnämnden till fastighetsnämnden för att optimera stadens förvaltning av byggnader och anläggningar. I samma syfte och i linje med tidigare beslut om överföring av idrottsanläggningar från idrottsnämnden till fastighetsnämnden ska fastighetsnämnden och idrottsnämnden i samråd med kommunstyrelsen utreda en överföring av det inre underhållsansvaret från idrottsnämnden till fastighetsnämnden.

Idrottsnämnden har under 2014 fattat ett inriktningsbeslut om att bygga en bandy- och skridskohall i Tallkrogen, i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag. Investeringsramen för idrottsfastigheter inom fastighetsnämndens budget utökas med 80,0 mnkr för att finansiera bandy- och skridskohallen. Hallen ska vara för regionalt bruk.

Fastighetsnämnden ska förvalta och utveckla fastigheter inom stadens gräns som staden ska äga långsiktigt. Fastigheter med högt kulturhistoriskt värde såsom Sturehofs slott och Stockholms Stadshus ska bevaras och förvaltas med hög kompetens och ambition.

Fastighetsnämnden ska som god hyresvärd leda arbetet med att säkerställa att stadens nämnder har moderna, yt- och energieffektiva lokaler. Kommunstyrelsen utgör stadens professionella lokalstrategiska funktion.

Stadshuset ska vara tillgängligt för alla. Arbetet med att tillgänglighetsanpassa Stadshuset för personer med funktionsnedsättning ska fortgå för att ge fler personer, såväl stockholmare som turister, möjlighet att på ett enkelt sätt besöka Stadshuset.

Fastigheternas underhåll ska långsiktigt hålla en god nivå för att möjliggöra en professionell förvaltning och en adekvat hyressättning. Underhållet ska ske enligt nämndens långsiktiga underhållsplan. Nämnden ska upprätta en långsiktig underhållsplan för stadens idrottsanläggningar i samarbete med idrottsnämnden. Fastighetsnämnden ska inom beslutad budget avsätta medel för tillgänglighetsanpassning.

Fastighetsnämnden ska fortsätta arbetet med att tillgängliggöra alla sina publika lokaler för personer med funktionsnedsättning.

För att säkerställa att stadens byggnader är miljömässigt hållbara ska fastighetsnämnden långsiktigt arbeta för att miljöklassa sitt bestånd i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Fastighetsnämnden ska kontinuerligt arbeta med att förbättra prognossäkerheten och ekonomin i underhålls- och investeringsprojekt.

Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska i syfte att ta fram en långsiktig hållbar strategi för upprustning och utbyggnad av bassängbadsanläggningarna. Detta ska också göras mot bakgrund av Vision 2030 och bostadsproduktionsmålet där befintliga fastigheter skulle kunna utvecklas med bostadsproduktion eller annat som kan finansiera delar av upprustning/nyproduktion. I samband med detta ska fastighetsnämnden genom extern expertis granska effektiviteten i entreprenadupphandlingar.

Fastighetsnämnden ska arbeta aktivt för att möjliggöra för entreprenörer att hitta nya näringsverksamheter att driva vid idrottsanläggningarna. Det kan gälla allt från kafé- och restaurangverksamhet till butiker och service.

Stockholms Stadion nyttjas i begränsad utsträckning för breddidrott. I syfte att öka inslaget av evenemang på Stockholms Stadion ska Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för en organisatorisk flytt av Stockholms stadion till Stockholm Globe Arena Fastigheter AB. Stockholms Stadion ska dock fortsatt vara tillgängligt för allmänheten och breddidrott när på de tider då anläggningen inte nyttjas för evenemang.

Fastighetsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av Slakthusområdet.

Arbetet med förverkligandet av en kulturscen i gasverksområdet i Norra Djurgårdsstaden ska ske i samverkan mellan fastighetsnämnden, Stockholms Stadshus AB och exploateringsnämnden.

Under 2015 ska fastighetsnämnden fortsätta implementera de riktlinjer för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Underhållskostnader	22,2 mnkr
Satsningar på driftoptimering m.m.	5,6 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

Idrottsnämnden

Stockholm har ett rikt, brett och varierat idrottsliv. Idrottsföreningarna är en vital del av civilsamhället och bidrar till att många människor, särskilt barn och unga, upplever gemenskap. Breddidrotten är en bärande förutsättning för en god folkhälsa och ska komma fler tillgodo. Stadens idrottspolitik ska fokusera på att särskilt underlätta för dem som idrottar i mindre utsträckning. Idrottsnämndens resurser ska fördelas så att flickor och pojkar ges likvärdiga förutsättningar att utöva idrott. Idrottsnämndens verksamhet ska inte konkurrera med fristående alternativ.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, ska ett framgångsrikt samarbete inom regionen mellan offentliga och privata aktörer ha möjliggjort en omfattande utbyggnad av nya arenor för kultur och idrott i regionen.

Idrottsnämnden ska inte bedriva verksamhet inom områden där det finns en fungerande marknad. Nämnden ska under året upphandla minst en av stadens gymverksamheter, med målet att på sikt ha upphandlat all gymverksamhet i stadens regi. Nämnden ska prioritera att upparbeta en tillräcklig beställarkompetens för att säkerställa kostnadseffektiva lösningar. Nämnden ska säkerställa att andelen upphandlad verksamhet ökar för att skapa en ökad mångfald och större konkurrens.

Idrott och motion för alla

Idrottsnämnden ska bedriva sin verksamhet utifrån målen i kommunfullmäktiges budget samt det idrottspolitiska programmet 2013–2017. Det idrottspolitiska programmet beskriver hur folkhälsoperspektivet ska styra nämndens arbete i syfte att få fler stockholmare att bli fysiskt aktiva.

Barns och ungas idrottande och motionerande är prioriterat i idrottsnämndens arbete. Idrottsnämnden ska samverka med andra aktörer för att särskilt nå personer med funktionsnedsättning, flickor med utländsk bakgrund samt barn och ungdomar som idag inte idrottar.

Det är viktigt att tillerkänna den icke-organiserade spontanidrotten samma betydelse som den organiserade föreningsidrotten. En utvärdering av idrottsbonusen har gjorts under 2013. Eftersom utvärderingen visade att idrottsbonusen inte nådde den tilltänka målgruppen ska bonusen omarbetas i syfte att skapa tydligare incitament för föreningarna att nå den berörda målgruppen. Idrottsnämnden ska samverka med andra aktörer för att nå ungdomar som idag inte idrottar, bland annat genom att fortsätta med de framgångsrika prova på-aktiviteterna för nybörjare.

Nämndens resurser – investeringsmedel såväl som medel för verksamheten – ska fördelas så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika mellan flickor och pojkar, kvinnor och män. Idrottsföreningar som får stöd av staden ska ak-

tivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet.

Spontanidrotten ska locka till ökad fysisk aktivitet. Idrottsnämnden har en pådrivande roll för att stadens nämnder och bolagsstyrelser samarbetar med varandra och med föreningslivet för att ytor för spontanidrott och utomhusgym tillgodoses.

Nämnden ska samarbeta med de öppna fritidsverksamheterna för att öka nyttjandet på idrottsanläggningar under de tider då nyttjandegraden är låg.

Målet för nämnden är att fler stockholmare, i alla åldersgrupper, ska röra på sig, engagera sig i idrottsrörelsens föreningar och därmed uppnå bättre folkhälsa. Goda förutsättningar för motion och friluftsliv ska gälla, både inom- och utomhus samt under alla årstider. Barns och ungas idrottande och motionerande är prioriterat i idrottsnämndens arbete.

Tillgången till tränings- och tävlingstider vid stadens anläggningar ska ständigt optimeras. Samarbetet med utbildningsnämnden om samutnyttjande av gymnastiksalarna ska formaliseras så att tillgängliga lokaler utnyttjas fullt ut. Det utbud av idrottsanläggningar som finns i staden ska ses som en gemensam resurs. Idrottsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra fler idrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid. I samverkan ska även berörda parter fortsätta arbetet med att ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. Likaså ska idrottsnämnden i samverkan med utbildningsnämnden, fastighetsnämnden och SISAB ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

Tillgänglig idrott och fritid för alla

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet ska öka.

Tillgängligheten inom idrotts- och motionslivet ska öka med målet att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska kunna utöva idrott och besöka idrottsanläggningar under samma förutsättningar som andra. Utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter ska kommuniceras och anpassas till barn med funktionsnedsättning.

Utbyggnad av idrottsanläggningar

Inom idrottsnämndens ansvarsområde ligger att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar, både inom exploateringsområden och inom staden i övrigt.

Planering och prioritering ska göras ur ett driftkostnadsperspektiv samt inom den budget som kommunfullmäktige beslutat om för idrottsinvesteringar. Detta

innebär att idrottsnämnden inom sin budget ska prioritera utifrån det idrottspolitiska programmets mål samt utifrån upprättad långsiktig investeringsplan. Idrottsnämnden ska även planera för så kallade ersättningsinvesteringar när idrottsmark tagits i anspråk för annan användning. Nämnden ska begära ombudgetering av ersättningsinvesteringar som inte kan avslutas inom aktuellt budgetår. Prioritering av nya anläggningar ska göras utifrån avvägningar om behov av reinvesteringar i det befintliga anläggningsbeståndet.

I takt med att staden växer och får fler invånare ökar efterfrågan på idrottsanläggningar. För att både komma ner i kostnader för nya projekt och att få fler aktörer som bygger och driver idrottsanläggningar får nämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för att i ett pilotförsök låta uppföra en anläggning i samverkan med fristående aktörer.

Idrottsnämnden och fastighetsnämnden ska tillsammans ansvara för att analys av drift- och underhållskonsekvenser i samband med investeringsbeslut förbättras för att tydliggöra den långsiktiga påverkan på stadens ekonomi. Idrottsnämnden ska planera så att kommande års driftkostnader kan rymmas inom nämndens budget. Det är angeläget att idrottsnämnden ser över behovet av anläggningsytor, samtidigt som fastighetsnämnden ska se över anläggningarna för att vidareutveckla dem. För att hålla kostnaderna nere samt möta det växande behovet av fullstora idrottshallar ska idrottsnämnden och fastighetsnämnden fortsätta samarbetet kring enklare hallar.

Stockholms Stadion nyttjas i begränsad utsträckning för breddidrott. I syfte att öka inslaget av evenemang på Stockholms Stadion ska Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för en organisatorisk flytt av Stockholms Stadion till Stockholm Globe Arena Fastigheter AB. Stockholms Stadion ska dock fortsatt vara tillgängligt för allmänheten och breddidrott på de tider då anläggningen inte nyttjas för evenemang.

Idrottsnämnden har under 2013 fattat ett utredningsbeslut om att bygga en bandy- och skridskohall i Tallkrogen, i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag. Investeringsramen för idrottsfastigheter inom fastighetsnämndens budget utökas med 80,0 mnkr för att finansiera bandy- och skridskohallen. Hallen ska vara för regionalt bruk.

Friluftsliv och båtsport

Idrottsnämnden är stadens kontaktyta gentemot båtklubbar och fritidsfiske. Nämnden ska tillvarata och underlätta stockholmarnas intressen av ett rörligt friluftsliv- och båtliv. I detta uppdrag ligger exempelvis att samarbeta med närliggande kommuner för att skapa lämpliga lösningar för det rörliga friluftslivet på land och till sjöss. Idrottsnämnden ska tillsammans med båtklubbarna minska problemet med miljögifter, som kommer från bottenfärger och rengöring av båtar, genom att uppföra spolplattor.

Båtklubbarnas verksamheter ska vara självfinansierade. När en ny båtpolicy nu antagits finns förutsättningarna för mer långsiktiga investeringar. Underhållet har länge varit eftersatt och behovet är därför stort. Nämnden ska successivt

åtgärda det eftersatta underhållet av båtbyggor i stadens ägo till självkostnad för båtklubbarna.

Energieffektiva anläggningar

Det är angeläget för både miljön och stadens långsiktiga ekonomi att energianvändningen minskar. Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden genomföra energieffektiviserande åtgärder i stadens idrottsanläggningar. I samband med upprustning och renovering av stadens anläggningar ska det samtidigt investeras i energieffektiviseringsåtgärder. Målet är att sänka energianvändningen, minska miljöpåverkan och förhindra kapitalförstöring. Idrottsnämnden ska arbeta för att långsiktigt sänka energianvändningen och att klimatneutrala energikällor används.

Fler externa aktörer

Det är viktigt att involvera föreningarna och låta dem ta ett bredare ansvar inom ramen för Lagen om offentlig upphandling. Idrottsnämnden ska fortsätta arbetet med att överlåta driften av idrottsanläggningar till andra genom upphandling. Vid upphandling i konkurrens bör idrottsföreningar uppmuntras att lämna anbud.

Tryggare vardagsmotion och idrottsliv

Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden arbeta för att förbättra stockholmarnas förutsättningar för trygg vardagsmotion, bland annat genom att trygghetsanpassa motionsspår.

Centraliserad drift och skötsel av motionsspår

I syfte att samordna stadens motionsspår ska samtliga 19 motionsspår samlas under idrottsnämnden. För att kunna göra en inventering av samtliga spår samt för de ökade driftkostnader som det innebär så ges nämnden en utökad driftbudget på 5,4 mnkr för 2015.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Kodlås skolidrottshallar	2,0 mnkr
Bibehållet föreningsstöd i 2014 års nivå	15,0 mnkr
Anpassning av verksamhet till ökade investeringar	10,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Skötsel och drift av motionsspår överförs från stadsdelsnämnderna -5,4 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

9. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Idrottsnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Stockholm är såväl regionens som Sveriges kulturella centrum. Ett fritt utövande av kulturliv är en omistlig del av ett fritt och demokratiskt samhälle. Kulturen frodas i storstaden och gör att människor växer. Stockholms kulturpolitik ska premiera det fria kulturlivet och tillgängliggöra stadens kulturarv. Kulturnämnden ska vara delaktig i arbetet med att marknadsföra Stockholm internationellt och bistå med kompetens vid evenemang.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en internationell storstad med ett myllrande kultur- och nöjesliv. Staden ska präglas av ett rikt utbud av museer, konserter, teatrar, konstutställningar, filmvisningar, idrotts-arrangemang, gallerier, dansuppvisningar och nöjesparker. Kultur ska vara tillgängligt för alla.

Det offentliga och det fria kulturlivets samarbete med näringslivet eller andra finansierare är en viktig del för att få kulturen att växa.

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av kulturverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Fritt och växande kulturliv

Kultursektorn är viktig i den växande staden. I takt med att människor i större utsträckning flyttar eller reser till Stockholm internationaliseras staden. En förutsättning för nya perspektiv är att samarbete mellan nya initiativtagare, föreningar, arrangörer, producenter och etablerade institutioner och det fria kulturlivet etableras. Kulturnämnden ska verka för att fler tar del av den kultur som skapas i staden. För att stärka barn- och ungdomskulturen ska samarbete ske med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna. Kulturnämnden ska stödja etableringen av ett judiskt kulturcenter.

Incitamentsstruktur för det fria kulturlivet

De fria grupperna bör öka sina egna intäkter och därmed sin självständighet och livskraft. Incitamentsstrukturen inom kultur- och integrationsstödet ska därför även fortsättningsvis vara utformad så att självständighet stöds. Kulturbonusen bibehålls och utvecklas. Kulturföretag ska inte missgynnas inom stadens stöd till kulturverksamheter.

Biblioteksverksamheter

Stadens bibliotek ska ligga där stockholmarna finns och vara öppna när de har tid att besöka dem. Ett exempel på detta är tunnelbanebiblioteken. Stockholm ska ha bibliotek som står för både bredd och spets. Biblioteken ska ta tillvara de unika resurser som finns på platsen och i omgivningen, genom samarbeten och anpassning av sitt innehåll. I det digitala informationssamhället handlar tillgänglighet inte bara om de fysiska öppetiderna utan även om användarbarhet och tillgänglighet på nätet. Det digitala biblioteket har samma kärnvärden som det fysiska, nämligen tillgång, urval och systematisering. Stadsbibliotekets arbete med att utveckla e-biblioteket ska fortsätta. Biblioteksstrukturen ska

anpassas efter stadens utvecklingsplaner och vision. I ambitionen att möta nya behov i ett växande Stockholm ingår också att kontinuerligt se över den totala biblioteksstrukturen i enlighet med Strukturplanen för Stockholms stadsbibliotek. Nämnden har ett särskilt ansvar att det strategiska arbetet med biblioteksplanen även säkerställer att lokalkostnaderna hålls nere.

Stockholm konst och Liljevalchs konsthall

Konsten och konstnärernas roll i Stockholm stärks genom Stockholm konst. Stockholm konst ska bevaka att stadens alla bolag och förvaltningar följer enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning. Stockholm konst ska även genomföra konst- och projektsatsningar för att utveckla det befintliga stadsrummet.

I Stockholm konst och Liljevalchs konsthalls verksamhet är det viktigt med ett jämställdhetsperspektiv gällande såväl lös konst som offentliga gestaltningar. Medel finns avsatta i stadens investeringsbudget för både upprustning och utbyggnad av konsthallen för att möta både stockholmarnas förväntningar, men också dagens krav på utställningshallar.

Kultur för barn och unga

Alla förskolebarn och elever i stadens skolor ska komma i kontakt med professionell kultur. Kulturnämnden, Stockholms stadsteater och utbildningsnämnden har ett gemensamt ansvar för att åstadkomma detta genom samarbete.

Kulturskolan

Skapande i alla dess former erbjuds ungdomar med skilda bakgrunder och intressen genom att arbetet med att utveckla kulturskolan fortsätter. Kulturskolan ska erbjuda undervisning av hög kvalitet i kulturella färdigheter till Stockholms barn och ungdomar på deras fritid. Fokus bör läggas på att finna metoder för att erbjuda fler barn och unga som idag inte är delaktiga i kulturlivet plats i kulturskolans undervisning. Kulturskolans verksamhet ska omfatta mångkulturella miljöer och särskilt satsa på att locka barn och ungdomar i ytterstadsstadsdelar. Avgifterna till Kulturskolan kvarstår på nuvarande nivå.

Museiverksamhet och kulturarv

Stadens museer är en viktig del av kulturlivet. För att intressera en större publik för stadens permanenta utställningsverksamhet ska en ny basutställning tas fram på Stadsmuseet. Museiverksamheten ska inte drabbas av ökade kostnader för drift och slitage genom att inträdesavgiften avskaffas. Tvärtom är det angeläget att museet har långsiktigt stabila ekonomiska förutsättningar.

Kulturella innovationer skapar mervärden för Stockholm

I arbetet med att genomföra översiktsplanen i Stockholm ska kulturnämnden samarbeta med stadsbyggnadsnämnden, fastighetsnämnden och exploateringsnämnden så att kulturverksamheter kompletterar andra delar av stadsutvecklingen. Nämnden ska också fortsättningsvis arrangera Open Streets, där gator som trafikeras av fordon provisoriskt stängs av för att använda ytorna på nya sätt. Arrangemanget ska utvärderas med avseende på vilka urbana kvaliteter som tillförs stadsmiljön.

Kulturlivets samarbete med näringslivet är en viktig del i utvecklingen av Stockholms kulturliv. Genom fonden Innovativ kultur utvecklas formerna för finansiering av kulturaktörer och näringsliv. När kulturlivet vill etablera verksamheter och lokaler i utvecklingsområden som till exempel Slussen, Telefonplan och inte minst gasverksområdet behövs stödformer som möjliggör framgångsrik etablering med en framtida hög självfinansieringsgrad.

Filmen är praktiskt taget oslagbar när det gäller att marknadsföra en region och stad, både vad gäller marknadsföring, sysselsättning, handel och besöksnäring. Exempelvis spenderade produktionen av de tre Millennium-filmerna drygt 90 miljoner kronor i regionen på löner, inköp av tjänster, boende och transporter, och marknadsföringsvärdet av regionens exponering har beräknats till närmare en miljard kronor. Formerna för att uppmuntra filmproduktion behöver dock utvecklas i nya former utöver vad som uppnås inom filmregion Stockholm-Mälardalen.

Kulturnämnden ska, i samarbete med Stockholm Business Region, verka för att underlätta filmproduktion i Stockholmsregionen för svenska och utländska filmare och produktionsbolag. I ett första steg ges nämnden i uppdrag att utreda möjligheten till förenklingar i nuvarande regelverk, samt att skapa en samlad väg in för filmarbetare på Stockholm Business Regions hemsida. Inspiration finns att hämta från exempelvis Toronto och London.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Bibehållna avgifter kulturskolan	25,0 mnkr
Kommunal filmsatsning	6,0 mnkr
Bibehållet museinträde	10,0 mnkr
Utökat samlingslokalsstöd	4,0 mnkr
Ökad jämställdhet och mångfald	5,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Open Streets	-2,0 mnkr
--------------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Kulturnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: stadsarkivet

Arkiven är en central resurs i stadens informationsförsörjning. . Tillgång till arkivinformation ger dagens och morgondagens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och möjligheter till forskning ur historiska och andra perspektiv. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet att utveckla stadens informationshantering.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stadsarkivet ska arbeta för att underlätta för användarna att få tillgång till informationen i arkiven och genom det skapa en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska upprätthållas. Stadsarkivet ska publicera allt sitt upphovsrättsskyddade material, som staden själv är legal upphovsman till, under en licens som tillåter vidareanvändning.

Stadsarkivet ska bidra i arbetet med att utveckla en strategi för hållbar informationshantering. Stadens arbete med öppna data och offentlighetsprincipens tillämpning i e-förvaltning bidrar till att stärka demokratin.

Stadsarkivet ska locka till besök och verksamheten ska bidra till stadens och verksamheternas varumärkesbyggande. Stadsarkivet ska därför lyfta fram stadens och dess verksamheters historia i arbetet med varumärket Stockholm.

Tillgänglighet

Tillgängligheten till Stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma stockholmarna till del. Stadsarkivet ska även upprätthålla god tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning.

E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv. Kulturnämnden: stadsarkivet ansvarar för och förvaltar e-arkivet. Alla verksamhetssystem ska successivt anslutas till e-arkivet.

Stadsarkivet har en viktig roll som kunskapsbas om Stockholms historia för både stockholmare i allmänhet och forskare. Stadsarkivets karaktär av öppen publik institution bör förstärkas.

Stadsarkivet ska vara delaktigt i stadens arbete med att tillgängliggöra offentlig information.

Kyrkogårdsnämnden

Stockholm har vackra och rofyllda begravningsplatser som erbjuder människor av alla trosriktningar plats för avsked och kontemplation. Begravningsplatserna är tillgängliga för alla stockholmare. Kyrkogårdsnämnden ska säkerställa att begravningsväsendet i staden sköts värdigt och att anläggningarna underhålls väl. En kostnadseffektiv verksamhet gör att begravningsavgiften kan hållas låg.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningen av stadens egna och åt staden upplåtna begravningsplatser samt för frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen. Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond. Begravningsavgiften år 2015 är oförändrat 6,5 öre. Prioriteringar av underhåll ska ske inom ram.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Nämnden ska erbjuda de besökande rofyllda, vackra och miljömässigt hållbara begravningsplatser. För att möta en mångfald av stockholmare ska nya gravskick, exempelvis gravsättning av aska med hjälp av vatten, utredas och införas på fler av stadens begravningsplatser. Särskilda satsningar på säkerhetskontroll av gravstenar, brandskyddsåtgärder och arbetsmiljöanpassning, underhåll av mur i Spånga, nytt tak Solbaddet, upprustning av personalutrymmen, underhållsåtgärder för kulturarvet, Räcksta och Brännkyrka samt återplanteringar av träd ska göras under året. Verksamheten ska fortsätta att miljöanpassas med avseende på utsläpp, drift och återvinning.

Kyrkogårdsnämnden ska tillsammans kommunstyrelsen och fastighetsnämnden utreda en överföring av fastighetsägaransvaret i kyrkogårdsnämnden till fastighetsnämnden. Syftet är att samla stadens förvaltning av byggnader och anläggningar inom en nämnd.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Höjd ambitionsnivå för underhåll

15,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Stockholm utsågs 2010 till Europas första miljöhuvudstad och har under många år arbetat systematiskt med miljöförbättrande åtgärder. När Stockholm växer och förtätas blir staden samtidigt mer långsiktig hållbar genom den minskade miljöpåverkan som den täta staden ger. Stadens uppgift är att utveckla lösningar som uppmuntrar och gör det enkelt för stockholmarna att göra miljösmarta val.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm världsledande på att utveckla, kommersialisera och tillämpa ny energi- och miljöteknik. På område efter område omsätts ny miljödriven teknik och gör Stockholm till ett internationellt föredöme. Genom energieffektivisering samt ökad användning av fossilbränslefria energikällor har Stockholms koldioxidutsläpp minskat. Målen som Alliansen satte upp för 2015 har redan nåtts.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är tillsyn, miljöövervakning, information och rådgivning i stadens miljöarbete. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska också genom sin expertkompetens bidra till stadens långsiktigt hållbara utveckling.

Stockholm utsågs av EU-kommissionen till Europas miljöhuvudstad 2010. Utnämningen har bidragit till ett ökat intresse för Stockholms miljöarbete, där staden fungerar som inspiratör och föredöme för andra städer runt om i världen. Utnämningen har också bidragit till att stockholmarnas medvetenhet kring stadens miljöarbete har ökat. Staden har under Alliansens ledning prioriterat ett resultatorienterat och målinriktat miljöarbete.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska delta i EU- och forskningsprojekt för att i samarbete med andra europeiska städer påverka EU-regelverket, driva åtgärdsarbete och utvecklingen framåt och utbyta erfarenheter.

Stockholmarnas utsläpp av växthusgaser ska minskas till 3,0 ton CO₂-ekvivalenter till 2015 och energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar ska minska med tio procent till 2015 jämfört med 2011. Huvudmålet är att Stockholm ska vara fossilbränslefritt år 2050. Staden har under 2013 antagit en färdplan för detta mål. Nämnden ska vidare bistå kommunstyrelsen i implementerandet av en fossiloberoende organisation 2030.

Stadens klimatarbete består av flera viktiga delar. Nämnden bedriver ett informationsarbete riktat till företag och medborgare och ska stödja Stockholm Business Region AB med Klimatpakten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Energicentrum är en servicefunktion inom miljö- och hälsoskyddsnämnden som fyller en viktig roll i att sänka stadens kostnader och CO₂-utsläpp. Åtgärder som stadens fastighetsägare tillsammans med Energicentrum planerar att genomföra till 2015 syftar till att sänka energianvändningen med tio procent.

För stockholmarnas hälsa är det angeläget att uppnå en god utomhusmiljö, vilket inbegriper såväl bullerfrågor som luftkvalitet. Överskridanden av miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet avseende PM₁₀ och kvävedioxid ska motverkas i enlighet med stadens miljöprogram och de krav som ställs på staden i det av länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljökvalitetsnormerna.

Dubbdäcken utgör den enskilt största källan till förhöjda halter av partiklar. Staden har tidigare infört dubbdäcksförbud på Hornsgatan vilket har minskat men inte löst problemen. Moderaternas inställning är att en dubbdäcksavgift är att föredra framför ytterligare förbud i syfte att minska dubbdäcksanvändningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska även tillsammans med trafiknämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissioner vid sidan av dubbdäcksminskning. Nämnden ska också delta i arbetet med att minska buller, särskilt källåtgärder.

Kontrollen av inomhusmiljön i stadens fastigheter är viktig för att säkerställa en god inomhusmiljö. Måttillfällen ska genomföras i sammanhang där lokaler är utsatta för den belastning som de är avsedda för. Brister som uppdragas i samband med uppföljningen efter luftkvalitetsmätningen ska åtgärdas.

Närheten till vatten medför ett mervärde för boende i befintlig och kommande vattennära bebyggelse. EU:s vattendirektiv har stor betydelse för stadens vattenvårdsarbete. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är samordningsansvarig för stadens vattenprogram och ska arbeta enligt stadens handlingsplan för att nå målet om att samtliga vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status senast år 2021. Nämnden ansvarar även för det samordnade arbetet enligt strategin för rening av Bällstaån. Projektet att restaurera sjön Magelungen ska fortskrida. Arbetet ska ledas av exploateringsnämnden i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden.

I syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för Stockholms företag är tillsynsarbetet och den lagstyrda miljöövervakningen en central del i nämndens verksamhet. Myndighetsutövningen och tillsynsfrågorna ska prioriteras och utvecklas. Service och tillgänglighet gentemot stadens medborgare och företag ska stå i fokus för verksamhetsutvecklingen.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Nytt miljöprogram	2,0 mnkr
Ökade insatser för information och kunskapsförsörjning	5,0 mnkr
Samverkan ekosystemtjänster och grönyteplanering	1,0 mnkr
Energicentrum	2,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.

Servicenämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en storstad där information, kontaktbarhet och flexibilitet prioriteras.

Servicenämnden ska utvidga och vidareutveckla kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får ett snabbt och professionellt bemötande, en enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service. Kontaktcenter Stockholm är intäktsfinansierat för att tydliggöra i vilken utsträckning kontaktcenter avlastar nämnderna med ärenden. Detta innebär att Äldre direkt finansieras av stadsdelsnämnderna. Det gör det tydligt för nämnderna vad de betalar för och det finns möjlighet att påverka volymerna.

Stockholmarnas frågor och ärenden varierar under året utifrån tidpunkt och behov. För att öka kvaliteten i servicen via webben bör en central webbfunktion införas vid kontaktcenter inom servicenämnden som löpande uppdaterar webben med fokus på gemensamma kundtjänstfrågor där stora volymer finns.

Nämnden ska arbeta vidare med att effektivisera och därmed minska kostnaderna för stadens administrativa funktioner. Det är viktigt att finansiering och prissättning av servicenämndens tjänster utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och fortsatta effektiviseringar genomförs. Differentierad prissättning ska, i samråd med kommunstyrelsen, tillämpas och vidareutvecklas. Detta för att dels säkerställa överensstämmelse mellan prissättning och verklig kostnad, dels för att ge incitament till stadens nämnder att använda effektiva administrativa system samt minimera manuell hantering. Jämförelser med liknande organisationer för gemensam service är nödvändig för att mäta nämndens effektivitet och ge inspiration till utvecklande av mätetal vilka kan användas för att påverka prissättningen av tjänsterna.

Nämnden ska under året genomföra ett benchmarkingprojekt där tjänster och priser jämförs med motsvarande service-organisationer. Lean-metodik ska användas för nämndens fortsatta effektiviserings- och förbättringsarbete. Metoden ska användas med syfte att öka kundvärdet, eliminera icke värdeskapande aktiviteter och ta tillvarata medarbetarnas kompetens i det fortgående förbättringsarbetet.

Servicenämnden kan även erbjuda de nämnder och styrelser som önskar andra tjänster som ansluter till nämndens grundutbud. Som ett resultat av genomförandet av en koncerngemensam upphandling av nytt ekonomisystem ges stadens bolag möjlighet att i större utsträckning nyttja de olika tjänster som nämnden erbjuder.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Servicenämnden** godkänns.

Socialnämnden

Socialtjänstens arbete grundas på respekt för den enskilde individens önskemål och val där denne ska ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av insatsen. Stadens verksamheter ska arbeta med evidensbaserade metoder och kunskapsbaserad praktik. Socialnämnden ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Staden arbetar med vetenskapliga arbetssätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola, förskola och det civila samhället arbetar tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är att stockholmarna upplever att de får god service och omsorg.

Barn och unga

Barnrättsperspektivet inom socialtjänsten har stärkts under de senaste åren. Kraven på barn och ungas delaktighet och rätt till relevant information är förankrade i socialtjänstlagen. Bland annat fastslår socialtjänstlagen att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barns delaktighet i utredningsarbetet är ett viktigt utvecklingsområde som fortsatt bör prioriteras. Stadens socialtjänst ska ha fokus på att öka brukarmedverkan, delaktighet och dialog med barn och unga. Uppföljning av placerade barn och unga ska fortsatt vara en prioriterad fråga. Barnhus Stockholm som öppnades i september 2014 kan erbjuda barn och föräldrar behandlingsmetoden Kognitiv integrerad behandling vid barnmisshandel (KIBB). 3,0 mnkr tillförs socialtjänsten inom Barnhus Stockholms verksamhet för att stärka stöd och hjälp till utsatta barn och deras anhöriga. Utvecklingen av Barnhus Stockholm ska följas noga.

Barn och unga i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. I stadens riktlinjer för familjehemsvård har barnperspektivet förstärkts och vikten av att göra barn delaktiga har förtydligats i hela handlägningsprocessen. För att säkra att barn och unga som placeras i familjehem får en trygg och säker vård och omsorg behövs ett fortsatt utvecklingsarbete av familjehemsvården. Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla rutiner för tillsyn, uppföljning och utredning av familjehem och följa upp att stadens riktlinjer för familjehemsvård efterlevs.

Socialnämnden ska fortsatt arbeta med att utveckla kvalificerade familjehem, bland annat genom utbildning och information till inspektörer och socialsekreterare i stadens socialtjänst. Socialnämnden ska även arbeta för rekrytering av fler familjehem samt en ökad kompetens inom familjehem och jourhem för att ta emot unga med omfattande problematik. Ensamkommande barn och ungdomar

mar ska fortsatt prioriteras. Socialnämndens samverkan med näringslivet inom Advisory Board för ensamkommande barn ska fortsatt utvecklas under 2015.

Under 2015 tar socialnämnden över ansvaret från stadsdelsnämnderna för mottagandet av ensamkommande barn i ankomstfasen, det vill säga från att de ankommer till staden till dess att de av Migrationsverket anvisas och flyttar till kommunen. Den situation som råder idag, med stora skillnader i mottagandet där merparten av stadsdelsnämnderna tar emot få barn, ger upphov till svårigheter att planera för och tillsätta resurser för en bra och effektiv mottagning. Genom att samla ansvaret hos socialnämnden förbättras förutsättningarna för ett effektivt mottagande och ett systematiskt kvalitetsarbete. Socialnämnden ska informera stadsdelsnämnderna och övriga berörda nämnder om den nya organiseringen av mottagandet av ensamkommande barn och vad den innebär konkret i det dagliga arbetet.

För barn som far illa eller riskerar att fara illa är det viktigt att det finns en bra samverkan mellan skola och socialtjänst. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsatt utveckla arbetssätt och arbetsformer inom socialtjänsten för att säkerställa en bättre samverkan med förskola och skola. Varje skola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten. Tidiga insatser till barn och ungdomar i samarbete mellan socialtjänsten och skolan ska fortsatt stärkas. Socialnämnden ska fortsatt samverka för ökad skolnärvaro och bättre skolresultat i utvalda grundskolor i ytterstaden för barn som riskerar att fara illa.

Barn som har omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra barn. Omhändertagna barn ska ha en namngiven socialsekreterare som sköter alla kontakter med barnet. Varje barn som placeras i hem för vård och boende, HVB, ska genomgå en skolpsykologisk och pedagogisk utredning. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att barnen får relevant stöd att nå målen. Lärhjälper ska finnas för placerade barn.

Forskning visar att många familjehemsplacerade barn inte når skolans kunskapsmål, varför arbetet med att stödja familjehemsplacerade barns skolgång inom SkolFam ska fortsätta. Socialnämnden får i uppdrag att arbeta fram SkolFam för barn som är placerade enligt LSS. Socialnämnden får i uppdrag att påbörja arbetet med hur Duvnäs föräldrastöd kan utvecklas till att både finnas i Norr- och Söderort. Verksamheten ska också utvecklas för barn 6-12 år. Under 2015 ska ett pilotprojekt startas där stöd och hjälp ges utan biståndsbedömning, såsom exempelvis stödgrupper åt barn vid vårdnadstvister. Det pågående försöket med att ge stödsamtal utan att socialtjänsten gått vidare med orosanmälan ska fortsätta.

Föräldrastödinsatser ger goda effekter. Forskning visar att den största förebyggande effekten, för att barn inte ska få problem senare i livet, nås om insatser som föräldrastödsprogram riktas till alla familjer/vårdnadshavare. Det är samtidigt viktigt med riktade insatser till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt föräldraskap. Socialnämnden

ska stödja och kvalitetssäkra stadsdelsnämndernas arbete med strukturerat föräldrastöd. Föräldrastödet ska anpassas efter de särskilda behov olika grupper kan ha. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska erbjudas föräldrar i förebyggande syfte. Föräldrastödsprogrammet ska också erbjudas tonårsföräldrar.

Placering enligt lagen om vård av unga, LVU, är den yttersta åtgärden när många andra insatser prövats och misslyckats. Det är viktigt att arbeta mer proaktivt och utveckla arbetet och analysera insatser och åtgärder för att minska antalet LVU-placeringar. Behoven av institutionsplaceringar ska minska och barn och unga ska erbjudas mesta möjliga stöd utan stora intrång i barnens och familjens livssituation. Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. Socialnämnden ska arbeta för rekrytering av fler familjehem samt en ökad kompetens inom familjehem och jourhem för att ta emot unga med omfattande problematik.

Socialnämnden ska fortsatt stärka stadens arbete mot barn- och ungdomsprostitution samt självskadebeteende. Nämnden ska kontinuerligt genomföra utbildningsinsatser samt fortsätta arbetet med kunskapsinhämtning kring området. Rutiner kring hantering och bemötande av barn- och ungdomsprostitution ska finnas. Nära samverkan mellan polisens prostitutionsgrupp och socialtjänsten är viktig. Socialnämnden ska fortsätta ha socialsekreterare som arbetar i nära samverkan med polisen med kompetens att arbeta med såväl offren som med förövarna.

MIKA-mottagningen ska genomföra ett pilotprojekt med utökad öppettid på natten och uppsökande arbete för att bättre nå målgruppen. Projektet ska även riktas mot EU-medborgare i prostitution och misstänkt människohandel.

Socialnämnden ska verka för att öka närvaron av socialsekreterare på nätet.

Origo, det länsgemensamma resurscentret för hedersrelaterat våld och förtryck, ska fortsätta vara ett samlat kunskapscenter för unga.

Stockholms stad ska inte placera barn i HVB-hem som endast erbjuder så kallad särskild undervisning. Endast hem som har avtal med en skola ska kunna komma i fråga. Rektorer måste ges möjlighet att ta del av planeringen av familjehems- eller institutionsvård i ett mycket tidigt skede. Skola och socialtjänst måste samverka med föräldrar för att i möjligaste mån kunna undanröja sekretesshinder. Kunskapen bör öka både om placerade barns skolgång liksom om skolgång för barn som lever i skyddat boende och/eller med skyddad identitet.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas inom 24 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämndernas preventiva insatser samt samla och sprida kunskaper om effektiva metoder. Arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat och fler stadsdelsnämnder förutsätts använda denna arbetsmetod. Socialnämnden får en budgetförstärkning för att fortsätta

projekten inom sociala insatsgrupper för målgruppen 20-29 år. Genom förstärkningen kan samtliga ytterstadsdelsnämnder driva projekten med sociala insatsgrupper 20-29 år vidare. Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska arbeta koordinerat och samordnat med målgruppen 20-29 år.

Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandhålla platser för ungdomstjänst. Ungdomsjouren ska arbeta uppsökande mot unga som utsätts för människohandel och prostitution. Ungdomsjouren ska även arbeta med ungdomar under 16 år.

Socialnämnden ska fortsatt bistå stadsdelsnämnderna i det förebyggande arbetet för att minska narkotikaanvändningen. Den ökade användningen av nya droger så som Spice är oroväckande. Nämnden tilldelas ökade resurser för att motverka användandet bland unga. För att öka närvaron och tryggheten i de miljöer där ungdomar vistas fortsätter satsningen på fältassistenter i tunnelbanan.

Socialnämnden får i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna påbörja arbetet med att sprida Maria ungdoms verksamhet ska över staden via minimarior. Socialnämnden ska också fortsätta arbetet med regionalisering av öppenvårdsinsatser.

Missbruk och beroende

Fortsatta satsningar på att utforma och erbjuda kvalitativ och erfarenhetsmässigt god öppenvård som utgår från varje individs behov ska genomföras. Missbruksvården ska så långt som möjligt ske nära målgruppen genom decentraliserad och uppsökande verksamhet.

Stadens socialtjänst behöver stärka kunskapen om och utveckla arbetsmetoder, stödinsatser och boenden för målgrupperna samsjukliga och unga vuxna i missbruk och beroende. Unga vuxna med etablerat missbruk behöver erbjudas kunskapsbaserade vård- och behandlingsinsatser som är anpassade till deras behov. Unga i riskzon och personer i tidigt skede av missbruk ska erbjudas lättillgängliga insatser. Socialnämnden har i uppdrag att utreda den ökade narkotikadödligheten i Stockholms stad.

Allt fler personer med missbruksproblematik får diagnosen neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Nämnden ska fortsatt utveckla former för samverkan mellan socialtjänst, beroendevård och psykiatri för att forma insatser till denna målgrupp.

Nämnden ska fortsatt utveckla barn- och föräldraperspektivet i missbruks- och beroendevården. Nämnden ska delta i arbetet med utveckling och planering av boendeformer för äldre missbrukare.

För att minska steg från stödboende till träningslägenhet ska kvalificerat boendestöd ges.

Arbete mot hemlöshet

Arbetet mot hemlöshet är fortsatt ett prioriterat område i staden. Socialnämnden har tagit fram ett stadsövergripande program som tydliggör inriktningen för det fortsatta hemlöshetsarbetet i Stockholms stad. Programmet är antaget av fullmäktige.

Socialnämnden har ett ansvar att samordna, driva på och följa upp pågående och kommande insatser inom hemlöshet i enlighet med framtaget hemlöshetsprogram.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och nämnderna ska fortsatt prioritera det förebyggande arbetet för att undvika att personer hamnar i hemlöshet. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vräkningsförebyggande. I det arbetet är skuldrådgivning en viktig del. Inga barnfamiljer i Stockholm ska behöva vänta mer än en vecka på att få budget- och skuldrådgivning. Riktlinjer för vräkningsförebyggande arbete ska finnas.

Människor som lever i osäkra boendeförhållanden har ofta också en svag ställning på arbetsmarknaden. Socialnämnden ska i samråd med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna särskilt fokusera särskilt på människor och familjer som är föremål för insats från socialtjänsten. Det ska finnas rutiner för förebyggande arbete när det gäller familjer och vårdnadshavare med barn. Fokus kvarstår på att minska hemlösheten bland unga genom bland annat Botorg för unga vuxna. Rutiner för samverkan mellan stadsdelsnämnderna och Botorg Unga vuxna ska finnas.

Ett viktigt led i arbetet mot hemlöshet är tillgången till försöks- och träningslägenheter. Boendefrågorna och boendestödsinsatserna behöver därför fortsatt prioriteras. Projektet ”Bostad först” där människor som lever i hemlöshet har möjlighet att få en lägenhet utan krav på att de först ska ha löst problem som missbruk eller skulder ska fortsätta och utvecklas. Boendestöd är ett viktigt verktyg för att fler ska klara av att ta över ett eget bostadskontrakt.

Tak över huvudet-garantin är en viktig del i stadens stöd till hemlösa. Denna stödverksamhet ska geografiskt spridas över staden. Stiftelsen Hotellhem i Stockholms roll är viktig och ska tydligare möta socialnämndens och stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd. Socialnämnden ska i dialog med Stiftelsen Hotellhem se över att bredda målgruppen till att omfatta även offer för våld i nära relation som är i behov av mellanboende.

Målgruppen hemlösa EU-medborgare och tredjelandsmedborgare är ökande, vilket kräver ett ökat behov av insatser från stadens socialtjänst, bland annat i form av uppsökande verksamhet samt insatser från ideella föreningar som får bidrag från socialnämnden. Projekt Vinternatt ska fortgå i nuvarande omfattning och arbetet ska föras i dialog med Stadsmissionen, Frälsningsarmén och andra frivilligorganisationer. Genom ett ökat verksamhetsstöd ska socialnämnden tillsammans med frivilligverksamheterna bland annat verka för fler dag-

öppna verksamheter samt fortsätta arbetet med Crossroads. Socialjourens EU-team och medborgartelefonens verksamhet ska fortsätta. Nämndens projektledare för samordning av arbetet kring hemlösa EU-medborgare och tredjelandsmedborgare ska fortsätta. Det samverkansprojekt som initierades 2014 med Svenska kyrkan och deras arbete i Rumänien ska fortsättas. Socialnämnden får i uppdrag att upprätta en enhet som i samverkan med polis arbetar med misstänkt människohandel och utnyttjande av fattiga EU-medborgare.

Insatser mot våld i nära relationer

Arbetet mot våld i nära relationer är fortsatt prioriterat. Program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer antogs under 2012 och riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer antogs under 2014. Programmet sträcker sig till 2014 och socialnämnden har därför uppdraget att revidera programmet och presentera ett nytt förslag av Program mot våld i nära relationer 2015.

Stadens socialtjänst ska utveckla rutiner och metoder för att inventera målgrupperna och för att upptäcka våldet och hitta våldsutsatta. Ett större fokus behöver läggas på att utveckla det preventiva arbetet för att angripa våldets ursprung. Arbetet med ökade insatser till våldsutövare behöver utvecklas och förövare ska erbjudas behandling för att bryta sitt destruktiva beteende. Att erbjuda och ge insatser till personer som utövar våld är en viktig del i arbetet för att förebygga och motverka våld. Det ska finnas ett tydligt barnperspektiv i alla utredningar av vuxna som utsätts för våld alternativt vuxna som utövar våld. Det ska alltid inledas en utredning när socialtjänsten får kännedom om att ett barn lever med våld i nära relation.

Barn som drabbats av våld i nära relationska få möjligt till Tryggare barn. Metoder så som Signs of safety och Caring dads kan med fördel användas. Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet med våld i nära relationer ska inkludera olika målgrupper och kompetensen kring detta bör stärkas hos berörd personal. Nämnden får i uppdrag att ta fram platser på skyddat boende för män.

Stockholms stad har en garanti på skyddat boende för kvinnor som bedöms ha behov av skyddsplacering. Kvinnor som bott på skyddat boende ska vid behov erbjudas stöd och hjälp till annat boende om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende. Boendefrågan och tillgången till lägenheter behöver därför fortsatt prioriteras och samverkan med bostadsbolag ska stärkas. Arbetet med att bygga Kriscentrum 2 ska fortsätta.

Socialpsykiatri

Implementering av evidensbaserade metoder inom socialpsykiatri är ett fortsatt prioriterat område. Nämnden har ett ansvar för att vidareutveckla utrednings- och uppföljningsinstrumenten och den individuella uppföljningen samt att ge stöd och insatser som leder till ökad självständighet och att målsättningarna med insatserna uppnås. Inom socialpsykiatri finns ett gemensamt uppföljningsinstrument för uppföljningen på individnivå. Socialnämnden ansvarar fortsatt för att sammanställa uppföljningen och utveckla kunskapsbaserade ar-

betssätt. I ansvaret ingår också att utbildning ska ske regelbundet samt att uppföljningsinstrumentet ska utvecklas vid behov. Vidare ingår att sammanställa resultat på stadsdelsnämnds- och enhetsnivå samt säkerställa resultaten för de indikatorer som kommunfullmäktige fattat beslut om.

Det är viktigt att sysselsättningen av personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning förbättras. Alternativen behöver anpassas efter individen och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med. Samverkan mellan kommun och landsting för personer med psykisk funktionsnedsättning ska öka.

År 2010 infördes valfrihet inom socialpsykiatri för insatserna boendestöd, bostad med särskild service, stödboende och sysselsättning. I samband med detta utformades en ersättningsmodell för utförarna som bygger på en fast ersättning i tre nivåer för samtliga insatsformer. Några år har gått sedan ersättningssystemet infördes och därför ska kommunstyrelsen i samråd med socialnämnden genomföra en översyn samt föreslå eventuella förändringar av befintlig ersättningsmodell.

Socialnämnden har i samverkan med stadsdelsnämnderna och intresse-/brukarorganisationer tagit fram en handlingsplan för utveckling av socialpsykiatri i staden de närmaste åren. Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning. Planering och genomförande ska utgå från handlingsplanen för utveckling av socialpsykiatri.

Socialnämndens arbete tillsammans med arbetsmarknadsnämnden för ökad sysselsättning, studier, praktik och arbete för personer med psykisk funktionsnedsättning ska fortsätta. Arbetet sker inom ramen för ALFA, som permanentas i stadens verksamhet och huvudansvaret flyttas från socialnämnden till arbetsmarknadsnämnden.

Funktionsnedsättning

Valfrihet för människor med funktionsnedsättning ska utvecklas vidare. Brister i tillgänglighet måste kontinuerligt kartläggas och åtgärdas. Information som publiceras på stadens webbplats måste vara tillgänglig även för personer med funktionsnedsättning.

Socialnämnden ska tillsammans med äldrenämnden fortsatt utreda insatser för äldre fyllda 65 år i bostad med särskild service, LSS, i syfte att ta fram en helhetssyn vad gäller insatser som daglig verksamhet och aktiviteter för en stimulerande miljö.

Socialnämnden ska arbeta med målgruppen yngre dementa och driva projektet ”Stödinsatser till personer yngre än 65 år med demenssjukdom, deras anhöriga och barn.” Projektets mål är att personer under 65 år med demenssjukdom, tillsammans med närstående och barn får de stödinsatser de har behov av, i tid och i tillräcklig omfattning.

Staden har brist på bostäder med särskilt stöd och service. Inom ramen för genomförandegruppens arbete ska nämnden delta i samordning och utveckling av utbyggnaden av bostäder med särskilt stöd och service. Socialnämnden får i uppdrag att utreda en centralisering av plan- och byggnadsprocessen av särskilda boenden.

Dokumentationsverktyget DUR ska implementeras inom funktionshinderområdet. Arbetet med att stärka barnperspektivet i handläggningen med barn med funktionsnedsättning ska fortsatt utvecklas. Kunskap och metoder för att öka delaktigheten i handläggningen och under genomförandet av insatser till personer med funktionsnedsättning ska vidareutvecklas. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd.

Socialnämnden ska fortsätta utveckla samarbetet med andra myndigheter. Arbetet med projekt Carpe 2 och den kommungemensamma funktionen för verksamhets- och yrkesutveckling fortgår.

Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd.

Det är viktigt att ha en god kvalitet inom personlig assistans. Socialnämnden ska fortsätta arbetet med att säkerställa kompetensen bland personliga assistenter och genomföra kompetenshöjande insatser om så behövs.

Det intressepolitiska stödet till organisationer inom funktionshinderområdet ska kvarstå under 2015.

Personer med funktionsnedsättning ska på ett enkelt sätt kunna kommunicera med Stockholms stad. Det är viktigt att kontaktcenter har kunskap och kompetens kring de tekniska hjälpmedel som används av personer med funktionsnedsättning.

Ekonomiskt bistånd

Ett viktigt syfte med det utvecklingsarbete som bedrivits inom det ekonomiska biståndet är att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Socialnämnden ska under 2015 främja en fortsatt utveckling av detta arbete. Stadens aktiva arbete med att motverka, identifiera och utreda felaktiga utbetalningar fortsätter 2015.

Det finns skäl att utveckla arbetet med att främja rehabiliterande insatser för mottagare av ekonomiskt bistånd, för att få tillbaka människor i arbete och minska biståndsbehovet. Socialnämnden ska, tillsammans med representanter från stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden, etablera samverkan med Försäkringskassan med syfte att utforma rutiner för samarbete när personer med ekonomiskt bistånd är i behov av stöd för samordning av rehabilitering. I detta uppdrag ingår att precisera på vilket sätt sådana behov ska initieras

till Försäkringskassan samt hur samordningen i det praktiska arbetet med den enskilde kan utformas.

Kompetensförsörjning

En relativt hög rörlighet bland socialsekreterare och biståndsbedömare har uppmärksammats inom stadens socialtjänst. Den höga rörligheten får effekter på kvalitet, kontinuitet och arbetsmiljö. För att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och trygga en god kompetensförsörjning är det viktigt att såväl socialnämnden som stadsdelsnämnderna erbjuder nya medarbetare en gedigen introduktion och stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap.

Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram förslag på ett introduktionsprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare samt ta fram förslag på hur handledning/mentorskap för medarbetare med kort erfarenhet kan genomföras. Chefer har en viktig roll i arbetet för att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och en god arbetsmiljö. Chefer behöver goda kunskaper om de krav arbetsgivarrollen ställer. Därför ska kommunstyrelsen i samråd med socialnämnden ta fram stadsövergripande ledarutvecklingsprogram inom socialtjänsten.

Stadens traineeprogram för socionomer ska fortsätta.

Forskning och utveckling

Socialnämnden ska fortsatt samordna arbetet med att införa evidensbaserad praktik i det sociala arbetet inom stadens alla verksamheter. Evidensbaserade metoder är viktigt för att kunna mäta och utvärdera socialtjänstens insatser. Det är också viktigt att resultaten från forsknings- och utvecklingsprojekt sprids i stadens verksamheter. Socialnämnden ska även arbeta för att samverka med andra myndigheter utvecklas.

Medarbetare inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning har fortsatt behov av kompetensutveckling på såväl bas- som specialistnivå, till exempel inom områdena upphandling, uppföljning och samverka med privata utförare och entreprenörer samt MI (motiverande samtal) och bemötandefrågor i det sociala arbetet. Stockholms stad avsätter 10,0 mnkr för att genomföra en tvåårig kompetensutvecklingsinsats för socialtjänstens medarbetare inom ovan nämnda områden. Medlen kan användas till både utbildningskostnader och vikarietäckning.

Socialnämnden ska även arbeta för att samverka med andra myndigheter utvecklas.

Utveckling av e-tjänster

Stockholms stad ska fortsatt vara ledande i den tekniska utvecklingen av e-tjänster och modernisering av socialtjänsten. Genom att socialtjänsten utvecklas online kan nya grupper nås. Detta är särskilt viktigt för att komma i kontakt med unga människor. Teknikutvecklingen av socialtjänst online är en del av E-tjänstprogrammet. Målet är uppsökande verksamhet på internet, kompetensut-

veckling för stadens personal och utvecklande av en gemensam portal med polisen. Socialnämnden ska tillhandahålla e-tjänsterna BOSS (budget- och skuldrådgivning) och Ansökan om stöd och service för staden.

Övrigt

Socialnämnden ges i uppdrag att stärka arbetet med uppföljning av avtal.

Avhoppare från kriminell livsstil ska vara en tydlig målgrupp för socialtjänsten. Arbetet ska ske i samverkan med polis och den nationella samordnaren. Socialnämnden får i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla avhopparverksamhet för tungt kriminella samt se avhoppare en tydlig målgrupp.

Trygghetspriset fortsätter att delas ut även 2015-2018.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Ökad personaltäthet	1,0 mnkr
Vinternatt utökas	4,0 mnkr
Utredning våld i nära relationer	5,0 mnkr
SL-kort, ekonomiskt bistånd	2,3 mnkr
Huvudansvar för ALFA flyttas till arbetsmarknadsnämnden	5,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Barnahus	-3,0 mnkr
Duvnäs, pilotprojekt och utökning till 12 år	-2,0 mnkr
Motverka missbruk av Spice	-3,0 mnkr
Enhet som utreder misstänkt människohandel	-1,0 mnkr
Pilotprojekt föräldrastöd utan biståndsbedömning	-2,0 mnkr
Föräldrastödsprogram erbjuds till tonåringar	-5,0 mnkr
Pilotprojekt utökade öppettider MIKA-mottagningen	-1,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Socialnämnden** godkänns.

Stadsbyggnadsnämnden

Stockholm växer i en historisk omfattning. Inflyttningen ställer krav på en hög byggnationstakt avseende både bostäder, arbetsplatser och servicelokaler. Till 2018 ska 40 000 nya bostäder påbörjas. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för att planeringen sker i enlighet med översiktsplanen. Kvarters- och blandstadens förtjänster ska vara vägledande för stadsplaneringen i hela staden.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter, som skapar möjligheter för stockholmarna att välja vilken del av staden som passar ens egen livssituation och livsstil.

Fram till år 2030 kommer stadens befolkning att öka med drygt 200 000 personer. År 2020 beräknas en miljon människor bo i Stockholms stad. För att bereda plats för denna expansion ska stadsbyggnadsnämnden effektivt ta fram planer för nya bostäder. Staden ska byggas tätare och det som redan är byggt ska förbättras. Nya funktionsblandade stadsdelar ska växa fram, med en mångfald av upplåtelseformer. Hälften av de nya bostäderna ska vara hyresrätter.

Ökat bostadsbyggande

Fler bostäder är en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Ett kraftigt bostadsbyggande är nämndens främsta prioriterade uppgift och planberedskapen ska därför stärkas ytterligare så att ambitionshöjningen för bostadsbyggandet kan nås både på kort och på lång sikt. Stadsbyggnadsnämnden ska planera för en långsiktig bostadsförsörjning med 140 000 nya bostäder fram till år 2030. Till och med 2018 ska 40 000 nya bostäder påbörjas. Det innebär att de enskilt viktigaste uppgifterna för stadsbyggnadsnämnden är detaljplane- och bygglovsarbete som syftar till fler bostäder. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med framför allt exploateringsnämnden skapa förutsättningar för den högre ambitionen. För att säkra tillräckliga handläggarresurser för en takt i detaljplanearbetet nödvändig för ett långvarigt högre bostadsbyggnadsmål utökas nämndens budgetram med 15,0 mnkr.

Effektiva processer är en nyckelfaktor för att klara bostadsbyggnadsmålet. Den sammanlagda tidsåtgången vinner på att alla berörda parter i staden är informerade och har möjlighet att påverka planerna på ett tidigt stadium. Det underlättar den fortsatta styrningen av processen fram till färdig bebyggelse, ökar möjligheten att undvika misstag, och innebär en effektivare användning av stadens samlade expertis. Därför ska stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden tidigt i planprocessen samråda med berörda nämnder och styrelser.

Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska, i samråd med trafiknämnden, gemensamt ta fram tydliga produktionsplaner på 5, 10 och 15 års sikt. Fördelning ska ske utifrån ett geografiskt perspektiv samt utifrån översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier. Utbyggnadsplanerna ska visualiseras på en översiktskarta. Planerna ska uppdateras och redovisas årligen och ha en tyd-

lig koppling till markanvisningar, detaljplaner och satsningar på utbyggd infrastruktur.

Som del av produktionsplaneringen för bostäder ska komplettering av övriga investeringskategorier såsom skolor, idrottshallar, m.m. ske för att fånga helhetsperspektivet.

Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska, i samråd med trafiknämnden, gemensamt och som del av produktionsplaneringen, redovisa planerad fördelning mellan s.k. kompletteringsprojekt och projekt i områdesprogram. Fördelning per upplåtelseform ska redovisas, samt fördelning mellan studentbostäder, små bostäder (1-2 rum och kök) och övriga bostäder.

Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska även samarbeta med Stockholms Stadshus AB i produktionsplaneringen.

Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med övriga berörda nämnder, ta fram tydliga riktlinjer för program i stadsplaneringen.

Tillgången till billiga bostäder för unga och studerande är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Antalet studentbostäder i Stockholm behöver öka. Efterfrågan på ungdomslägenheter är större än utbudet idag. Även framgent bedöms efterfrågan öka i och med 90-talisternas inträde på bostadsmarknaden. Studentbostäder och små bostäder ska därför prioriteras i planprocessen.

Det är väsentligt att staden fortsätter att bidra med goda exempel för att visa på möjligheter att sänka byggkostnaderna. Det är också viktigt att såväl stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadens bostadsbolag med flera samverkar kring utvecklingsfrågor runt planering och byggande.

Effektivitet och lönsamhet i processerna

Antalet godkända/antagna detaljplaner ska vara på en fortsatt hög nivå och arbetet med att effektivisera plan- och byggprocessen ska fortsätta. Staden ska verka för förenklade byggregler. Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden, verka för att handläggningstiden från markanvisning till godkänd/antagen plan kortas med 20 procent.

Planer och projekt som kan genomföras i närtid ska prioriteras samtidigt som stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden ska säkerställa tillgången till mark för fortsatt utbyggnad av 140 000 nya bostäder fram till 2030. Även projekt som ligger vilande för att de omfattas av ett större programarbete där nämnden avser ta ett helhetsgrepp bör prioriteras för att säkerställa den högre ambitionen för bostadsbyggandet.

Stadsbyggnadsnämnden ska möta efterfrågan på detaljplaner och programarbete genom att vidta åtgärder för att korta och effektivisera planprocessen. Samarbetet med framför allt exploateringsnämnden och trafiknämnden är avgörande för att nå målen. Samordningen med exploateringsnämnden ska öka och stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden ta fram,

och i samband med tertialrapportering följa upp, relevanta nyckeltal för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet i hela stadsbyggnadsprocessen.

Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att tidigt, redan i planeringsskedet, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten. Genom att exploatera mark som inte är förenad med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. Det är viktigt att staden så långt det är möjligt uppnår full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt trafiknämnden och genomarbetade avtal med Trafikverket och trafiknämnden i Stockholms läns landsting.

För att säkerställa verksamheternas intäktsfinansiering ska en översyn göras av plantaxan och bygglovstaxan mot bakgrund av bland annat förändringar i plan- och bygglagen.

Stadsutveckling enligt Promenadstaden

Utbyggnaden av staden ska ske enligt de stadsutvecklingsstrategier som fastställts i översiktsplanen. Staden ska främst växa i de utpekade stadsutvecklingsområdena i innerstadens krans, genom ett utvecklat City och i de tyngdpunkter som identifierats i ytterstaden. Arbetet med att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner genom en tätare och mer varierad bebyggelse och förbättrade kommunikationer ska därför intensifieras. När stadsdelar växer samman, som vid Årstafältet och Hagastaden, ökar förutsättningarna för goda kommunikationer och trygga boendemiljöer. Stockholm ska byggas enligt den klassiska stadens form med levande gatumiljöer och tydliga kvarter men med vår tids innehåll och gestaltning. Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för kommersiella lokaler i bottenplan, utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden.

Byggande i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras.

Goda cykelmöjligheter och bra cykelparkeringar ska integreras i planeringen. Stadsbyggnadsnämnden ska beakta ”Strategi för ökad cykling i Stockholms stad” i samband med planering och utveckling av nya och befintliga områden.

Stadsbyggnadsnämnden ska inta en positiv och underlättande hållning till att förtäta innerstaden. Genom att ytterligare förtäta innerstaden kan många nya bostäder skapas i högt eftertraktade centrala lägen.

Stadens parker ska utvecklas med nya metoder för planering av grönområden. Nya parker och träd ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Befintliga parkers stora värde tillsammans med andra rekreationsytor ska bevaras. Fler lekparkar ska utvecklas och göras tillgängliga för barn med funktionsnedsättning.

I genomförandet av Promenadstaden är det viktigt att vidareutveckla strategier och förhållningssätt kring stadens ljud. Ljud är en del av staden och det finns god kunskap om hur vi förhåller oss till ljud som kvalitet samt hur vi hanterar det som uppfattas som buller. Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden identifiera begränsningar och konsekvenser av dagens riktlinjer på stadens utveckling på kort och längre sikt, och i samarbete med länsstyrelsen se över riktlinjerna och föreslå åtgärder för att möjliggöra bostads målet.

Bostadsbyggande i dialog med stockholmarna

Det är angeläget att stockholmarna med intresse för stadens utveckling i större utsträckning erbjuds möjligheter att föra fram åsikter och idéer. Detta får dock inte förlänga planeringsprocessen för nya bostäder. Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, i vissa större exploateringsprojekt utveckla en utökad medborgardialog i ett tidigt skede med målet att minska antalet överklagade detaljplaner.

Stockholm och den fysiska bilden av staden kommer under en följd av år att präglas av de många infrastruktur- och bostadsprojekt som ska genomföras. Stockholms expansion är en attraktion som också kan bli en sevärdhet och ett besöksmål. I samband med att de tekniska nämnderna flyttar till Söderstaden ska en permanent utställning för stadsutveckling skapas.

City ska bli en levande stadsdel med folkliv dygnet runt. Särskild vikt ska läggas på att omvandla befintliga kontorslokaler till bostäder och hotell, i enlighet med Vision för City. Proportionerna mellan kontorsyta och boendeyta i området ska förändras, till boendeytans fördel. I så hög utsträckning som möjligt ska alla nya detaljplaner innehålla bostäder. Omvandlingen av City ska ske i ett helhetsperspektiv för att uppnå en god helhetsverkan i den byggda miljön och för att säkerställa att bostäder tillskapas.

Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser och kommersiella lokaler i nya utvecklingsområden i ytterstaden. Nämnden har en viktig roll i utvecklandet av fler stadsdelar med miljöprofil. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt trafikinämnden får i uppdrag att skapa fler cykelparkeringar i Stockholm. Detta är särskilt angeläget i kollektivtrafiknära lägen.

Vid nybyggnation ska det planeras för ett ökat cyklande och behov av cykelparkering. Detta är särskilt angeläget vid omvandlingen av området runt Stockholms centralstation.

Stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att arbeta fram en ny form för att beräkna antalet parkeringsplatser för bilar vid nyproduktion av bostäder, som utgår från fastighetens totala kvadratmeter BOA istället för antalet lägenheter. Det innebär såväl en mer konkret som mer flexibel modell för byggherrarna att utgå ifrån, vilket är en nödvändighet för att hålla nere produktionskostnaderna.

Stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden ska tillse att Söderstaden utvecklas till en stadsdel med mycket god kollektivtrafiktillgång där det är enkelt och naturligt att välja andra färdmedel än bil. Det framtida handelsområdet ska präglas av modern mobilitet och köp med hemleveranser.

Fastighetsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av Slakthusområdet.

Stadsbyggnadsnämnden ska förbättra förutsättningarna för nyföretagande genom att lokaler för småföretagande, där så är lämpligt, planeras in vid ny- och tillbyggnation av stadsdelar, inte minst i gatuplan.

Stadsbyggnadsnämnden ska i planeringen för bostadsutbyggnaden beakta målsättningarna i visionerna för Söderort, Järva och Hässelby-Vällingby. Utvecklingsarbetet ska ske i dialog med de boende.

Vid planering av nya stadsdelar måste hänsyn tas till stockholmarnas behov. Antalet barn i förskole- och grundskoleålder ökar. Detta ställer höga krav på utbyggnad av förskolor och skolor. Stadsbyggnadsnämnden ska finna former för att effektivisera processen kring byggnation av skolor och förskolor i samverkan med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och SISAB. Arbetssättet ska vara problemlösande.

Utbyggnaden av förskolor och skolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av skolor och förskolor ska utgå från en långsiktig planering för staden som helhet, liksom stadsdelarnas enskilda behov. Stadsbyggnadsnämnden har ett ansvar för att säkerställa utbyggnaden av fler förskole- och grundskoleplatser i dialog med berörda nämnder och bolag.

I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov.

Nämnden ges i uppdrag att, tillsammans med exploateringsnämnden, utreda förutsättningar och möjligheter att överdäcka Hammarby Fabriksväg och därmed skapa möjligheter till planläggning av uppemot 1 500 nya bostäder samt en tydlig koppling mellan Hammarby Sjöstad och Hammarbyskogen.

Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden, utreda möjligheter och förutsättningar för ett pilotförsök med en stadsplaneringsmodell där en stor, generell detaljplan görs innan markanvisningar sker. Tonvikten

ska läggas på gatustruktur, tomtindelning och total byggnadsvolym. Pilotprojektet ska utvärderas för att bedöma huruvida ett sådant tillvägagångssätt kan leda till en snabbare och effektivare stadsbyggnadsprocess, med minskade kostnader och en ökad variation i det som byggs som följd.

Bättre service och utvecklad organisation

Stadsbyggnadsnämnden ska under kommande år prioritera utveckling av bygglovverksamheten, såväl utifrån service som effektivitet. Nämnden ska i bygglovsärenden ha en problemlösande attityd och såväl utfästa som lagstadgade tider ska hållas. Genom ökad rådgivning och proaktivt informationsarbete ska bygglovstjänsten till stockholmarna öka. För att lösa tillfälliga arbetstoppar ska nämnden köpa extern kompetens där så är möjligt.

Den inventering som påbörjats gällande tillfälliga bygglov som går ut och inte kan förlängas, särskilt avseende skolor och förskolor, ska slutföras. Stadsbyggnadsnämnden ska arbeta proaktivt för att nödvändiga åtgärder ska kunna vidtas i god tid. Samverkan med berörda ska ske.

Nämnden ska följa upp detaljplanearbetet utifrån tids- och kostnadsaspekter. Den upplevda servicen och effektiviteten ska öka och den faktiska handläggningstiden ska minska med 20 procent.

För att möjliggöra nya spännande innovationer inom stadsbyggnadsområdet tillgängliggörs Tätortskartan, Stadskartan och stompunktsarkivet kostnadsfritt.

Nämnden ska lägga nödvändiga resurser på arbetet med att handlägga ansökningar om enkelt avhjälpna hinder.

För att minska antalet överklagade detaljplaner samt för att effektivisera plan- och byggprocessen ska det vara tydligt vad som krävs för att detaljplaneunderlag och bygglovsunderlag ska vara fullständiga. Översiktsplanen ska aktualiseras och kommuniceras för att skapa acceptans för stadens utveckling.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Generell effektivisering 2 %	4,4 mnkr
Bostadsanpassningsbidrag	8,0 mnkr
Besparing på administration, inget samordningskansli	10,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Utökad ram högre bostadsbyggnads mål	-15,0 mnkr
--------------------------------------	------------

Minskade intäkter för:

Besparing på administration, inget samordningskansli	-8 mnkr
--	---------

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Trafiknämnden

Fungerande kommunikationer är stadens blodomlopp. En god framkomlighet är av stor betydelse för människors möjligheter att få vardagen att gå ihop. Stockholms trafikpolitik ska inte ställa olika trafikslag mot varandra utan beakta samtliga trafikslags betydelse för en fungerande stad. Infrastrukturinvesteringar ska samordnas med bostadsbyggande samt präglas av långsiktighet och god samhällsekonomi.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, har Stockholm–Mälarenregionen ett väl fungerande transportsystem med minimal klimatpåverkan, som gör att människor snabbt och enkelt kan röra sig i hela regionen.

Den växande staden ställer höga krav på planering av infrastruktur för att få ett väl fungerande trafiksystem. Näringsliv och stockholmare behöver transporter som är pålitliga, förutsägbara, trygga och säkra. Fram till 2030 ska det byggas 140 000 nya bostäder och därför krävs ett tydligt infrastrukturperspektiv i planeringen av var dessa nya bostäder ska byggas. Inriktningen är att nya bostäder i huvudsak ska byggas i goda befintliga kollektivtrafiklägen, i lägen där nya spår och vägar planeras samt i lägen som möjliggör gång och cyklande som ett pendlingsalternativ. Det skapar goda förutsättningar för att nå framkomlighetsmålen på sikt. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin.

Trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans omsätta bostadspotentialen i en tidssatt produktionsplanering.

Det är viktigt att se stadens trafiksystem som en helhet i den strategiska trafikplaneringen, både vad gäller olika trafikslag och utifrån att staden är en del i hela regionens trafiksystem. Förutsättningar och utveckling i en del av regionen påverkar ofta andra delar i den regionala infrastrukturen. Utifrån satsningen i översiktsplanen på attraktiva tyngdpunkter, är det viktigt att utbyggnad av kollektivtrafik och kommunikationsstråk mellan dessa sker samordnat med planering av ny bebyggelse för att skapa attraktiva och sammanhängande stadsmiljöer.

Samarbetet med trafiknämnden i Stockholms läns landsting, Trafikverket och övriga aktörer i regionen inom infrastrukturområdet ska fördjupas ytterligare. Ett effektivt transportsystem med god framkomlighet och tillgänglighet är också viktigt i arbetet för en minskad miljöbelastning. Fungerande godstransporter är en förutsättning för en levande stad med konsumtion, handel och nöjen.

Befolkningsökningen leder till en trängselproblematik som får samhällsekonomiska konsekvenser. För att lösa denna trängselproblematik sker stora investeringar i ny infrastruktur. För att dessa investeringar ska få rätt effekt behövs mätningar av trafikströmmar och resvanor.

En tätare stad med nya stora bostadsområden, vägbyggen, reparationsarbeten och en järnvägstunnel genom hela City stärker Stockholms konkurrenskraft men innebär också risker. Trafiknämnden ska arbeta aktivt med att förebygga trafikolyckor och skapa säkrare trafikmiljöer. Särskild vikt ska läggas vid trafiksäkerheten vid skolor, förskolor, tungt belastade och olycksdrabbade gång- och cykelstråk och andra miljöer med många utsatta trafikanter. Nämnden ska ta fram en plan för säkrare skolvägar.

Trafiknämnden ska följa samtliga stora utvecklings- och exploateringsprojekt, med start i tidigt skede, för att garantera att framkomlighetsfrågorna sätts i sitt sammanhang och inte försummas. Det gäller bland annat projekt som Slussen, Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden. Av samma skäl är det också angeläget att nämnden deltar i ett tidigt skede även i mindre utvecklings- och exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av cykel-, gång-, kollektiv- eller biltrafik.

Staden har som ambition att vara fossilbränslefri 2050. Nationellt är målet fastslaget att fordonsflottan 2030 ska vara fossilbränslefri. Nämnden har möjlighet att vara en kraftfull aktör vad gäller drivandet av den av kommunfullmäktige antagna ”Strategi för miljöfordon och förnybara drivmedel- för ett fossilfritt Stockholm”. Trafiknämnden ska därför i samverkan med stadens fastighetsförvaltande nämnder och bolag samt miljö- och hälsoskyddsnämnden, utveckla en plan för och förbereda en kraftfull utbyggnad av laddinfrastruktur om 2 000 laddstolpar som kan påbörjas 2015.

Stadens finansiella resurser är begränsade. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar.

Kommunstyrelsen ansvarar med stöd av trafiknämnden för att leda och samordna förhandlingar om genomförandeavtal för transportinfrastrukturprojekt med Trafikverket och trafiknämnden i Stockholms läns landsting. Staden ska vara pådrivande gentemot regeringen att byggandet av Förbifart Stockholm omedelbart återupptas utifrån tidigare beslutad finansiering.

De nya bostäder som planeras kräver insatser i både ny och gammal infrastruktur. Det kräver i sin tur god trafikplanering och ett nära samarbete mellan trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Staden ska, så långt det är möjligt, uppnå full kostnads-täckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt.

Stadens framkomlighetsstrategi

Staden arbetar aktivt för att öka framkomligheten. Arbetet med att undanröja hinder och att underlätta trafikflöden ska fortsätta. Stadens framkomlighetsstrategi ska ligga till grund för arbetets inriktning. Det grundläggande budskapet i strategin är att kapacitetsstarka färdmedel prioriteras för att fler människor och mer gods ska kunna förflyttas effektivt. Det innebär på sikt att den andel av förflyttningar som görs med bil behöver minska.

Samtidigt är det många stockholmare, inte minst i ytterstaden, som är beroende av bilen för att få sin vardag att gå ihop vilket också måste beaktas när staden planeras och utvecklas. Byggandet av Förbifart Stockholm – och på längre sikt även Östlig förbindelse – är centralt för knyta samman norra och södra delen av regionen och för att tillgodose människors behov av att kunna färdas med buss eller bil samtidigt som det minskar trafiken och trängseln i centrala Stockholm.

Trafiknämnden ska samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden där Stokab och Stockholm Vatten AB ska vara behjälpliga samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten. Samordningen av de trafikstörande arbetena ska öka ytterligare.

Framkomlighetsstrategin ska under 2015 utvecklas för att omfatta en större del av det offentliga rummet inklusive hur inner- och ytterstaden kan knytas samman. Arbetet med att förbättra framkomligheten ska fortsätta genom att delta i stora samverkansprojekt, som bland annat tunnelbaneutbyggnaden och andra större infrastrukturprojekt.

Effekterna av trängselskatten ska löpande analyseras av trafiknämnden.

Gatuutrymmet är begränsat. Fler behöver uppmuntras att välja att gå, cykla och åka kollektivt. För att nå dit behöver gatumiljön stegvis anpassas för att bättra tillgodose gång-, cykel- och kollektivtrafikens förutsättningar. En samordnad trafikstyrning av de nordsydliga förbindelserna byggs för att öka säkerheten, förbättra framkomligheten och minska trafikens miljöpåverkan.

Parkeringsplanen, som är en del av framkomlighetsstrategin, är genomförd till stor del och de åtgärder som kvarstår ska genomföras under 2015.

Genom att styra mot dessa mål stärks trafiksystemets hållbarhet på längre sikt. Trafiknämnden har ett ansvar att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, trafiknämnden i Stockholms läns landsting och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Cykelplanen ska vara vägledande för främjandet av cykeltrafikens förutsättningar. Det innebär åtgärder för att skapa ett väl fungerande och utbyggt pendlingsnät för cyklister samt trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder i korsningspunkter, fler cykelparkeringar och cykelvägvisningar. Cykelparkeringar är särskilt angeläget i kollektivtrafiknära lägen.

När ny cykelinfrastruktur byggs på ett genomtänkt och strukturerat sätt förbättrar det även framkomligheten för övrig trafik i Stockholm. I syfte att förbättra samspelet mellan cyklister och fotgängare ska trafiknämnden investera i en trygghetsskapande skyltning av cykel- och gångbanor i hela staden. En tydlig skyltning ska tydliggöra respektive trafikslags skyldigheter och förutsättningar på olika platser samt minska antalet konfliktytor i stadsrummet.

Trafiknämnden ska delta i arbetet med att utveckla cykelbanorna längs med Söder Mälarstrand men även cykeltrafikleden till Bromma flygplats.

I planeringen av nya områden ska stor hänsyn tas till behov av trygga cykelparkeringar med god tillgänglighet. Lånecykelsystemet bidrar till Stockholm som cykelstad och ska byggas ut. En viktig säkerhetsaspekt för cyklingen i Stockholm är att förbättra sopning och snöröjning av cykelbanor och detta ska beaktas i entreprenadupphandlingar.

Trafiknämnden ska aktivt arbeta för framkomlighet på stadens cykelbanor och snabbt vidta åtgärder när dessa blockeras av felparkerade bilar eller andra hinder. Detta ska bland annat ske inom ramen för nämndens arbete med motorcykelburna parkeringsvakter.

Städningen ska förbättras och vårstädningen av stadens gator ska tidigareläggas för att säkra framkomligheten och förbättra luftkvaliteten.

Trafiknämnden ska beakta ”Strategi för ökad cykling i Stockholms stad” i samband med planering och utveckling av nya och befintliga områden.

Från och med den 1 januari 2015 ska trafiknämnden ha stadens samlade ansvar för cykelplanens pendlingsnät, då stadsdelsnämndernas ansvar ska överföras från stadsdelsnämnderna.

Med utgångspunkt i framkomlighetsstrategin ska trafiknämnden prioritera den rörliga trafiken framför den stillastående och samtidigt verka för att lediga parkeringsplatser finns tillgängliga där och när de behövs. Därför måste stadens gator utnyttjas på ett mer effektivt sätt. Andelen bilar som parkeras i garage ska öka, vilket möjliggörs genom skapandet av fler garageplatser.

Under budgetperioden kommer en rad nödvändiga gatuombyggnader, nybyggnader och renoveringar att påverka kapaciteten i stadens trafiksystem. Byggnad av Förbifart Stockholm och därefter en östlig förbindelse är viktiga delar i att öka kapaciteten i stadens trafiksystem och ska därför prioriteras. För att minimera störningarna i trafiken ska trafiknämnden utveckla upphandlingsformer och incitament för entreprenörerna att genomföra åtgärderna på kortast möjliga tid, genom till exempel skiftarbete. Samhällsvinsterna av en komprimering av tidplanerna ska ställas i relation till eventuella merkostnader för nämnden och bullerstörningar på obekväma tider för omkringboende. Insatser för att underlätta arbetspendlingen ska genomföras. Kontrollen av arbeten ute på plats ska förbättras och en satsning på ytterligare målning av cykelboxar, övergångställ och lastzoner ska göras för att förbättra trafiksäkerheten.

Ett växande Stockholm innebär också fler gator, parker och anläggningar för staden att förvalta, vilket medför ökade drift- och underhållskostnader. Det är angeläget att trafiknämnden är med i planeringen av nya områden för att säkerställa att lösningar väljs ur ett driftekoniskt perspektiv. Av de reinvesteringsprogram för olika delar av trafiknämndens ansvarsområde som nämnden fattat beslut om framgår ett tydligt ökat behov av reinvesteringsåtgärder framö-

ver. I flera fall kan detta ökade behov ha sin grund i ett eftersatt underhåll under anläggningarnas livslängd. Det är därför angeläget att vid nyinvesteringar och reinvesteringar upprätta noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningen för att säkerställa en optimal förväntad livslängd. Det är också viktigt att säkerställa att underhållsåtgärder utifrån dessa genomförs.

Stockholm som en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad

Stockholm ska vara tillgängligt för alla. I planeringen av stadens utveckling ska stockholmarnas behov beaktas oavsett om de behöver ta bilen, vill gå, ta cykeln, åka kollektivt, har funktionsnedsättning eller vill komma fram med en barnvagn. Trafiknämnden ska genomföra en översyn av kontrastmarkeringen av trappor i staden och åtgärda eventuella brister.

Arbetet med att förnya och utveckla ytterstaden har hög prioritet och utgår från Söderortsvisionen, Järvalytet och vision för Hässelby-Vällingby. För Söderort behöver nya arbetsplatser tillkomma och fler bostäder byggas. En förutsättning för detta är att tvärförbindelserna inom Söderort förbättras samtidigt som investeringar i infrastruktur och kollektivtrafik prioriteras. Spårväg Syd är en viktig del i utvecklingen av Älvsjö, Fruängen och Skärholmen liksom den planerade förlängningen av tunnelbanan till Älvsjö är viktig för hela Söderort. Förbifart Stockholm ska också prioriteras då en nord-sydlig förbindelse är en central faktor för Söderorts och Stockholms fortsatta utveckling och tillväxt.

Trots omfattande insatser under de senaste åren för att göra Stockholm till en ren och vacker stad kan städningen av staden förstärkas. Vid sidan av det ansvar vi alla stockholmare måste ta krävs ytterligare resurser för renhållningen och förfinandet av den offentliga miljön. Stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska åtgärdas inom 24 timmar efter anmälan, ska förbättras. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till publika platser som torg, parker och grönytor. Anmälan av fulla papperskorgar samt klottet ska snarast möjliggöras genom en applikation, App, för smarta telefoner. Det är angeläget att involvera externa parter i arbetet för en ren och vacker stad. Satsningen med Stockholmsvärdar ska fortgå.

Trafiknämnden ges en ökad investeringsram om 30,0 mnkr för att investera i en sopsugsanläggning i Kungsträdgården. Syftet är att skapa en renare och trevligare miljö på en av Stockholms mest välbesökta platser. Nämnden ska även arbeta med att ta fram förslag på andra vattennära lägen där liknande ombyggnationer kan genomföras framöver.

Trafiknämnden ska inleda ett arbete för att rusta upp stadens små platser med välbehövliga upprustningar på många av stadens platser och mindre torg. Arbetet med att vitmåla viadukter fortgår. Med ett utökat blomsterprogram i anslutning till trafikplatser vid stadens infarter och ytterstadens små platser och torg görs en kraftsamling för ett vackrare Stockholm. Stadens attraktivitet ska stärkas genom att skapa förutsättningar för att genomföra evenemang på ett smidigt sätt.

Trafiknämnden ska tillsammans med Stockholm Parkering och övriga berörda nämnder och styrelser delta i arbetet med att utveckla Strandvägen till att bli ett mer levande promenadstråk med fokus på gångtrafikanter, cyklister, grönska och fler uteserveringar. Nämnden ska samarbeta med kulturnämnden i att också fortsättningsvis arrangera Open Streets, där gator som trafikeras av fordon provisoriskt stängs av för att använda ytorna på nya sätt. Arrangemanget ska utvärderas med avseende på vilka urbana kvaliteter som tillförs stadsmiljön.

Food trucks utgör ett uppskattat inslag i stadsbilden och ökar Stockholms attraktivitet som en stad med en vital och kreativ restaurangnäring. Trafiknämnden ska ha en positiv och serviceinriktad inställning till food trucks och möjligheten att disponera gaturummet för sådan näringsverksamhet, utan betydande påverkan på framkomligheten.

Trafiknämnden har sedan tidigare det samordnande ansvaret för 55,0 mnkr av stadsdelsnämndernas investeringsbudget. Stadsdelsnämnderna och trafiknämnden samverkar i samband med beslut om investering och reinvestering. I syfte att samordna och optimera planering och genomförande av stadsmiljöinvesteringar samt för att kunna göra kostnadseffektiva upphandlingar ska trafiknämnden från och med den 1 januari 2015 ha det samlade ansvaret för stadsdelsnämndernas investeringsbudget avseende stadsmiljö. Prioritering och fördelning av investeringsbudgeten för stadsdelsnämndernas investeringsbudget ska fortsatt ske i nära samarbete mellan trafiknämnden och stadsdelsnämnderna. Budgeten för stadsmiljöinvesteringar uppgår 2015 till 125,0 mnkr.

För att Stockholm ska vara en attraktiv plats även under de långa vintermånaderna vill Moderaterna att staden, tillsammans med privata aktörer, lyser upp stadsrummet under den mörka årstiden med hjälp av det nya ljusprogram som trafiknämnden har tagit fram under Alliansens majoritet. Trafiknämnden ska, i samarbete med berörda nämnder och styrelser samt andra fastighetsägare och intressenter, delta i och möjliggöra upplysning och ljuskonst på broar, öppna platser, parker och fastigheter i staden. Satsningen om 5,0 mnkr från 2014 ligger kvar i budget även 2015. Av dessa avser 2,0 mnkr ljusprogram i ytterstaden i samband med jul.

Staden ska också samverka med trafiknämnden i Stockholms läns landsting för rena och trygga resemiljöer.

För att säkerställa en god framkomlighet under vinterhalvåret ska trafiknämnden intensifiera arbetet med att följa upp hur snöröjningen efterlevs i hela staden. Särskilt fokus ska läggas på snöröjning av gång- och cykelbanor. Arbetet med att hitta fler etableringsplatser för snö i staden ska intensifieras och det ska finnas en beredskapsplan även för mycket stora snömängder. Nämnden ska ha en god kommunikation med såväl respektive stadsdelsnämnd som med medborgarna kring var dessa platser är belägna. Trafiknämnden ska budgetera vinterväghållning utifrån kunskapen från tidigare års vintrar. Budgeteringen ska göras så att en flexibilitet kan nås även vid extraordinär väderlek. Nämnden ska därmed planera för en viss flexibilitet inom sitt ansvarsområde så att omställningar kan göras för exempelvis utökad underhåll under snöfattiga vintrar.

Nämnden ska säkerställa att permanenta platser finns för snöbortforsling i takt med den växande staden.

Dubbdäcken utgör den enskilt viktigaste källan till partikelemissioner. Staden har tidigare infört dubbdäcksförbud på Hornsgatan vilket har minskat men inte löst problemen. Moderaternas inställning är att en dubbdäcksavgift är att föredra framför ytterligare förbud i syfte att minska dubbdäcksanvändningen.

Nämnden ska följa utvecklingen och arbeta fram fler nya redskap för minskad dubbdäcksanvändning. Fler redskap för att få ned partikelhalterna ökar stadens möjligheter att motverka problemen på flera fronter samtidigt som risken för målkonflikter kan minskas. Nämnden ska bidra till att åtgärderna som anges i det av länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljö kvalitetsnormerna genomförs. Trafiknämnden ska tillsammans med miljö- och hälso- skyddsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid sidan av dubbdäcksminskningen, samt arbeta vidare med bullerdämpande åtgärder.

Trafiknämnden ska arbeta proaktivt med information. Genom att kommunicera att Stockholm är en växande storstad kan en större förståelse för de arbeten som genomförs skapas. Nämnden ska informera trafikanterna om det aktuella trafikläget samt informera om alternativa färdvägar. Inom ramen för detta arbete bör trafiken.nu och dess trafikstyrande information uppgraderas.

Trafiknämnden ska också delta i arbetet med att ta fram en trygghets-app för att öka stockholmarnas trygghet i den offentliga miljön.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Hållbart resande	2,0 mnkr
Drift och underhåll av nya områden	25,1 mnkr
Projekt för att öka samlastningsarbetet	2,0 mnkr
Projekt för ökad bilpoolsverksamhet	1,0 mnkr
Åtgärdsplan för att klara PM ₁₀	10,0 mnkr
Signalprioritering cykeltrafik och buss	2,0 mnkr
Strategi för fossiloberoende fordon	1,0 mnkr
Framtagande av ny parkeringsstrategi	1,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Feriearbeten	-2,0 mnkr
Ljusprogram ytterstad	-2,0 mnkr
Vackrare och grönnare Stockholm (sommarpraktikanter m.m.)	-5,0 mnkr
Trygghetsatsning kring tunnelbanestationerna (belysning m.m.)	-7,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Trafiknämnden** godkänns.

Utbildningsnämnden

Alla barn i Stockholm ska ha rätt till en skolgång som präglas av kunskap, stimulans, studiero och trygghet. Mångfalden av skolor med olika inriktning och rätten att välja den skola som passar den enskilda elevens individuella behov bäst ska värnas. Stadens skolpolitik ska syfta till att stärka lärarprofessionens möjligheter att fullgöra sina uppgifter på bästa sätt. Elevhälsan ska stärkas och utvecklas och en elevhälsogaranti införs.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Mälardalen en av världens ledande kunskapsregioner. Kunskap, bildning och stimulerande studiemiljöer präglar stadens grund- och gymnasieskolor. Alla barn och ungdomar ges möjlighet att växa och utvecklas. Kulturell och språklig kompetens tas till vara och är en medveten strategi för att lyfta Stockholm till en världsledande kunskapsregion. Det fria skolvalet är en förutsättning för att nå det målet då konkurrens mellan skolor är en av grunderna till att eleverna trivs med skolgången och skolorna utvecklas och blir bättre.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är att barn och elever inhämtar kunskaper och värden. Stockholms barn och ungdomar ska erbjudas en förskola och skola i världsklass. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap och lärande står i fokus.

Skola för kunskap

Kunskap och bildning är en förutsättning för att människor ska växa och utvecklas. Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Utbildning och bildning ger individen möjlighet att öppna nya dörrar, se nya perspektiv och få makt att forma sina egna liv. Skolan ska präglas av tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra. Skolan tar tydlig ställning för grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar.

Stockholms stads skolprogram visar stadens ambition och pekar ut de mest centrala utvecklingsområdena för Stockholms skolor.

Stockholms stad ska arbeta aktivt med att stärka Stockholm som universitetsstad och stärka Stockholmsregionens attraktionskraft för forskningsintensiva företag. Samverkan mellan skola och högre utbildning är av stor vikt för att öka Stockholms konkurrenskraft.

Vår framtida välfärd är till stora delar beroende av att Stockholmsregionen kan hävda sig internationellt inom såväl varu- som tjänsteproduktion och teknikutveckling med utvecklad import och export. Att stimulera ett bra utbildningsutbud som svarar mot näringslivets behov är viktigt, både för företagandet i Stockholm och för de unga stockholmarna som ska etablera sig på arbetsmarknaden.

Stockholms skolor ger varje elev en god grund för fortsatta studier och yrkesliv. Samverkan med näringsliv, universitet, högskolor, föreningsliv, kulturliv och andra samhällsaktörer måste stärkas. Entreprenörskap, internationellt utbyte och ett brett utbud av språkstudier är en naturlig del av stadens utbildningsutbud. Den breda satsningen på matematik, teknik och naturvetenskap fortsätter inom grund- och gymnasieskolan. Spetsklasser i grund- och gymnasieskola ska erbjuda utmaningar för elever med hög fallenhet för studier.

Utbildningsnämnden ska ansvara för stadens mattelyft. Genom att inleda samarbeten med världsledande högskolor och universitet ska utbildningsnämnden ta fram nya verktyg och sätt att lära ut matematik för att kunna höja matematikresultaten i Stockholms skolor.

Stadens skolor ska bedriva en undervisning som ger hög kunskapsutveckling för alla elever. För detta krävs tydliga kunskapskrav och höga förväntningar på både elever och föräldrar. Forskning visar att viktiga framgångsfaktorer är tydligt fokus på kunskap, engagerade lärare, studiero och tät föräldrasamverkan. Genom det fria skolvalet sporras skolorna att hela tiden utveckla sin verksamhet och bli bättre vilket gynnar stockholmseleverna. Viktigt för elevernas kunskapsutveckling är elevernas tro på sin egen förmåga, motivation och lust att lära. Detta måste skolorna utveckla och det finns goda exempel i staden att lära av. Skolan måste arbeta med kontinuerlig återkoppling mellan elev och lärare.

Stockholms skolor ska ge likvärdiga förutsättningar till varje elev. Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att identifiera skolor med problem och utveckla verksamheten i syfte att höja resultaten. Arbetet ska ske med utgångspunkt i forskning och med de goda exempel som finns i staden stödja rektorer och lärare i kunskapsuppdraget. Nämnden bör i hög grad prioritera och rikta utvecklingsinsatser till dessa skolor. Effekterna av genomförda insatser ska följas noga.

Staden står inför en kraftig expansion av den pedagogiska verksamheten, främst driven av den kraftiga befolkningstillväxten. Utmaningen är att klara expansionen samtidigt som den höga kvalitet som överlag finns inom den pedagogiska verksamheten bevaras och utvecklas ytterligare. Därutöver har staden en utmaning i att fortsätta förbättringsarbetet inom de skolor som har sämst resultat i syfte att säkerställa att alla elever, oavsett skola, ska känna sig trygga i att de får en bra utbildning. För att bättre svara upp mot dessa utmaningar så ska utbildningsnämnden tillsammans med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna att göra justeringar i organisationen av den pedagogiska verksamheten. Syftet ska vara att skapa en effektivare organisation med en förbättrad insyn och ansvarsfördelning. Som ett första steg ges utbildningsnämnden i uppdrag att minska de administrativa kostnaderna i den centrala förvaltningen med 10,0 mnkr.

En stödande skola där alla når kunskapskraven

Alla elever har rätt till det stöd som krävs för att nå kunskapskraven. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som är i behov av särskilt stöd och att de får all den hjälp som de behöver. Skolornas arbete med att formulera mål och åt-

gärdsprogram för enskilda elever är centralt för detta. Det är rektors ansvar att varje elev får det stöd som krävs.

De nyanlända elever som kommer till Sverige i de sena skolåren behöver många gånger extra stöd för att nå kunskapskraven. Varje enskild elevs kunskaper och behov av särskilda insatser ska skyndsamt identifieras och en planering för skolgång efter elevens behov ska göras. Det är viktigt att samverka mellan ordinarie skolverksamhet, modersmålsundervisning och studiehandledning förbättras för dessa elever. För att förstärka arbetet med språkstöd till nyanlända elever avsätts 40,0 mnkr en central pott hos utbildningsnämnden. Skolorna kan ansöka om medel för åtgärder som förstärker undervisningen i svenska för nyanlända elever och därmed underlättar och påskyndar deras inträde i ordinarie undervisning.

Staden ska verka för att fler introduktionsgrupper/förberedelseklasser startar på fler skolor över hela staden. En nyanländ elev bör dock så tidigt som det är möjligt delta i den ordinarie undervisningen. Den elev som är nyanländ till Sverige ska mötas av höga förväntningar och en undervisning som är anpassad till elevens förkunskaper.

Skolan ansvarar för att elever under ordinarie undervisningstid får det stöd och den hjälp som de behöver för att klara kunskapskraven. Samtidigt kan målfyllelsen och likvärdigheten öka om eleverna får möjlighet till extra undervisning, under organiserade pedagogiska former. Alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven ska erbjudas stöd, till exempel läxhjälp i skolan eller på fritidshemmet. Alla elever i årskurs 6-9 som riskerar att inte nå, eller inte når, kunskapsmålen har rätt till sommarskola. För att säkerställa att de nyanlända som kommer hit under sommaren, efter det att sommarskolorna har avslutats, tidigt ska få extra stöd och undervisning ska staden anordna sommarskola för dessa elever. Lördagsgymnasium ska finnas för elever i gymnasieskolan som riskerar eller har fått underkänt i ett ämne, eller behöver komplettera en kurs.

Introduktionsprogrammen ska utvecklas. De erbjuder såväl preparandkurser inför nationella program samt mer yrkesinriktade utbildningar med fokus på karaktärsämnen. Elever som saknar behörighet till gymnasieskolan ska erbjudas att gå ett tionde år i grundskolan som alternativ inom introduktionsprogrammen.

Skolorna ska säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns att tillgå för elever som är i behov av detta. Detta gäller särskilt grundsärskolan och gymnasiesärskolan.

De moderna digitala verktygen har skapat nya förutsättningar för lärande och administration. IT är därför en viktig drivkraft i utvecklingen av undervisningen i dagens och framtidens skola och skapar bra möjligheter för samarbete och kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar. Skolan har ett viktigt uppdrag att lära eleverna att använda IT som en resurs.

För att fler elever ska nå målen för utbildningen ska elever inom grundskolans senare årskurser samt elever inom gymnasieskolan ha god tillgång till studie- och yrkesvägledning. Studie- och yrkesvägledningen ska hålla hög kvalitet och ge eleverna kunskaper och förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Tillgången till studie- och yrkesvägledning bidrar till att färre elever inom gymnasieskolan byter studieväg eller hoppar av.

Tydligt ledarskap med fokus på resultat

Rektor och skolledning spelar en avgörande roll för skolans pedagogiska utveckling. Rektorer och skolledare måste kunna fokusera på att vara pedagogiska ledare.

Ansvaret för elevernas resultat, uppföljning och åtgärder för att förbättra resultatet ligger hos rektor. Rektors och lärares ledarskap är av stor betydelse för hur eleverna uppnår målen i skolan. Stockholm ska fortsätta med kompetenshöjande åtgärder för skolledare. Det finns goda exempel på skolor där strukturerat ledarskap och tydliga mål lett till höjda kunskapsresultat. Dessa skolors arbete bör användas i den dagliga verksamheten och implementeras på bred front. Effekter av utvecklingsinsatser i skolan måste tydliggöras och de goda erfarenheterna spridas.

Skolans systematiska kvalitetsarbete är en förutsättning för att kunna säkerställa utbildningens kvalitet och likvärdighet. Kvalitetsarbetet bygger på att skolorna leder, planerar, utvärderar och åtgärdar sin verksamhet kontinuerligt och systematiskt. Detta har en avgörande betydelse för att skolan ska utvecklas framåt inom områdena undervisning, studiemiljö och det pedagogiska ledarskapet och därigenom kunna ge eleverna de bästa förutsättningarna för att lära och utvecklas. Skolan ska bedriva ett kvalitetsarbete som skapar förutsättningar för alla barn och elever att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till de nationella målen. Det är av stor vikt att alla medarbetare är delaktiga och tar ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet och att såväl elever som vårdnadshavare blir involverade i processen. Som en del av det systematiska kvalitetsarbetet ska skolorna ta del av och dela med sig av goda exempel.

Utbildningsnämnden ska fortsätta utveckla verktyg som underlättar för skolledare att systematisera resultaten på skolnivå, som en grund i det fortsatta analysarbetet. Det är viktigt att denna analys även görs för hela stadens resultatutveckling så att nämnden har möjlighet att utvärdera och analysera resultaten av de centrala satsningar som görs. Utbildningsnämnden ska i sin mål-, resultat- och kvalitetsuppföljning av skolan inkludera såväl kommunala som fristående skolor, exempelvis genom nyckeltal. Det gäller all verksamhet, även särskola, fritidshem och introduktionsprogram.

Som ett led i att minska lärarnas administrativa börda ska utbildningsnämnden utreda möjligheten att centralisera rättningen av de nationella proven för de skolor som finns och verkar i Stockholms stad. Kopplat till detta ska utbildningsnämnden även utreda möjligheten att premiera skolor som uppnår störst resultatförbättringar på de nationella proven. Detta för att skapa tydligare inci-

tament för skolorna att öka kvaliteten i sin undervisning samtidigt som det inte riskerar betygsinflation.

Lärarsatsning – förskola

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare ska utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsatt arbeta med stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. En viktig del i detta är att verka för fler manliga pedagoger i förskolan.

Stockholm ska aktivt arbeta med att öka förskollärarkets attraktionskraft. Alliansregeringen aviserade en karriärreform för förskollärare liknande den som nu genomförs i grund- och gymnasieskolan.

Lärarsatsning – skola

Välutbildade, behöriga och engagerade lärare är grunden för en skola där eleverna får goda resultat i en god studiemiljö. Med anledning av den rådande elevantalsökningen, samtidigt som staden står inför stora pensionsavgångar, kommer rekryteringen av kompetent personal att vara av stor vikt de kommande åren.

En viktig del i att kunna rekrytera skickliga lärare är att läraryrkets attraktionskraft ökar. Det krävs en rad åtgärder för att fler ska välja att utbilda sig till lärare och för att behålla de som redan finns inom stadens skolväsende. En viktig del i detta är att förstärka möjligheterna att göra karriär i klassrummet.

Stockholm tar aktiv del i den statliga satsningen på förstelärare och lektorer. Lärare ska även kunna göra karriär genom att meritera sig som yrkesskicklig lärare eller genom forskarstudier. Ytterligare ett sätt att klara kompetensförsörjningen är att dels se till att förutsättningar finns för lärare att arbeta till ordinarie pensionsålder, dels locka skickliga lärare att arbeta ytterligare något år efter ordinarie pensionsålder. Ambitionen bör vara att styra förstelärare till de skolor som har störst utvecklingspotential. Förstelärarna kommer att vara viktiga i dessa skolors arbete mot högre måluppfyllelse.

Lärare och rektorer som uppnår goda resultat och gör skillnad för elevernas kunskapsutveckling ska ha en särskilt god löneutveckling. Vi prioriterar lärarnas fortbildning, karriärtjänster, mindre administration, tvålärarsystem och fortsatt höjda lärarlöner.

Satsa på de anställda i skolorna

Det är viktigt att all personal inom skolan har möjlighet till karriärutveckling och möjlighet till fortbildning inom respektive område. Framför allt i syfte att stärka organisationen, förbättra elevernas resultat och utveckla de anställdas kompetens.

Trygghet och studiero

Trygghet och studiero är en förutsättning för lärande. Skolan ska vara en säker plats där alla känner sig trygga och ingen ska vara rädd för att gå till skolan. Att

visa hänsyn och respekt för andra elever och lärare och att ta ansvar för sina studier är av avgörande betydelse för att kunna tillgodogöra sig skolundervisningen. En lugn och trygg arbetsmiljö bidrar också till att öka läraryrkets attraktivitet.

Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. För att åstadkomma detta krävs en aktiv dialog mellan elever, föräldrar och lärare samt övrig personal om de gemensamma värden som ska gälla. En god och trygg skolgång är viktigt för barn och unga. För att stärka pedagoger i skolan och för att verka för ett lugnare arbets- och klassrumsklimat så ges utbildningsnämnden ett tillskott på 1,0 mnkr för att fortsätta arbetet med att utbilda lärare i kometprogrammet, Positiva Ledare. Utbildade lärare ska därefter kunna handleda kollegor i kometprogrammet.

Mobbning är kränkande och ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor. Det är skolans uppgift att säkerställa att ingen elev far illa och all personal har ett ansvar att förebygga mobbning och trakasserier. Alla skolor ska använda sig av beprövade metoder för att motverka mobbning.

En förutsättning för att ta till sig kunskap är att eleven deltar i skolundervisningen. Det är därför viktigt med snabba åtgärder mot skolk och sen ankomst. Olovlig frånvaro ska kommuniceras snabbt och direkt med föräldrarna. Skola och socialtjänst har ett gemensamt ansvar för att motivera barn och föräldrar så att eleven kommer till skolan.

Elevhälsa

Att stärka både den fysiska och psykiska hälsan är centralt för elevernas välmående och förmåga att tillgodogöra sig kunskap. Skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete är av stor betydelse. En välfungerande elevhälsa är ett viktigt stöd i detta. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och integreras i skolans alla verksamheter. Elevhälsoarbetet ska skapa tillit till den egna förmågan utifrån de olika förutsättningar och behov eleverna har.

En tillgänglig elevhälsa är viktig för att tidigt nå och hjälpa barn och unga som behöver stöd. Det ska vara enkelt att boka och komma i kontakt med kurator, skolsköterska eller psykolog, antingen inom ramen för skolhälsovården eller från andra aktörer. Elevhälsan ska vara tillgänglig även under skolloven.

Elevhälsans olika kompetenser måste samverka tillsammans och med lärarna för att alla elever ska få möjlighet att uppnå kunskapsmålen. På varje skola ska det finnas elevhälsoteam med tillgång till skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagogisk kompetens så att stöd kan påbörjas inom rimlig tid. Elevhälsoteamen ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och i det individuellt riktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje elevs lärande och utveckling. För att säkerställa alla elevers tillgång till elevhälsa ska införande av mobila elevhälsoteam utredas. Likaså ska IT-baserade lösningar för att komma i kontakt med elevhälsan – tidsbokningar via webben eller appar, samt möjlighet att chatta med skolpsykolog utanför skoltid – prövas.

För att säkra elevers rätt till stöd och bidra till alla elevers rätt till likvärdig utbildning ställs tydliga krav på hur elevhälsoarbetet ska ledas. Ansvar och uppdrag tydliggörs i ett kvalitetsprogram för såväl rektor och elevhälsans yrkesprofessioner som övrig personal i skolan.

För att uppmärksamma barns behov tidigt krävs ett nära samarbete mellan föräldrar, skolans elevhälsoteam, sociala myndigheter och barnpsykiatri.

Skolidrotten har stor betydelse för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan. Alla skolor ska säkerställa elevernas simkunnighet i enlighet med läroplanens mål. För att fånga upp de elever som inte nått upp till målen i den ordinarie simundervisningen ska skolan anordna sommarsimskola. Det är viktigt att skolgårdarna uppmuntrar till fysiskt aktivitet och lek.

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inlärning. Den är en viktig del av skoldagen och ska vara en helhetsupplevelse vad gäller att ge eleverna energi, näring och social samvaro. Stockholm ska bli en föregångskommun där elever och personal i skolan vet att de får en god, näringsriktig och säker mat. Maten ska i så stor utsträckning som möjligt vara lagad från grunden. Det är också viktigt att skolan erbjuder en matsalsmiljö där eleverna kan äta mat i lugn och ro.

Samverkan skola och socialtjänst

För att uppmärksamma barns behov samverkar och samarbetar skolan med socialtjänsten och landstinget enligt den överenskommelse som finns (BUS-överenskommelsen) och enligt de samverkansöverenskommelser som finns mellan stadsdelsnämndernas verksamhet och skolan. Detta möjliggör insatser som förebygger större problem i högre åldrar.

Brott som begås i skolan ska alltid polisanmälas. Nolltolerans ska råda mot våld, alkohol och droger i stadens skolor. I gymnasieskolan ska elever som begår grova brott eller på annat sätt utgör en direkt fara för andra elever, lärare och personal kunna stängas av. För barn som far illa är det viktigt att det finns en bra samverkan mellan skola och sociala myndigheter. Det är även viktigt för elever i yngre tonåren som begår en olaglig handling med snabba och tydliga insatser från socialtjänsten. För att förhindra att elever far illa bör det förebyggande samarbetet på lokal nivå mellan rektor och socialtjänsten uppmärksammas särskilt. Varje skola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Barn som omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att barnen får relevant stöd för att nå målen. Elevens skola ansvarar tillsammans med stadsdelsnämndernas socialtjänst för att följa upp elevens utbildning efter placering i HVB-hem, familjehem eller särskilda ungdomshem. Staden ska ha som mål att alla placerade barn får sin utbildning i en

kommunal eller fristående skola med tillstånd från Skolinspektionen, eller genom avtal med en sådan skola. Inget barn ska placeras utan att det finns en skolplanering.

Samverkan skola och förskola

En god samverkan mellan skola och förskola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Övergången är en ömsesidig angelägenhet för förskolan och grundskolan för att uppnå pedagogisk kontinuitet. Utbildningsnämnden har, i samverkan med stadsdelsnämnderna, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer för övergången omfattar såväl kommunala som fristående förskolor och skolor.

Fristående förskola

Fristående förskolor fyller en mycket viktig roll för förskoleverksamheten i Stockholm. Fristående alternativ ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet. De bidrar till att skapa fler arbetsgivare och karriärvägar för personal samt till utbyggnaden av platser i förskolan. Föräldrarnas rätt att fritt välja den förskola som bäst passar deras barns behov ska därför värnas och utvecklas. Lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola. Stockholms stads förskoleprogram – ”Framtidens förskola” – anger fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskoleprogrammet omfattar såväl kommunal som fristående förskoleverksamhet i Stockholms stad.

De förskolor som ansluter sig till stadens centrala kö får på samma villkor som kommunens förskolor ta del av medel för att upprätthålla barnomsorgsgarantin. I syfte att underlätta för föräldrarna samt förbättra planeringsförutsättningarna för förskolor och staden har en ny webbaserad gemensam ingång till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer införts.

Utbildningsnämnden ska löpande kontrollera att ramöppettiderna följs. Förskolorna ska ha en god information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan barnomsorg om förskolan har stängt. I dag arbetar många stockholmare utanför traditionell kontorstid. Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06:30–18:30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk och inom ramen för barnomsorgsgarantin.

Fler specialpedagoger ska finnas tillgängliga för att handleda resurspersoner i förskolan samt pedagoger som har barn i behov av särskilt stöd. Ett försök med mobil enhet med specialpedagoger ska erbjudas förskolorna och inrättas under utbildningsnämnden för detta syfte.

Grundskola

Ett av skolpolitikens viktigaste mål är att ingen elev lämnar grundskolan utan grundläggande kunskaper. Fristående skolor fyller en mycket viktig roll för elevers och föräldrars möjlighet att själva välja skola utifrån de önskemål och behov som de själva har. Staden ska vara tillmötesgående mot de fristående

skolor som uppfyller Skolverkets krav och slå vakt om elevernas och föräldrarnas rätt att fritt välja skola.

För att stödja eleverna och förbättra undervisningens kvalitet ska den kunskapsmässiga utvecklingen regelbundet följas upp och utvärderas. Resultaten ska på ett tydligt sätt förmedlas till elever och föräldrar. Eleverna behöver veta vilka mål de förväntas uppnå och vad de ska göra för att nå dem. Skolan ska ta ansvar för de resultat eleverna når genom att analysera resultaten och använda analyserna i utvecklingen av arbetssätt och undervisning. Alla elever som behöver extra stöd för att nå kunskapsmålen ska fångas upp tidigt och ges det stöd som de behöver. Särskilt viktigt är detta i de lägre årskurserna.

Kontinuerlig återkoppling mellan elev och lärare är viktigt för att kunna säkerställa att eleven förstår och för att skolan ska kunna utveckla sina arbetsmetoder. I de lägre årskurserna ska ökad personaltäthet prioriteras för att i högre grad kunna ge alla elever det stöd och den stimulans de behöver för att utvecklas så långt som möjligt. Med högre personaltäthet ökar lärarens möjlighet att interagera med varje enskild elev vilket ger förståelse för elevens kunskapsnivå, kunskapsluckor och stödbehov.

Goda kunskaper i svenska är av avgörande betydelse för elevens kunskapsutveckling. Forskning visar att det är viktigt att barn lär sig läsa och skriva senast under sitt första skolår för att inte redan från början komma efter i andra skolämnena. Sambandet mellan läsförmåga och elevens förmåga att klara andra skolämnena är starkt. Läsning stärker såväl språkförståelse som fantasi och att läsa och skriva texter är viktigt i skolans arbete. Tidiga läs- och skrivaktiviteter stärker elevernas språkförståelse.

Att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur är en prioriterad fråga och skolbiblioteken spelar en central roll för ökad läskunnighet. Förutom böcker är skolbiblioteken en resurs med tillgång till olika medier för att stödja lärandet och undervisningen. Stockholms skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. För att skolbiblioteken ska fylla sin fulla funktion bör skolbiblioteken ha en viss grundläggande bemanning. Skolbibliotekariernas kunskap och engagemang ska tas tillvara och utgöra en naturlig del av skolans undervisning. Elever i de första skolåren ska även under sommaren få stöd för ökad språkförståelse. Detta kan ske på fritidshemmet i nära samarbete med skolan.

Matematik, naturvetenskap och teknik är centrala ämnen. Matematik ska ges särskild prioritet, med fokus på lärarnas förmåga att lära ut. För att förbättra förutsättningarna för elever att redan tidigt i grundskolan tillgodogöra sig goda matematiska kunskaper genomförs en särskild fortbildningsinsats för att öka grundskolläraernas didaktiska kompetens. För detta avsätts 20,0 mnkr under utbildningsnämnden för 2015. För att locka fler ungdomar att välja naturvetenskapliga och tekniska utbildningar krävs god undervisning i matematik och NO. Skolan ska väcka elevernas intresse och motivera dem att vilja lära sig mera.

De skapande ämnena utvecklar elevers kreativa förmåga och är en viktig komponent för att utveckla barn och unga till självständiga individer. Genom en strukturerad samverkan mellan skolan och kulturen finns en unik möjlighet för Stockholm att säkra barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och eget skapande. Barnkulturplanen – Kultur i ögonhöjd – är en viktig del i detta arbete. Utbildningsnämnden och kulturnämnden ska tillsammans med det fria kulturlivet i Stockholm förenkla och förbättra elevers möjlighet att uppleva kultur. Stadens skolor ska ta aktiv del av den statliga satsningen på Skapande skola. Utbildningsnämnden ska i dialog med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och det fria kulturlivet utveckla Kulan för att ge fler barn och unga i skola och förskola möjlighet till kulturupplevelser. Särskild vikt ska läggas vid att öka förskolornas deltagande. Utbildningsnämnden ska samverka med kulturnämnden för att göra kulturskolan och dess verksamhet mer tillgängliga för barn och elever. Särskilt prioriterat är att låta verksamheten finnas i skolornas lokaler i samband med fritidsverksamheten på eftermiddagarna.

Grundsärskola

Alla elever har olika behov och behöver få en utbildning som är anpassad just för dem. Det är först då som alla ges lika chanser. Grundsärskolans uppgift är att ge eleverna möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar, såväl kunskapsmässigt som socialt. Elever i grundsärskolan har samma rätt till utveckling och lärande som andra elever.

Grundsärskolans kunskapsuppdrag ska utvecklas och stärkas. Utbildningen ska vara anpassad efter varje elevs förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga. Elever i grundsärskolan ska ha samma rätt som andra elever att välja skola. Elever i särskolan ska få möjlighet att, vid tillfällen som är lämpliga för dem, delta i undervisning tillsammans med grundskolans elever.

Fritidshem och öppen fritidsverksamhet

Verksamheten på stadens fritidshem fyller en viktig roll för barnen både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut. Alla elever i årskurs 4–6 ska erbjudas öppen fritidsverksamhet.

Verksamheten ska också fungera som ett stöd för att uppnå skolans mål, och bland annat erbjuda hjälp med läsläsning. Fritidshem och dess personal är en viktig del i stadens skolor. Det är viktigt att detta pedagogiska arbete utvecklas. För att höja kvaliteten måste verksamheten utvärderas på liknande sätt som andra pedagogiska verksamheter. Den öppna fritidsverksamheten ska samarbeta med idrottsnämnden i syfte att öka nyttjandegraden på stadens idrottsanläggningar på tider då lokalerna annars står tomma.

Gymnasieskola

De högskoleförberedande programmen ska ge en stabil grund för fortsatta studier. Yrkes- och lärlingsprogram ska vara bättre anpassade till arbetsmarknadens behov och leda till anställningsbarhet.

Skolorna ska uppmuntra eleverna att lära sig främmande språk, även uto-meuropeiska språk, och möta andra kulturer för att rustas för en global värld. Elever med annat modersmål har en extra tillgång och ska uppmuntras att utveckla den. Gymnasieskolan ska ge elever möjlighet till att delta i internationellt utbyte.

Inom stadens gymnasieskolor har alla elever en dator. Utbildningsnämnden ska bistå gymnasieskolorna i att utveckla arbetet så att användandet av IT integreras i undervisningen som en självklar pedagogisk resurs.

Entreprenörskap ska ingå som en naturlig del i gymnasieskolans utbildningar. Skolornas samverkan med Ung Företagsamhet är en viktig del i detta arbete.

De högskoleförberedande programmen i stadens gymnasieskolor ska hålla en hög nivå och utgöra en god grund för fortsatta studier. Det är viktigt att det finns goda kontakter mellan gymnasieskolorna och högskolorna i regionen. Ett ökat externt samarbete behövs för att utveckla utbildningarna. Alla elever ska utmanas, motiveras och stimuleras att utveckla sina kunskaper. Det kan bland annat ske genom att läsa kurser på högskolor och universitet eller gå i en spets- eller profilklass.

Yrkesprogrammen i stadens gymnasieskolor ska hålla en hög nivå och leda till att studenterna blir attraktiva på arbetsmarknaden. För att höja kvaliteten och ge eleverna goda förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden krävs en nära samverkan med branscherna. Gymnasieregionen är en viktig förutsättning för att Stockholm ska kunna erbjuda gymnasieeleverna ett brett utbud av praktiska gymnasieprogram och ska därför finnas kvar enligt dagens överenskommelse.

Elever har rätt att läsa in behörighet till högskolan även på yrkesutbildningarna. För att öka lärlingsutbildningarnas attraktivitet finns det nu en ny anställningsform, gymnasial lärlingsanställning. På detta sätt knyts utbildningarna närmare branscherna och eleverna kan tidigt få arbetslivserfarenheter, referenser och kontakter. Detta ger också en möjlighet för staden att erbjuda gymnasiala lärlingar anställning inom stadens verksamheter. Flera gymnasieskolor anordnar även yrkesutbildningar inom vuxenutbildningen. För att stadens gemensamma resurser ska kunna användas effektivt är det viktigt att utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden samverkar för att utveckla olika typer av yrkesutbildningar för vuxna.

Elever som inte är behöriga till nationellt program erbjuds introduktionsprogram. Utbildningsnämnden ska erbjuda bra utbildningsformer inom ramen för introduktionsprogrammen. Introduktionsprogrammen ska leda till att eleverna kan fortsätta inom utbildningssystemet.

Utbildningsnämnden ansvarar även för att följa upp hur många ungdomar som inte fullföljer gymnasieskolan. Utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden ska samverka kring dessa unga. Många av de unga kombinerar gymnasi-

estudier med praktik. Utbildningsnämnden ska tillhandahålla möjlighet för dessa ungdomar att kunna börja i gymnasieskolan igen.

En utmaning för staden är att öka andelen ungdomar som slutför sin gymnasieutbildning. Det krävs en rad insatser som sammantaget bidrar till en högre måluppfyllelse. Ett nära samarbete med elevhälsan är viktigt för att fånga upp elever som funderar på att lämna gymnasieskolan i förtid. I arbetet för att öka andelen elever som slutför gymnasieutbildning med gymnasieexamen ingår att kartlägga elever som inte slutför sin gymnasieutbildning inom fyra år. Kartläggningen ska ge bättre kunskap om studieavbrotten inom gymnasieskolan och dess orsaker. Därigenom skapas bättre betingelser för att rektorerna ska kunna initiera och leda ett förebyggande arbete som syftar till att minska studieavbrotten.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolans kunskapsuppdrag ska utvecklas och stärkas. Elever i gymnasiesärskolan ska ha samma rätt till utveckling och lärande som andra elever. Rätten att välja skola och program ska gälla alla stadens elever.

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara anpassad till elevens förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga för en välfungerande gymnasiesärskola.

Gymnasiesärskolan och arbetsmarknadsnämnden måste samverka för att fler personer ska ges möjlighet att komma ut i ordinarie arbetsmarknad.

Skollokaler

Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att både bygga ut befintliga grundskolor samt att bygga nya. Det är viktigt att klara av att ta emot stora årskullar och hitta bra lösningar i de områden där tillväxten är som störst. I detta omställningsarbete ska skolorganisationen över tid anpassas till grundskolans stadier: låg-, mellan- och högstadium.

Stadens skolor ska i huvudsak organiseras i F-6- och 7-9-skolor respektive F-9-skolor beroende på förutsättningarna.

En ökad effektivitet och ett över tiden flexibelt lokalutnyttjande ska ske i alla lokaler inom de pedagogiska verksamheterna. För att även fortsättningsvis säkra tillgången på platser i skolan bedrivs ett särskilt arbete under ledning av kommunstyrelsen i samarbete med utbildningsnämnden. För att stärka samplaneringen av ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor finns en särskild skolplaneringssamordnare inom kommunstyrelsen med det övergripande ansvaret att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för fler fristående alternativ i skolplaneringen.

Utbildningsnämnden är ansvarig för att stadens skollokaler utnyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt. Den planering som tagits fram ska uppdateras löpande och vara underlag för den framtida planeringen. För att kunna erbjuda

eleverna en sammanhållen skoldag fortsätter integrationen av fritidshem och grundsärskola i grundskolelokalerna. Motsvarande integrering av förskoleverksamheten i grundskolan ska göras i en strävan att använda stadens resurser effektivt.

Utbyggnaden av grundskolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av platser för grundskoleelever ska utgå från en långsiktig planering. För att säkerställa tillgången på platser ska utbildningsnämnden i sin planering samverka i ett mycket tidigt skede med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och SISAB. I planeringen av nya skolor ska även fristående aktörer delta. Utbildningsnämnden är ansvarig för att säkerställa att erforderligt antal skolplatser finns att tillgå i såväl befintliga områden som exploateringsområden. Det är inte nödvändigt att utbildningsnämnden ska driva de nya skolorna. Ansvaret för att säkerställa skolförsörjningen ligger inom utbildningsnämndens ansvarsområde, men kräver ett nära samarbete mellan berörda nämnder och bolag.

Även samarbetet med idrottsnämnden och fastighetsnämnden måste öka så att idrottslokaler och idrottsytor beaktas på bästa sätt i planeringen. Det bör på ett tidigt stadium definieras i vilka projekt som samverkan ska ske med idrottsnämnden och fastighetsnämnden.

Det utbud av idrottsanläggningar som finns i staden ska ses som en gemensam resurs. Idrottsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid. Ett arbete pågår mellan idrottsnämnden, SISAB och utbildningsnämnden med att ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. Likaså pågår mellan berörda parter ett arbete med att ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att öka tillgängligheten i Stockholms skolor. Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå och utvecklas.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Generell effektivisering 1,5 %	78,9 mnkr
Minskade kostnader nämndens centrala administration	10, mnkr
Höjd schablon förskola	16,7 mnkr
Ökad tillsyn fristående förskolor	3,0 mnkr
Satsning på kompetens och medvetenhet i HBTQ-frågor	8,0 mnkr
Höjd strukturersättning	70,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Höjd schablon grundskola	-34,9 mnkr
Höjd schablon gymnasieskola	-10,6 mnkr
Höjd schablon grundsärskola	-6,0 mnkr

Höjd schablon gymnasiesärskola	-3,0 mnkr
Satsning årskurs F-3	-10,0 mnkr
Språkstöd nyanlända elever	-40,0 mnkr
Fortbildning matematik	-20,0 mnkr
Utökad tillgänglighet elevhälsa mobila team och webb	-15,0 mnkr
Mobil enhet specialpedagoger	-5,0 mnkr
Kometutbildningen Positiva Ledare	- 1,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

Äldrenämnden

Stockholm ska vara en attraktiv stad att bo i i alla livssituationer. Det ska också vara en stad där äldre människor upplever trygghet. Omsorgen om stadens äldre invånare ska präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål, ett värdigt bemötande, valfrihet och mångfald. Kvalitets- och kompetensutveckling ska ha hög prioritet, särskilt i vården av personer med demens.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en trygg stad att åldras i. Äldreomsorgen präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt. Genom att fånga upp enskilda människors verkliga behov håller vården och omsorgen en god kvalitet.

För att stärka kompetens och kvalitet i vård och omsorg för personer med demens och deras anhöriga ska ett pilotprojekt inledas i en stadsdelsnämnd där medarbetarna erbjuds certifiering enligt Silviahemmets utbildningscertifiering. Utvecklingen av demensteam ska fortsätta. Som ett led i detta kvalitetsarbete ska samtliga medarbetare i Stockholms stad som arbetar eller kommer i kontakt med demenssjuka eller dess anhöriga genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC.

Alla äldre ska ges likvärdiga förutsättningar att få sina individuella behov beaktade, oavsett var i staden de bor. För att säkerställa likställigheten i biståndsbedömningen bör den överföras från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett sådant genomförande. Medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) samt medicinskt ansvariga för rehabilitering (MAR) ska kvarstå under äldrenämnden.

Det är viktigt att också äldre har möjlighet att välja mellan olika utförare och att lika villkor gäller oavsett huvudman. Valfrihet ska därför gälla inom hemtjänst, vård- och omsorgsboenden och dagverksamhet. För att kunna nyttja rätten att välja krävs att äldre och deras anhöriga får tydlig information om vilka erbjudanden som står till buds utifrån deras behov. Stockholms stads webbplats ska vara så tillgänglig att det är enkelt för äldre och deras anhöriga att söka information om äldreomsorgen, hitta kvalitetsredovisningar och nyckeltal för olika verksamheter och jämföra alternativ med varandra.

Arbetet med digitalt hjälpmedel där utförarna enkelt kan sorteras utifrån en rad kriterier som är relevanta för den äldre i valsituationen ska fortsätta. Systemet stärker möjligheterna för stockholmarna och stadens medarbetare att söka fram en utförare utifrån olika preferenser. Alla biståndsbedömare ska därför ges tillgång till läsplatta som arbetsredskap för att genom e-tjänsten Hitta service ge stöd att välja äldreomsorg utifrån individuella behov och önskemål.

Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genom Äldre direkt ta ett aktivt ansvar för att information kring valfriheten finns att tillgå, både i digital form samt muntligen och i tryck. Äldre direkts uppdrag ska utvidgas med ansvar att lotsa äldre som vill välja eller byta utförare av vårdinsats så att möj-

ligheten till valfrihet verkligen kommer den äldre till del. Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt. Äldre direkt ska också fortsättningsvis ha öppet på helger.

Äldrenämnden ska samordna information och utbildning till anhöriga som vårdar närstående. Program för stöd till anhöriga ska beaktas och hållas uppdaterat. Arbetet med stöd till anhöriga ska fortsätta och utvecklas.

Höjd kvalitet inom äldreomsorgen

Måltidsupplevelsen inom stadens boenden är viktig. Det är viktigt både fysiskt och psykosocialt hur och när måltiderna serveras. Under 2015 ska äldrenämnden fortsätta att i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra särskilda insatser för att förbättra maten inom äldreomsorgen och för att kunna ansvara för att äldre får god och näringsriktig mat samt en lustfylld måltidsupplevelse. Måltiden är en viktig stund på dagen och det är viktigt att maten har ett bra näringsinnehåll och att den smakar gott. Den äldre ska ha möjlighet att påverka vad som ska serveras, och boendet ska tillgodose att så sker antingen i dialog i ett tidigt skede eller genom att den äldre kan välja maträtt direkt vid bordet.

Det är viktigt att underlätta för frivilligorganisationernas utveckling, inte minst för att kunna bryta många äldre människors ensamhet.

Gällande teknisk utveckling får äldrenämnden i uppdrag att bevaka och arbeta med frågeställningarna kring teknik och innovationer inom äldreomsorgen i samverkan med KTH och KI.

Inom äldreomsorgen finns ett stort behov av utbildning som måste mötas. Nämndens utbildningssatsningar ska fortsätta. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning. Under mandatperioden ska en långsiktig utbildningssatsning genomföras. I satsningen ingår även ett språklyft för att utveckla svenskkunskaperna hos anställda inom äldreomsorgen, som har svenska som andra språk. Det är angeläget att denna satsning genomförs för att ge ökad säkerhet inom omsorgen för att bland annat journalhanteringen ska bli korrekt utförd. Nämnden ska verka för att hemtjänstpersonal utbildas i läkemedelshandling samt arbeta fram rutiner för översyn av mediciner.

Regional samverkan om vård- och omsorgscollege stärker kvaliteten och underlättar i framtiden att rekrytera unga personer med rätt utbildning till äldreomsorgen.

Vidare satsas på äldrevårdare i äldreomsorgen, där aspiranter vid jobbtorgen bereds utbildning och praktikplatser inom äldreomsorgen. Arbetet med detta ska fortsätta 2015 på samma nivå som 2014. Äldrenämnden arbeta för att utveckla praktiksamordning för studenter.

Inom kommunstyrelsen har det pågått ett projektarbete med att ta fram en modell för fördjupad kvalitetsuppföljning under 2013–2014. Detta arbete har skett i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna. Målet är att modellen ska vara kvalitetsdrivande och kunna identifiera kvalitetsutvecklande faktorer

inom äldreboenden. Äldrenämnden tilldelas medel om 0,9 mnkr för en samordnare för detta arbete.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

De rådslag som genomförts inom äldreomsorgen har resulterat i många goda synpunkter på hur äldreomsorgen ska utformats. Rådslagen ska fortsätta under 2015.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Under året ska en utevistelsegaranti definieras i syfte att öka möjligheten för äldre i vård- och omsorgsboenden att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla dessa mål.

En mångfald av boendeformer

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge de känner sig trygga i hemmet. Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad eller äldreboende till livets slut utan att behöva flytta, även om behoven av vård och omsorg ökar. Äldre har olika önskemål.

En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar. Likväl, vid make eller makas bortgång, kan en person som i vanliga fall klarar sig utmärkt på egen hand behöva särskild hjälp och stöd för att orka med vardagen. Stödet syftar till att hjälpa personen att återgå till ett liv och vardag liknande det som fanns innan bortgången.

Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och omsorgsboende. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns.

Trygghet

Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvaret ska fortsätta.

Moderaternas förslag till budget 2015

Minskade kostnader för:

Äldreombudsman m.m. 1,7 mnkr

Ökade kostnader för:

Äldrevårdar -5,0 mnkr

Utveckling av Jämför service -3,0 mnkr

Information och utbildning för anhöriga till dementa -5,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Äldrenämnden** godkänns.

Överförmyndarnämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Överförmyndarnämnden ska under året fortsatt bedriva ett aktivt förändringsarbete mot en effektivare organisation, och löpande följa upp effektiviteten i de förändringar som genomförts. Det är av största vikt att nämnden tar sitt ansvar för att säkerställa rättssäkerheten gentemot huvudmannen och snarast kommer tillrätta med negativa balanser i verksamheten. Ett led i detta är att skapa en väl fungerande ärendehantering och förbättra tillgängligheten gentemot medborgarna genom en förbättrad kommunikationsstrategi.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att samordna gode män och förvaltare. Nämnden har inlett och ska fördjupa samarbetet med Godmansföreningen där medlemmarna som har praktiskt erfarenhet av godmansskap deltar vid utbildningar av presumtiva gode män. Nämnden ska arbeta vidare med att skapa en rekryteringsdatabas för gode män.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19. Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017 för **Överförmyndarnämnden** godkänns.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 701,9 mnkr främst för följande ändamål:

- Insatser för hemlösa
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Feriearbeten inom kyrkogårdsnämnden
- Feriearbete ytterstaden
- Ökad effektivitet i bostadsproduktionen
- Skötsel av naturreservat
- Övertagande av tingsrätternas utredningsarbete (överförmyndarnämnden)
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Vidare reserveras 882,2 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, svenskundervisning för invandrare (SFI), flyktingmottagande, vårdnadsbidrag, stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 300,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Tillgänglighetsinvesteringar om 50 mnkr
- Magelungens restaurering

Finansförvaltning

Moderaternas förslag till budget 2015 och inriktning för 2016 och 2017

Moderaterna och Alliansen har lämnat över en stark ekonomi. 2014 beräknas Stockholms stad göra ett överskott på omkring två miljarder kronor. Sedan 2006 har vi, trots finanskris och skiftande konjunkturer, värnat grunden för stockholmarnas gemensamma välfärd genom att säkra stadens finanser. För sjunde året i rad behåller Stockholm det högsta betyget från kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's.

Trots det väljer vänstermajoriteten att höja skatten med 35 öre. För majoriteten är det viktiga att av rent ideologiska skäl höja skatten, inte att se hur detta faktiskt slår mot alla stockholmare. På sikt urholkar det, tillsammans med den rödgröna regeringens skattehöjningar, arbetslinjen på ett sätt som hotar Stockholms tillväxt och därigenom hela Sveriges tillväxtmotor.

Moderaternas hållning är tydlig. Vi har i åtta år visat att vi har förmåga att kombinera ett lågt skatteuttag med stabila finanser och höga ambitioner för jobb, välfärd och bostadsbyggande. Denna uppfattning står vi fast vid. Vårt långsiktiga mål är att ytterligare pressa skatteuttaget nedåt i kombination med fortsatta kvalitetssatsningar i välfärden. Skatteuttagets nivå ska prövas mot bland annat den allmänna ekonomiska utvecklingen, skatteunderlagets utveckling samt ambitions- och prestationshöjningar inom kärnverksamheterna.

För år 2015 föreslår Moderaterna att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,33 per skattekrona, vilket är i nivå med 2014.

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2015, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2013 är uppräknad med bedömning av utvecklingen under inkomståren 2014 och 2015. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 2 oktober 2014.

Med utgångspunkt från nu kända förutsättningar och de antaganden i övrigt som kan göras utifrån uppgifter om taxeringsutfall, har en prognos över slutligt taxeringsutfall inarbetats i budgeten. Skatteunderlaget beräknas öka med 4,7 procent 2015.

Stadens skatteinkomster beräknas uppgå till 39 431,4 mnkr. Beräkningen bygger på en skattesats om 17,33 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodoses staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat skatteunderlag för 2015 och beräknas uppgå till 147,6 mnkr.

För år 2015 föreslår Moderaterna en oförändrad utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas därför huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag.

Moderaternas budgeterade utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1 000,0 miljoner kronor. Utdelningen kan justeras genom beslut senast i tertialrapport 2 och får inte överstiga 1 000,0 miljoner kronor.

Stockholms stad har under Alliansens majoritet erhållit en utdelning från AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad om 200,0 miljoner kronor per år. Denna utdelning är även fortsatt förenlig med bolagets finansiella ställning. Moderaterna budgeterar därför med en utdelning på bibehållen nivå 200,0 miljoner kronor även 2015.

Koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagets uppgifter och allmänna inriktning

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. Bolaget är moderbolag i en koncern som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner samt två intressebolag. Bolaget ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och direktiv. Bland kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag.

Koncernstyrelsen ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm mångsidigt och upplevelserikt med ett brett utbud av arbeten, utbildning, service, kultur och nöjen. Stockholm är innovativt och utgör navet i en region som ska växa som internationell mötesplats och en ekologiskt hållbar storstad. Stockholm ska utvecklas utan fysiska och sociala barriärer och det ska finnas möjligheter för alla att resa, bo, och mötas.

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar bolag inom bostadsförsörjning, infrastruktur såsom vattenreningsverk, fjärrvärme och ledningssystem, fiberkanalisation, parkeringsanläggningar, hamnverksamhet och skolor samt även kultur och besöksnäring genom teater- och kulturverksamhet, arenor och mässfastigheter. Bolagen arbetar med visionens målsättningar som utgångspunkt för all utveckling och verksamhet.

Under kommande år fortgår och förstärks bolagens medverkan i stadens ytterstadssatsningar. De flesta bolag medverkar i olika former i dessa projekt, dels genom upprustning och utveckling av bostäder, skolor, äldreboenden samt dels i utveckling av nya arbetsplatser i ytterstaden. Koncernen medverkar också genom infrastrukturbolagen till ytterligare utbyggnad av vatten- och fibernät.

Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Stockholms Stadshus AB:s uppdrag är att tillsammans med stadens fastighetsbolag löpande pröva möjligheterna att avyttra sådana delar i fastighetsbeståndet, som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas. En mer aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen bör även kunna innebära överlåtelse av fastigheter mellan fastighetsbolagen. Syftet är dels att uppnå en mer effektiv och ändamålsenlig förvaltning samt att där det är lämpligt utveckla fastigheter till annat nyttjande utifrån stadens förändrade behov.

Stockholms Stadion nyttjas i begränsad utsträckning för breddidrott. I syfte att öka inslaget av evenemang på Stockholms Stadion ska Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utreda överförande av ägande och drift av Stock-

holms Stadion från fastighetsnämnden till Stockholm Globe Arena Fastigheter AB. Stockholms Stadion ska dock fortsatt vara tillgängligt för allmänheten och breddidrott när på de tider då anläggningen inte nyttjas för evenemang.

Koncernstyrelsen ska se till att riktlinjerna för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013 tillämpas av bolagen. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att använda en gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna användas som offentliga platser.

Bolagets uppgifter kan sammanfattas i följande punkter:

- svara för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering
- styra finansiella resurser på ett för ägaren och koncernen optimalt sätt
- svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning
- verkställa kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär
- utveckla samspelet mellan ägaren, koncernledningen och dotterbolagen avseende verksamheternas resultat och budgethållning, effektivitet och kvalitet
- utveckla effektivare styrformer genom ökad målstyrning mot ägarkraven
- leda arbetet för att bereda hyresgäster i stadens bostadsbolag möjlighet att förvärva sina lägenheter genom ombildning till bostadsrätter i ytterstaden
- ha en öppen inställning till fastighetsförsäljning
- underlätta utvecklingen av studentbostäder
- fortlöpande pröva möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen avyttra de delar ur fastighetsbeståndet som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas
- fortlöpande pröva möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, exempelvis till bostäder.
- pröva möjligheter till omstrukturering av bostadsbolagen för effektivare och mer ändamålsenlig förvaltning
- fortsätta utreda möjligheterna till en ytterligare samordning av stadens kommersiella fastigheter tillsammans med bostadsbolagen, S:t Erik Markutveckling AB, kommunstyrelsen och fastighetsnämnden
- se över och föreslå omprövning av inriktning och/eller innehav av verksamheter utifrån förändrade förutsättningar avseende marknad, lagstiftning och teknisk utveckling
- kontinuerligt följa större investeringsprojekt, till exempel utbyggnaden i Norvik,

(M):128

Värtan, Kapellskär, Tele2 Arena och utvecklingen av Globenområdet.

- ansvara för bevakning och samordning av ägarintresset i de bolag där staden är delägare
- följa utvecklingen av kostnadseffektiviseringar inom samtliga dotterbolag
- särskilt följa bolagens ekonomi avseende bostadsbyggande och upprustning
- samordning av insatser i händelse av kris

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

20. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Koncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns.

Bostadsbolagen

AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem

Mål

De kommunala bostadsbolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av god rörlighet och tillgänglighet för alla.

Bolagen ska

- aktivt bidra till att öka nyproduktionen av hyresrätter
- bereda möjlighet för att erbjuda boende i ytterstaden att genom friköp förvärva sina lägenheter
- utreda förutsättningarna för att bygga bostäder med annan upplåtelseform som en del av bolagets medverkan i ytterstadssatsningen
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- arbeta med att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- fortlöpande genomföra boendedialoger för att återkoppla arbetet med visionerna för Järva, Västerort och Söderort 2030, samt i samband med upprustningsarbetet i bostadsbeståndet
- implementera kommunstyrelsens riktlinjer om idéburen stadsförbättring
- bibehålla uppnådd kvalitet och service gentemot hyresgästerna
- arbeta med att förbereda infrastruktur för bilpooler och elbilar
- främja en god rörlighet och tillgänglighet på bostadsmarknaden genom enkla och tydliga spelregler som är lika för alla, regelverk som undviker inlåsnings effekter och åtgärder för att förhindra olaga andrahandsuthyrning
- fortsätta arbetet för att minska antalet avhysningar genom samarbete med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och landstinget
- ta ett stort ansvar för försörjningen av förturs-, försöks- och träningslägenheter och samarbeta med Stiftelsen Hotellhem i Stockholm
- utreda möjligheterna att genomföra enklare åtgärder för att öka tillgängligheten så att äldre ska ha möjlighet att bo kvar hemma längre och underlätta för äldre eller personer med funktionsnedsättning att byta till en lägenhet i entréplan eller till hus med hiss
- i samråd med berörda nämnder inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboende eller serviceboende och underlätta skapande av bostäder för personer med funktionsnedsättning
- fortsätta tillgänglighetsanpassningen av fastigheterna
- planera för nya seniorboende i hyresrättsform
- genomföra underhållsinsatser i utvalda miljöprogramområden med tydlig mil-

jöprofil

- verka för fler billiga bostäder för ungdomar
- bidra till att fler student- och ungdomsbostäder skapas både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- samarbeta med övriga berörda bolag och nämnder samt privata aktörer för utvecklingen av de närcentrum som bolagen äger
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftsresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Uppdrag

Stockholm växer och detta är en del i den politiska visionen. Hela Stockholm ska vara attraktivt. Här spelar Stockholms tre kommunala bostadsbolag en viktig roll. Bostadsbolagen ska fortsättningsvis koncentrera sin tillväxt till de områden som kommunfullmäktige beslutade rörande omstruktureringen av bolagens fastigheter.

Bostadsbolagen ska genom dialog tillvarata hyresgästers önskemål. Regelbundna kundundersökningar ska genomföras. Utvecklingen av de årliga kundundersökningarna ska ske i samarbete mellan bostadsbolagen och koncernledningen för att säkerställa jämförbarheten mellan stadens bostadsbolag.

En prioriterad uppgift är att möta ökad efterfrågan på nya bostäder. Staden ska planera för 140 000 nya bostäder till och med 2030, varav 40 000 till 2018. Hälften av de nya bostäderna ska vara hyresrätter. I detta arbete ska bolagen utifrån sin marknadsandel bidra till nyproduktionen med cirka 1 500–1 600 lägenheter per år.

Stadens bostadsbolag måste aktivt och kraftfullt verka för att sänka byggkostnaderna och minimera kostnaderna i driftverksamheten för att uppnå en effektiv fastighetsförvaltning. Energieffektiviseringar och miljöprofil på miljonprogramområdena är centralt. Det är angeläget att bolagen samverkar och tillämpar erfarenheterna från byggkostnadsprojekt som tidigare genomförts. Ytterligare pilotprojekt som syftar till att sänka nyproduktionskostnaden ska startas.

Sedan den 1 januari 2011 gäller en ny lag, som innebär nya villkor för allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Syftet med den nya lagstiftningen är att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunala bostadsaktiebolag och privata hyresvärdar. Ett krav i den nya lagen är att verksamheten i kommunala bostadsbolag ska bedrivas enligt affärsmässiga principer. Det innebär bland annat att kommunerna ska ställa marknadsmässiga avkastningskrav på sina bostadsbolag. Med utgångspunkt från lagstiftningen och de extraordinära åtgärderna som tidigare beslutats; Stimulans för Stockholm som avslutas innan perioden, och Järvalyftet som under perioden trappas ned, föreslås följande resultatkrav för bostadsbolagen. Resultatkraven baseras på att bostadsbolagen under den

kommande treårsperioden genererar avkastning på justerat eget kapital, driftnetton och direktavkastning som är i nivå med jämförbara bolag på marknaden. Bolaget ska inom ramen för affärsmässiga principer ta fram en socialt och miljömässigt hållbar strategi för upprustning av miljonprogrammet.

De kommunala bostadsbolagen har ett särskilt ansvar för att förnya och utveckla ytterstaden och göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar. Bostadsbolagen ska medverka till att utveckla ytterstaden, dess miljöer och attraktivitet i samverkan med privata aktörer och boende. Vid bostadsbolagens nybyggnation ska en mångfald och uttrycksfullhet i arkitekturen uppnås i möjligaste mån. Bostadsanpassningar för personer med funktionsnedsättning ska återställas efter renoveringar.

En formaliserad Stockholmsmodell för så kallad Business Improvement District (BID) ska tas fram för antagande. Syftet är att stödja samverkan mellan fastighetsägare, handel, boende, och stadens verksamheter i arbetet med att utveckla attraktiva och trygga stadsdelar. Modellen ska formalisera det proaktiva arbetet för trygghet, fler arbetsplatser och näringar samt social sammanhållning. I detta ska även ett nära samarbete med föreningsliv utvecklas för att skapa meningsfull fritid för unga stockholmare.

Bostadsbolagen ska fortsätta att erbjuda de hyresgäster i ytterstaden som vill friköpa sina lägenheter, genom att bilda bostadsrättsförening och köpa sina fastigheter. Särskilda insatser för ombildning ska göras i ytterstaden efter behov. Valfrihet ska präglade boendet i hyresrätt för såväl tillval som nyproduktion. Det ska vara möjligt att tillgodose olika önskemål och behov i högre grad än idag hos olika grupper, exempelvis ungdomar, barnfamiljer och äldre par.

Bolagen fortsätter arbetet med att ta fram arbetsmetoder för att minska antalet avhysningar. Särskilt viktigt är det att gemensamt med övriga samverkansparter ta ansvar för att barnfamiljer inte ställs utan boende.

Hyresgästerna ska känna att de kan utveckla och påverka sin närmiljö till det bättre.

Bostadsbolagen ska samarbeta med kommunstyrelsen i uppdraget ”Vackra Stockholm” samt arbeta med att ytterligare öka tryggheten i miljön kring bostäderna.

Hyresrätten bör ses som en faktor för att främja tillväxten i staden genom att vara en del av en fungerande och dynamisk arbetsmarknad.

Under 2014 har kommunstyrelsen tagit fram riktlinjer för hur idéburen stadsförbättring ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön, och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Bolagsstyrelsen ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

(M):132

21. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder** och **AB Stockholmshem** godkänns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, trygghets- och seniorbostäder samt LSS-boenden. Bolaget har i uppgift att tillhandahålla välskötta fastigheter och att erbjuda attraktiva och anpassade bostäder för människor i behov av stöd och trygghet. Bolaget uppmuntras att arbeta med fler boenden enligt modellen ”Rum för hälsa”. Dessutom uppmuntras bolaget att arbeta med olika ekosystem-tjänster inom bostadsbeståndet såsom biodlingar, gröna tak och urban odling.

Många av stadens äldreboendefastigheter har haft ett eftersatt underhåll. Äldrelyftet har lett till att det eftersatta underhållet snart är åtgärdat och att bolaget numera kan tillhandahålla välskötta och trygga bostäder. Miljardsatsningen för att förbättra boendestandarden för de som bor i stadens äldreboenden är snart genomförd, och kommer att stegvis trappas ner under perioden.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara effektiva och kunna anpassas efter olika individuella behov. Servicehusen kvarstår som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Bolaget har nu tagit fram ett förslag till strategisk plan för utvecklingen av fastighetsbeståndet, i samråd med berörda nämnder i staden. Syftet är att boendebudet ska samspela med platsbehovet och vad kunderna efterfrågar.

Då det föreligger ett stort behov ska Micasa Fastigheter i Stockholm AB, i likhet med övriga nämnder och bolag, vara delaktig i stadens utbyggnad av servicelägenheter för personer med funktionsnedsättning. Utbyggnaden kommer att ske i form av bland annat trapphusboenden och satellitlägenheter.

Ägardirektiv för 2015-2017

- ansvara för att inom ramen för affärsmässiga principer tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder för stadens äldre och för personer med funktionsnedsättning
- delta i den regionala och den samlade planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp
- fortsätta söka markanvisningar för nyproduktion av i första hand vård- och omsorgsboenden som ersättning för boenden som på sikt bör avvecklas
- tillhandahålla och utveckla seniorboenden, trygghetsboenden och LSS-boenden utifrån utbud och efterfrågan
- i samråd med berörda nämnder och bolag inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboendestäder, servicebostäder eller annat nyttjande
- fortsätta genomföra underhållsåtgärder i de fastigheter som långsiktigt kommer att nyttjas för äldreboende och omsorg genom det så kallade Äldrelyftet
- värna tillgången till gemensamhetslokaler i beståndet

(M):134

- vidareutveckla den sociala dimensionen i boendemiljön
- underlätta för profilboenden att etablera sig i staden
- medverka till att sänka stadens totala kostnader för lokaler och finna kostnadseffektiva lokallösningar
- arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring fastigheterna
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- arbeta med att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta att inventera möjligheterna att skapa studentlägenheter i vakanta äldreboenden
- prioritera brandpreventivt arbete
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

22. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Mi-casa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och trygghetsboenden.

Idag utgör Stockholmsregionen i hög grad en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Storstadsregionens infrastruktur skapar goda förutsättningar att bo i en kommun och arbeta i en annan. Det ligger därför i stadens intresse att den som står i Stockholms bostadskö också har möjlighet att hitta en bostad utanför stadens gränser. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB är öppen för alla och redan idag står sökande från hela länet i kö. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna erbjuda förmedlingstjänster, och därmed också förmedla bostäder i kommuner i Stockholms omnejd.

Ägardirektiv för 2015-2017

- förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid, det vill säga till den kund som har längst kötid och uppfyller fastighetsägarens krav
- utveckla service och tjänster mot kunderna i bostadskön
- utveckla service och tjänster mot fastighetsägare för att säkerställa ett fortsatt gott inflöde av lägenheter och alltid förmedla lägenheter till den tidpunkt fastighetsägaren angett
- skapa en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter
- informera om bostadsmarknaden i regionen och särskilt planerad och pågående nyproduktion
- informera om stadens satsningar inom ytterstadsarbetet
- i samarbete med Stockholm Business Region AB informera om Stockholm som bostadsort
- fortsätta arbetet med att samordna och utveckla Stockholm Bygger
- undersöka förutsättningarna för att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- aktivt marknadsföra den gemensamma studentkön mot privata fastighetsägare/förvaltare
- utreda förutsättningarna att samordna stadens interna lokalutbud i bolagssektorn
- bidra i arbetet att effektivt förmedla försöks- och träningslägenheter
- utreda förutsättningarna att sänka köavgiften
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Bo-
stadsförmedlingen i Stockholm AB** godkänns.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet. En attraktiv fysisk arbetsmiljö bidrar till att rekrytera personal och elever. Skolfastigheternas arkitektur ska gestalta skolans centrala ställning i samhället.

Inomhusmiljön i skolor och förskolor är avgörande för elevernas fysiska hälsa och lärande. Problemen med dålig luft måste därför minskas genom fortsatt förebyggande arbete, där inomhusluften mäts vid relevanta tidpunkter. Uppföljning ska även prioriteras och intensifieras för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas. SISAB ska även verka för en giftfri miljö i sina fastigheter. Stockholms stad har satt upp ambitiösa mål för att sänka klimatpåverkan. För att nå detta är delmålet att minska utsläppen av växthusgaser till 3 ton koldioxidkvivalenter per person till år 2015. Klotter och skadegörelse måste saneras och åtgärdas snabbt. Hela och rena skoltoaletter är av stor betydelse. SISAB ska även undersöka vad som går att göra för att få bättre akustik och tystare ljudmiljö i skolmatsalar, klassrum och andra skollokaler.

Staden växer och antalet elever ökar kraftigt den kommande perioden. Den stora ökningen kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den stora utbyggnad som behövs. Det är angeläget att SISAB deltar aktivt i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor. Under perioden planeras för nyproduktion av flera nya skolor och förskolor.

Behovet av verksamhetsanpassningar och därtill hörande modernisering av bland annat installationer ökar. Det nu gällande ramavtalet möjliggör genomförandet av dessa. Arbetet med lednings- och kvalitetsutveckling inom bolaget ska även fortsättningsvis prioriteras. Tillgängligheten både i undervisningen och i den fysiska miljön för elever med funktionsnedsättning ska vara god i Stockholms skolor. Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå.

SISAB har under 2014 inventerat stadens skolgårdar och utemiljöer och de utvecklas och upprustas där det bedöms nödvändigt.

SISAB ska delta i idrottsnämndens och utbildningsnämndens uppdrag och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid. I samverkan ska även berörda parter ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. SISAB uppmanas även att delta i idrottsnämndens, utbildningsnämndens och fastighetsnämndens uppdrag att ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

De fastigheter som SISAB bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de kan anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov och förändras över tid.

Ägardirektiv för 2015-2017

- arbeta med utveckling och förvaltning av förskole- och skollokaler
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden verka för kostnadseffektiva lokallösningar
- delta i planeringen och genomföra utbyggnaden av förskolor och grundskolor för ett växande Stockholm
- se över ramavtalet avseende bolagets möjligheter att förvärva fastigheter för genomförande av skolplanen
- verka för en giftfri skolmiljö
- arbeta aktivt för att tillgodose en god inomhusmiljö med god luftkvalitet
- arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring förskolan och skolan genom bland annat fortsatt förebyggande åtgärder mot bränder, klotter och annan skadegörelse, till exempel på skoltoaletter
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- i samarbete med utbildningsnämnden genomföra nödvändiga åtgärder så att krav på minskade energikostnader uppnås
- arbeta med att möjliggöra matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- utveckla och upprusta stadens skolgårdar och utemiljöer där det bedöms nödvändigt enligt den inventering som genomfördes under 2014
- inventera möjligheterna att skapa studentlägenheter i vakanta lokaler
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Skolfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Stockholm Vatten AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet i området. Produktionen och driften ska ske med så liten miljöpåverkan som möjligt.

Bolaget ska värna om befintliga kunder och partners i regionen och även sträva efter nya samarbeten då bolaget har en god kapacitet och förmåga att tillhandahålla VA-tjänster även utanför kommungränserna.

Stockholm bedriver ett ambitiöst miljöarbete kopplat till stadens vatten. En växande stad ställer hårda krav på ett fortsatt offensivt miljöarbete kring vattenhanteringen i staden. Staden skall vara robust även i ett förändrat klimat. Som ett led i detta skall bolaget tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en skyfallskartering. Bolaget ska ansvara för den fortsatta driften av GlashusEtt i Hammarby Sjöstad, vars syfte är ett fortsatt uppdrag att informera brett om stadens miljö- och klimatarbete.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafikinämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten samt att minimera olägenheterna i samband med om- och nybyggnation.

Under 2014 bolagiserades stadens avfallshantering och fördes över till Stockholms Vattenkoncernen. Det nya bolaget Stockholm Vatten Avfall AB får i uppdrag att insamla, transportera, återvinna och bortskaffa avfall samt bidra till en effektivare avfallshantering och öka tillgången på biogas i regionen.

En förutsättning för stadens tillväxt är en fungerande avloppsrening som kan möta framtidens krav. För Stockholm Vattens avloppsreningsverk utgör stadens tillväxt och de skärpta miljökraven en stor utmaning som medför stora investeringar i ny infrastruktur. Stockholm Vatten kommer under perioden att arbeta med projektet Stockholms framtida avloppsrening, som ska ge Stockholm ett av världens modernaste reningsverk i Henriksdal. Den bedömda investeringsutgiften uppgår till cirka 6 mdkr och kommer att vara bolagskoncernens enskilt största projekt.

Ägardirektiv för 2015-2017

- fokusera på kärnverksamheten och fortsätta effektiviseringsarbetet
- omlokalisera bolagets huvudkontor till Ulvsunda för att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig lokalanvändning
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta med att utveckla service och tillgänglighet gentemot brukare och kund
- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av tek-

nisk infrastruktur

- uppföra en optisk sorteringsanläggning
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin
- intensifiera arbetet med sjörestaureringar enligt vattenprogrammet
- bidra till att öka biogasproduktionen
- driva utvecklingen av Stockholms framtida avloppsrening
- ansvara för driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete
- beakta effekter av ett förändrat klimat
- genomföra en skyfallskartering
- verkställa det kommunala uppdraget om avfallshantering
- ansvara för övergripande information och rådgivning i avfallsfrågor
- följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet
- integrera avfallshanteringen i planeringsprocessen vid nybyggnad och i det befintliga bostadsbeståndet
- säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler
- bistå avfallsnämnden i arbetet med att upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt att upprätta förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikator.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Stockholm Vatten AB** godkänns.

Stockholms Hamn AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling. Hamnen och sjöfarten är också en viktig del av Stockholms identitet som stad vid Östersjön och Mälaren, belägen på öar, och med en stadsbild av skepp och fartyg i citynära lägen. Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarenregionen. Stockholms Hamn AB har också en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten ska stimulera, och vara ett föredöme för, ett miljövänligt transportarbete.

Stockholms Hamn AB:s utveckling ska medverka till att regionens behov av effektiv hamnkapacitet kan tillgodoses i ett långt perspektiv. Det ska ske i lämpliga former av samverkan med andra hamnar och intressenter. Infrastruktur, verksamhet och organisation ska utvecklas i takt med EU:s utvidgning och den snabba utvecklingen i Östersjöregionen samt transportmarknadens krav, och samtidigt bygga på sunda ekonomiska kalkyler.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen i färdplanen för en fossilbränslefri stad 2050 uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget. Bolaget ska fortsätta arbetet med att differentiera hamnavgifter för att minska utsläpp och buller, samt åstadkomma en ansvarfull avfallshantering.

Stockholms Hamn AB har i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utrett möjliga alternativ för oljeverksamheten vid Loudden. De nuvarande arrendeaftalen gäller till och med år 2019. Arbetet ska inriktas på långsiktiga och miljömässigt hållbara lösningar som inte äventyrar stadens tillgångar eller regionens försörjning av bränsleprodukter. Stockholms Hamnar ska förbereda avveckling av Loudden för annan verksamhet. Stadens kajer ägs och driftas av olika parter inom staden. Flera andra aktörer såsom Statens fastighetsverk och Kungliga Djurgårdsförvaltningen, äger också mark vid vattnet.

Stockholms hamnar bedriver ett viktigt arbete för att skapa en robust stad i ett förändrat klimat, och skall tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser presentera en sårbarhetsanalys för Mälarens vattennivå fram till dess att nya Slussen är i bruk.

ÅF Offshore Race, Stockholm Gotland Runt, stärker Stockholm som destination och gör regattan tillgänglig för en bredare publik. Bolaget samordnar och finansierar stadens fortsatta medverkan. Evenemanget markerar Stockholms position som en miljöhuvudstad på vatten, och en intressant sjöfartsstad i norra Europa.

Ägardirektiv 2015-2017

- i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen förbereda avveckling av oljeverksamheten vid Loudden

(M):142

- fortsätta arbetet med utvecklingsprojekten i Värtahamnen och Frihamnen samt i Nynäshamn och Kapellskär
- fortsätta utvecklingen och leda upprustningen av stadens innerstadskajer
- tillgängliggöra stadens kajer och delta i det fortsatta arbetet med implementering av en stadsövergripande kajstrategi samt hemställa hos stadsbyggnadsnämnden om planläggning av vissa kajer
- utveckla kryssningstrafiken
- bidra till besöksnäringen
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av bolagets byggnader och anläggningar
- fortsätta arbetet med differentierade hamnavgifter som syftar till att minska utsläpp och buller samt åstadkomma en ansvarsfull avfallshantering
- beakta effekter av ett förändrat klimat
- utarbeta sårbarhetsanalys för Mälarens vattennivå fram till dess att nya Slussen är i bruk
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- medverka i arbetet med att etablera fartyg avsett för studentboende i Frihamnen
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Stockholms Hamn AB** godkänns.

AB Stokab

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet sker i takt med marknadens efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Mot bakgrund av Post- och Telestyrelsens beslut om prisreglering av svenska fibermarknaden, som medför osäkra förutsättningar för investeringar, har kommunfullmäktige beslutat att Stokab inte ska gå vidare med ytterligare fiberutbyggnad till hushållssektorn. Stokab iakttar i övrigt försiktighet vad gäller framtida investeringar. Indikationer finns nu att Post- och Telestyrelsen kan komma att ompröva prisregleringen och i så fall skapas förutsättningar för kommunfullmäktige att ta förnyad ställning till Stokabs investeringar.

Stokab ska vara behjälpliga i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Ägardirektiv 2015-2017

- utveckla fibernätet avseende funktion och säkerhet för att kunna möta kundernas krav på kvalitet, service och säkerhet samt endast tillhandahålla svartfiberprodukter med tillhörande installationer
- tillsammans med Kista Science City, fastighetsägare, näringslivsaktörer och universiteten verka för etableringen av en testbädd för höghastighetsuppkopplingar i världsklass i Kista
- upphandla verksamhet som inte är kärnverksamhet
- genomföra risk- och sårbarhetsanalyser i steg 1-3 för att bidra till ett tryggare Stockholm
- planera för och genomföra en omlokalisering av huvudkontoret till ytterstaden
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **AB Stokab** godkänns.

Stockholms Stads Parkerings AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets främsta uppgift är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggandet av nya garage, och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över. Bolaget bygger och driver både anläggningar som verkar på den kommersiella marknaden och anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. De bilar som sedan år 2011 är berättigade till statens supermiljöbilspremie kan parkera gratis på bolagets öppna anläggningar. Under 2014 har bolaget genomfört en utvärdering av försöket. Parkeringsbolaget ska även arbeta med att underlätta för stadens bilpooler inom ramen för sin verksamhet. I de kommersiella anläggningarna ska lönsamheten vara god för att klara av finansieringen av övriga anläggningar samt byggandet av nya. Som ett led i stadens miljöbilsstrategi har bolaget inlett arbetet för att möjliggöra laddning av elbilar inom parkeringsbolagets bestånd. I nya Högalidsgaraget finns till exempel laddningsplatser på samtliga 200 parkeringsplatser. Bolaget har tagit fram ett förslag på modell för samnyttjade parkeringsplatser, parkeringsköp som ska tillämpas under perioden.

Bolaget ska tillsammans med trafiknämnden och exploateringsnämnden delta i arbetet med att utveckla Strandvägen till att bli ett mer levande promenadstråk med fokus på gångtrafikanter, cyklister, grönska och fler uteserveringar. Bolaget får i uppdraget att utreda möjligheten att bygga ett underjordiskt garage i närheten av Strandvägen.

Bolaget ska fortsätta arbetet med samnyttjande av parkeringsplatser genom parkeringsköp i bland annat Hagastaden, Årstafältet och Norra Djurgårdsstaden tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden.

Parkeringsbolaget ska delta i kommunstyrelsens uppdrag ”Idéernas Stockholm”.

Ägardirektiv för 2015-2017

- genomföra bolagets investeringsplan om planerade nya parkeringsanläggningar och i samarbete med exploateringsnämnden påbörja genomförandet av det nya programmet för tillkommande parkeringsanläggningar
- i samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner verka för större möjligheter till infarts- och utfartsparkering. Parkeringarna ska även förses med bättre skyltning
- se till att det skapas fler cykelparkeringsplatser i anslutning till garage
- medverka i utvecklingen av Söderortsvisionen genom bland annat förvärv av garaget under Tele2 Arena
- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger

- skapa effektiva och attraktiva infartsparkeringar
- fortsätta kvalitetsarbetet inom bolaget, vilket bland annat innebär ökad trygghet och trivsel för bilisterna
- tillämpa miljöbilsstrategin genom att fullfölja sitt initiativ att genomföra en utbyggnad av laddstolpar i Stockholm samt utvärdera hur el-laddplatserna används
- arbeta aktivt för att skapa fler platser för laddning av elbilar
- outsourca driftverksamheten
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- beakta framkomlighetsperspektivet vid planering av nya garage samt att befintlig kapacitet utnyttjas optimalt
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Stockholms Stads Parkerings AB** godkänns.

Stockholms Stadsteater AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska efter samgåendet med Kulturhuset erbjuda en vidgad verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt och annan kulturell produktion av hög kvalitet, präglad av både bredd och spets. Kulturhuset Stadsteatern ska genom att erbjuda både det breda och det smala vara en angelägenhet för alla stockholmare med yttrandefriheten, med den konstnärliga friheten och det fria ordet som grund.

Produktioner och verksamhet för barn och ungdom ska prioriteras särskilt. Kulturhuset Stadsteatern ska fortsätta behålla sin publik och samtidigt arbeta för att nå allt större och bredare publikgrupper. Den under senare år ökade verksamheten med allt fler produktioner har inneburit en publiktillströmning, samtidigt som många arbetstillfällen inom kultursektorn har skapats. Med samgåendet mellan Kulturhuset och Stadsteatern ska detta arbete fortsätta. Med publiken och besökarna i centrum ska Kulturhuset Stadsteatern nå ut till en ny och yngre publik, samtidigt som den tidigare publiken och besökarkretsen ska behållas och breddas. Det lyckosamma receptet – bra teater och verksamhet kombinerat med aktivt publik- och besökararbete, leder till ett stort antal varierande produktioner, en större publik och besöksvolym samt till många nya arbetstillfällen. Detta arbete ska fortsätta samtidigt som bolaget ska sträva efter en långsiktig ekonomi, som kan anpassas efter stor variation och bredd i verksamheten.

Stockholms Stadsteater AB ska delta i arbetet med förverkligandet av en kulturscen i gasverksområdet i Norra Djurgårdsstaden. Projektet ska ske i samverkan mellan fastighetsnämnden, Stockholms Stadshus AB och exploateringsnämnden.

Stockholms Stadsteater AB ska vara en tydlig och aktiv aktör i digitala kanaler, där inte minst den yngre målgruppen finns representerad i stor utsträckning. Därför ska bolaget utreda möjligheterna att skapa ett system för att direktsända delar av verksamheten på nätet, i syfte att tillgängliggöra kulturen för en bredare publik och därigenom nå de som normalt sett har låg närvaro i bolagets verksamhet och på dess olika scener. För att detta ska vara fullt ut tillgängligt, behöver systemet fungera på flera digitala plattformar, i dator såväl som i mobiler och läsplattor.

Ägardirektiv för 2015-2017

- verka för ett konstnärligt gränsöverskridande samarbete mellan bolagets verksamhetsområden
- ha en bredd i repertoar och verksamhet, och arbeta för att nå nya publikgrupper där barn och ungdomar är prioriterade
- att i samverkan med kulturnämnden utreda möjligheterna till, och struktur för, att livesända delar av verksamheten på nätet
- verka för att ett interkulturellt perspektiv ska genomsyra verksamheten och att

den internationella samverkan ska öka

- arbeta aktivt för att engagera särskilt barn och ungdom som publik, besökare och deltagare i olika typer av verksamhet
- arbeta för att tillgängliggöra produktionerna för personer med funktionsnedsättning
- fortsätta att utveckla bolagens fem profilbibliotek som självklara arenor för läsfrämjande och läslust för alla åldrar
- söka samarbete med det fria kulturlivet och andra intressenter
- verka för att i högre utsträckning också vara en plattform för dialog och debatt
- vara öppet när stockholmarna har tid att besöka verksamheterna
- erbjuda Stockholms grundskole- och gymnasieelever möjligheten att komma i kontakt med scenkonst
- präglas av både konstnärlig och organisatorisk utveckling, där den konstnärliga utvecklingen ska vara i fokus
- koncentrera resurserna till den konstnärliga, kulturella och publika verksamheten
- försäkra sig om en ökande andel rörliga resurser för att kunna anlita fler frilansande konstnärer och för att säkra en ökad flexibilitet i planeringen
- fortlöpande utvärdera verksamhetens lokalbehov och arbetsformer
- inrikta verksamheten mot ett minskat behov av koncernbidrag
- fortsätta arbetet med att bredda verksamhetens finansiering
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta för att öka intäkterna
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Bolagets mål och uppgifter

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som besöks- och evenemangsstad. Sedan 2008 är Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ett renodlat fastighetsbolag med syfte att tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet i världsklass. Bolaget ska även ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden, under de närmaste åren.

Uppförandet av Tele2 Arena har bedrivits i projektform i ett separat bolag Stockholmsarenan AB. Eftersom projektet har slutförts under år 2014 genomförs en fusion av bolagen Stockholmsarenan AB med SGA Fastigheter AB.

Stockholms Stadion nyttjas i begränsad utsträckning för breddidrott. I syfte att öka inslaget av evenemang på Stockholms Stadion ska Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utreda överförande av ägande och drift av Stockholms Stadion från fastighetsnämnden till Stockholm Globe Arena Fastigheter AB. Stockholms Stadion ska dock fortsatt vara tillgängligt för allmänheten och breddidrott när på de tider då anläggningen inte nyttjas för evenemang.

Som fastighetsägare har bolaget ett intresse av vad som sker inne på arenorna. Bolaget ska därför pröva möjligheten att ställa krav på maskeringsförbud på dess anläggningar. Bolaget ska även ställa krav på hyresgäster att polisanmäla besökare som begår lagbrott på arenorna. Om detta inte sker bör bolaget själv polisanmäla dessa i syfte att stävja huliganrelaterade problem.

Ägardirektiv för 2015-2017

- verksamheten ska tillhandahålla och utveckla lokaler och anläggningar för evenemangsutbud i världsklass bestående av bland annat konserter, sport, kultur- och familjeaktiviteter
- arbeta aktivt tillsammans med exploateringsnämnden med att utveckla bolagets befintliga markinnehav, så att en avyttring kan genomföras när marknadsläget möjliggör detta
- avyttra garaget under Tele2 Arena till Stockholms Stads Parkering AB
- delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

30. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns.

Stockholm Business Region AB (SBR)

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska leda arbetet med att stärka näringslivsarbetet och marknadsföringen av Stockholm så att kommunfullmäktiges intentioner och mål uppnås. Uppdraget är att marknadsföra Stockholm och regionen som en attraktiv etablerings- och besöksort utifrån budskapet Stockholm – The Capital of Scandinavia. Målet för bolagets verksamhet är att Stockholm ska vara Sveriges och Europas ledande hållbara tillväxt-region.

Vision Stockholm 2030 om ett Stockholm i världsklass är ett strategiskt åtagande som styr och präglar stadens arbete. Stockholm Business Region marknadsför Stockholm, tillsammans med 52 andra kommuner i regionen som ”Stockholm – The Capital of Scandinavia”.

Samverkan mellan kommunerna är viktig för hela regionens konkurrenskraft och har visat sig vara framgångsrik. Det är angeläget att regelbundna utvärderingar av kommunal service fortsätter med syftet att kommunerna kan lära av varandra och successivt höja nivån i hela regionen. Det ökar konkurrenskraften mot andra regioner i världen.

Stockholm ska förstärkas som kunskapsstad, ICT-metropol, life science- och miljöteknikcentrum, finansplats och evenemangsstad. Bolaget ska därför stödja stadens nämnder och bolag i deras arbete med stadens utvecklingsområden, till exempel Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden.

Stockholm Business Region ska bistå kommunstyrelsen arbete med att kartlägga, uppmuntra och prioritera gröna kluster, så kallade cleantech-kluster, i staden. I OECD-rapporten *Grön tillväxt i Stockholm* samt London School of Economics rapport *Stockholm Green Economy Leader* lämnades rekommendationer om ett tydligare arbete med detta.

Stockholm Business Region fyller en viktig funktion i att samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande av näringslivets behov, både avseende nya och befintliga företag, genom nära relation om kommunikation med företagen. En viktig uppgift är att stödja berörda nämnder i arbetet med att förbättra företagens uppfattning om stadens myndighetsutövning. Ska staden attrahera nya företag måste de befintliga ha en positiv bild. Det strategiska ansvaret för näringslivsutveckling åvilar kommunstyrelsen.

Den bredd som arbetsmarknaden och näringslivet i Stockholm uppvisar är en stor tillgång för staden. I arbetet med att stödja hela Stockholms näringsliv ska därför inte minst det lokala näringslivet och dess betydelse uppmärksammas för att behålla befintliga företag och öka bredden av verksamheter. Samverkan med företagen i stadens företagsområden ska också fördjupas så att områdenas attraktivitet ökar. Arbetet ska ske i samarbete med stadens övriga nämnder och bolag.

Arbetet med att underlätta för företag genom att skapa enkla rutiner för ansökningar av olika tillstånd fortsätter, bland annat i mark- och tillståndsfrågor, genom sin lots- och servicefunktion.

SBR har ansvar för att främja strategiska företagsetableringar i ytterstaden och fokusera på att utveckla potentialen till företagande och nyföretagande. Ny- och småföretagarstrategin för ytterstaden ska implementeras. För Söderort är en ökad etablering av attraktiva arbetsplatser särskilt viktig. För att nå framgång krävs deltagande från alla stadens nämnder och bolag, näringsliv och fastighetsägare. I det arbetet ska utvecklingen av Högdalen till ett miljöteknikum och Telefonplan till ett kluster för kreativa näringar prioriteras.

Besöksnäringen i Stockholm har haft en stadig tillväxt under den senaste tioårsperioden. Infrastruktur och tillgänglighet är nyckelfaktorer för fortsatt positiv utveckling av Stockholm som destination. Besöksnäringen är en motor för många relaterade näringar i regionen. Stockholm är också porten in till andra besöksmål runt om i Sverige. SBR ska i samverkan med andra aktörer i regionen verka för att ytterligare stärka besöksnäringen.

Stockholm stads Klimatpakt är ett nätverk där staden och företagen kan dela goda idéer och inspireras för att förbättra sitt klimat- och miljöarbete. SBR ansvarar för Klimatpakten, och miljö- och hälsoskyddsnämnden bistår i detta arbete med sin kompetens.

Stockholms breda kulturliv ska marknadsföras internationellt. För besökare i staden ska tillgången till kultur och evenemang marknadsföras med hjälp av mobila turiststationer i samarbete med näringslivet.

Filmen är praktiskt taget oslagbar när det gäller att marknadsföra en region och stad, både vad gäller marknadsföring, sysselsättning, handel och besöksnäring. Exempelvis spenderade produktionen av de tre Millennium-filmerna drygt 90 miljoner kronor i regionen på löner, inköp av tjänster, boende och transporter, och marknadsföringsvärdet av regionens exponering har beräknats till närmare en miljard kronor.

SBR ska, i samarbete med kulturnämnden, verka för att underlätta filmproduktion i Stockholmsregionen för svenska och utländska filmare och produktionsbolag. I ett första steg ges nämnden i uppdrag att utreda möjligheten till förenklingar i nuvarande regelverk, samt att skapa en samlad väg in för filmarbetare på SBR:s hemsida. Inspiration finns att hämta från exempelvis Toronto och London.

Ägardirektiv för 2015-2017

- marknadsföra Stockholm som företagsplats och besöksmål
- utveckla och förbättra stadens kontakter med näringslivet
- tillhandahålla lots- och servicefunktion gentemot företag
- utveckla en organisation kring tillfälligt placerad personal, internationella studen-

ter och forskarstuderande

- samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande, av och kontakter med, både befintliga och nya företag inom regionens näringsliv
- mäta och följa upp insatser för fler arbetsplatser inom programmet för Vision Söderort 2030
- främja utländska etableringar och investeringar i Stockholm
- arbeta med att profilera Stockholm som en kreativ stad
- fortsätta utveckla stadens företagsområden
- utveckla besöksnäringen i Stockholm
- arbeta målinriktat för att internationella konferenser, event och mässor förläggs till Stockholm, och delta i arbetet med evenemangsstrategin för Stockholm
- fortsätta arbetet med regional samverkan inom SBA, Stockholm Business Alliance
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- bygga verksamheten på en minskad andel egna personella resurser till förmån för mer konsultativa resurser i syfte att åstadkomma en ökad effektivisering av bolagets verksamhet
- ansvara för Klimatpakten
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

31. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Stockholm Business Region AB** godkänns.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har som uppgift att svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnaderna och förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolag.

Ägardirektiv för 2015-2017

- samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolag har behov av ska tecknas med bolagets medverkan. Bolaget ska optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar, i förhållande till storleken på det egna kapitalet och fastslagen risknivå
- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor
- aktivt driva och finansiera utvecklingen av systemstödet RISK
- aktivt informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolag
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagets administration med S:t Erik Livförsäkring AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

32. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **S:t Eriks Försäkrings AB** godkänns.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i denna pensionsskuld.

Ägardirektiv för 2015-2017

- fortlöpande försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena reallt
- tillsammans med koncernledningen utvärdera verksamheten avseende målfyllnad och initiala syfte
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagens administration med S:t Erik Försäkrings AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

33. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser. Syftet är att främja Stockholms utveckling och stadens förmögenhetsförvaltning.

Bolagets verksamhet ska under perioden inriktas på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Under perioden kommer verksamheten i hög grad att inriktas på uthyrning och förädling av lokaler i utvecklingsområden. Bolaget ska därutöver inventera fastighetsmarknaden, och med utgångspunkt i översiktsplanen arbeta fram en investeringsstrategi, i syfte att främja Stockholms långsiktiga utveckling. Förslag till fastighetsförvärv ska löpande prövas utifrån investeringsstrategin.

Ägardirektiv för 2015-2017

- i samverkan med exploateringsnämnden fortsätta planeringen för utveckling av fastigheterna i Ulvsunda med tydlig inriktning på nya bostäder samt välfungerande handel och service
- tillsammans med övriga aktörer i området medverka i utrednings- och programarbetet för Söderstaden
- löpande pröva förutsättningarna för att överföra Vällingby City från Svenska Bostäder till S:t Erik Markutveckling under perioden
- arbeta fram ett förslag till investeringsstrategi
- löpande pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms utveckling
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB: Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och effektivt genomföra branschledande och återkommande mässor samt att genomföra kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm. Staden äger genom Stockholms Stadshus AB 50,4 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB, och Stockholms Handelskammare 49,6 procent.

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet och politiken. Stockholmsmässan AB ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna.

Verksamheten ska bedrivas inom den legala kompetensen för ägarna.

Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket ”The Capital of Scandinavia”.

Ägardirektiv för 2015-2017

- marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- fortsätta utveckla anläggningen så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- effektivisera verksamheten och därigenom öka bolagets lönsamhet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB: AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige samt annan därmed förenlig verksamhet. AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholm Stad är holdingbolag till AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Verksamheten i Fortum Värme Holding ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil. Fortum Värme Holding ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Senast år 2030 ska kolkraftvärmeverket (KVV6) i Värtan vara avvecklat. Byggnationen av det nya biokraftvärmeverket i Värtan (KVV8) förväntas kunna färdigställas, och driftsättning tidigareläggas till hösten 2015.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, AB Storstockholms Lokaltrafik och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Kommunfullmäktige har fattat beslut om nytt konsortialavtal tillsammans med AB Fortum Värme Holding. Avtalet träder i kraft 1 januari 2016. Efter beslut ska bolaget vara ägarna behjälplig i implementeringsprocessen.

Ägardirektiv för 2015-2017

- intensifiera minskningen av användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen
- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden bolaget ska fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- fortsätta driva projektet Öppen fjärrvärme och etablera världens första öppna fjärrvärmenät, i syfte att återvinna energi i stor skala och bidra till en mer hållbar stadbolaget ska arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- öka produktionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad** godkänns.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund: Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning, sötningssverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattningen som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordina händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett en egen kommun med egen organisation och uppföljning, som efter i budget 2013 beslutad förändring av förbundsordning och reglemente, leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsförum.

Syftet med inrättandet av SSBF är att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar, såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. Stockholms stad arbetar för en samver-

kanscentral som, utöver larm- och ledningsfunktioner, även ska inrymma myndigheter och företag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2015-2017 för **Storstockholms brandförsvär** godkänns.

Moderaternas förslag till budget 2015**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget****Resultatbudget**

Mnkr	Förslag till budget 2015 KS	Förslag till budget 2015 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	7 478,0	7 442,6	-35,4
Verksamhetens kostnader (-)	-44 231,6	-43 631,3	600,3
Avskrivningar (-)	-994,5	-994,5	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-746,9	-701,9	45,0
Prestationsreserv	-882,2	-882,2	0,0
Pensionsavgifter (-)	-748,6	-748,6	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-40 125,8	-39 515,9	609,9
Skatter	40 226,3	39 431,4	-794,9
Begravningsavgift	170,3	147,6	-22,7
Inkomstutjämning	-1 616,3	-1 616,3	0,0
Kostnadsutjämning	-230,0	-230,0	0,0
Regleringspost	82,6	82,6	0,0
Införandebidrag	180,0	180,0	0,0
Fastighetsavgift	1 100,3	1 100,3	0,0
LSS-utjämning	-988,5	-988,5	0,0
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	198,2	198,2	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 000,0	1 000,0	0,0
Utdelning AB Fortum Värme Holding	0,0	200,0	200,0
Disposition/avsättning begravningsfond	3,0	10,7	7,7
Summa finansiering	40 125,9	39 516,0	-609,9
Resultat efter avskrivning, skatt och finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget****Investeringsplan**

Mnkr	Förslag till budget 2015 KS	Förslag till budget 2015 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-6 767,7	-6 887,7	- 120,0
Inkomster	633,8	633,8	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 530,0	- 300,0	230,0
Nettoinvesteringar (-)	-6 663,9	-6 553,9	110,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	994,5	994,5	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	5 469,3	5 359,3	- 110,0
Summa finansiering investeringsplan	6 663,9	6 553,9	- 110,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Finansförvaltning: Skatter och övriga finansiella intäkter

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Netto
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015, skatter	40 226,3
Förändring av skattesats (17:68) :	
-0,35 kr	-794,9
Moderaternas förslag till budget 2015	
Skatter	39 431,4
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015, begravningsavgifter	170,3
Förändring av skattesats (0:065) :	
-0,010 kr	-22,7
(-) = ökade kostnader/minskade intäkter	
Skatter	147,6
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015, Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	198,2
Moderaternas förslag till budget 2015	
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	198,2
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015, övriga finansiella intäkter (utdelning).	1 000,0
Moderaternas förslag till budget 2015	
Övr. finansiella intäkter	1 000,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015, utdelning AB Fortum Värme Holding	0,0
Utdelning AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad	200,0
(-) = ökade kostnader/minskade intäkter	
Övr. finansiella intäkter	200,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Central medelsreserv****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Kostnader
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	Oförutsedda behov	Prestationsreserv
	-746,9	-882,2
Bibehållen nivå oförutsedda behov	45,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-701,9	-882,2
		Utgifter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015		-530,0
Minskning av CM4		230
Moderaternas förslag till budget 2015		-300,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2015 KS	Förslag till budget 2015 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 300,6	-1 205,0	95,6
Revisorskollegiet	-27,7	-27,7	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-2,9	-2,9	0,0
Stadsdelsnämnderna	-19 025,2	-18 744,2	281,0
Arbetsmarknadsnämnden	-827,0	-819,8	7,2
Exploateringsnämnden	2 419,9	2 421,0	1,1
Fastighetsnämnden	676,9	704,7	27,8
Idrottsnämnden	-651,1	-629,5	21,6
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-862,5	-814,5	48,0
stadsarkivet	-49,1	-49,1	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-147,9	-132,9	15,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-93,0	-83,0	10,0
Socialnämnden	-765,2	-764,9	0,3
Stadsbyggnadsnämnden	-165,7	-166,3	-0,6
Trafiknämnden	-257,1	-229,0	28,1
Utbildningsnämnden	-15 482,4	-15 441,3	41,1
Äldrenämnden	-156,6	-167,9	-11,3
Överförmyndarnämnden	-36,4	-36,4	0,0
SUMMA	-36 753,6	-36 188,7	564,9
Avskrivningar (-)	-994,5	-994,5	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-746,9	-701,9	45,0
Prestationsreserv	-882,2	-882,2	0,0
Pensionsavgifter (-)	-748,6	-748,6	0,0
TOTALT	-40 125,8	-39 515,9	609,9

Moderaternas förslag till budget 2015**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget****KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)**

Mnkr	Förslag till budget 2015 KS	Förslag till budget 2015 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 347,2	-1 251,6	95,6
Revisorskollegiet	-30,3	-30,3	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-2,9	-2,9	0,0
Stadsdelsnämnderna	-19 638,5	-19 330,1	308,4
Arbetsmarknadsnämnden	-891,4	-884,2	7,2
Exploateringsnämnden	-117,1	-116,0	1,1
Fastighetsnämnden	-705,6	-677,8	27,8
Idrottsnämnden	-946,5	-924,9	21,6
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-970,1	-922,1	48,0
stadsarkivet	-74,1	-74,1	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-176,4	-161,4	15,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-186,1	-176,1	10,0
Socialnämnden	-1 163,0	-1 162,7	0,3
Stadsbyggnadsnämnden	-383,0	-375,6	7,4
Trafiknämnden	-1 356,5	-1 328,4	28,1
Utbildningsnämnden	-16 044,9	-16 003,8	41,1
Äldrenämnden	-161,6	-172,9	-11,3
Överförmyndarnämnden	-36,4	-36,4	0,0
SUMMA	-44 231,6	-43 631,3	600,3

Moderaternas förslag till budget 2015**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget****INTÄKTER**

Mnkr	Förslag till budget 2014 KS	Förslag till budget 2014 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	46,6	46,6	0,0
Revisorskollegiet	2,6	2,6	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	613,3	585,9	-27,4
Arbetsmarknadsnämnden	64,4	64,4	0,0
Exploateringsnämnden	2 537,0	2 537,0	0,0
Fastighetsnämnden	1 382,5	1 382,5	0,0
Idrottsnämnden	295,4	295,4	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	107,6	107,6	0,0
stadsarkivet	25,0	25,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	0,0
Miljö- och hälsoskydds-nämnden	93,1	93,1	0,0
Socialnämnden	397,8	397,8	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	217,3	209,3	-8,0
Trafiknämnden	1 099,4	1 099,4	0,0
Utbildningsnämnden	562,5	562,5	0,0
Äldrenämnden	5,0	5,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	7 478,0	7 442,6	-35,4

Moderaternas förslag till budget 2015**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget****INVESTERINGSUTGIFTER**

Mnkr	Förslag till budget 2014 KS	Förslag till budget 2014 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-110,0	-30,0	80,0
Arbetsmarknadsnämnden	-0,6	-0,6	0,0
Exploateringsnämnden	-3 600,0	-3 600,0	0,0
Fastighetsnämnden	-1 874,2	-1 954,2	-80,0
Idrottsnämnden	-27,0	-38,2	-11,2
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-22,4	-22,4	0,0
stadsarkivet	-2,0	-2,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-35,0	-35,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,8	-0,8	0,0
Socialnämnden	-1,7	-1,7	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-1,0	-1,0	0,0
Trafiknämnden	-977,8	-1 086,6	-108,8
Utbildningsnämnden	-90,0	-90,0	0,0
Äldrenämnden	-22,1	-22,1	0,0
Överförmyndarnämnden	-0,1	-0,1	0,0
SUMMA	-6 767,7	-6 887,7	-120,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget****INVESTERINGSINKOMSTER**

Mnkr	Förslag till budget 2015 KS	Förslag till budget 2015 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	620,0	620,0	0,0
Fastighetsnämnden	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	0,0	0,0	0,0
stadsarkivet	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Trafiknämnden	13,8	13,8	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	633,8	633,8	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Kommunstyrelsen****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-1 347,2	46,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 2 %	13,6	
Minskade kostnader för konsulttjänster, stadsövergripande	70,0	
Besparing på administration (nya råd, ombudsmän och kanslier)	12,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-1 251,6	46,6

(M):170

Moderaternas förslag till budget 2015

Kommunstyrelsen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-2,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-2,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Revisorskollegiet****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-30,3	2,6
Moderaternas förslag till budget 2015	-30,3	2,6

(M):172

Moderaternas förslag till budget 2015

Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-2,9	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-2,9	0,0

Stadsdelsnämnder

Moderaternas förslag till budget 2015

Mkr	KS förslag 2015		(M) förslag 2015		Avvikelse		Avv
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	
Förskoleverksamhet	-5 129,4	307,9	-5 074,9	307,9	54,5	0,0	
Verksamhet för barn, kultur och fritid	-508,3	0,0	-491,3	0,0	17,0	0,0	
Äldreomsorg	-7 275,8	215,1	-7 246,1	215,1	29,7	0,0	
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-3 355,9	2,0	-3 355,9	2,0	0,0	0,0	
Individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)	-1 856,3	36,9	-1 845,3	36,9	11,0	0,0	
Stadsmiljöverksamhet	-179,3	0,0	-173,9	0,0	5,4	0,0	
Ekonomiskt bistånd	-1 182,4	24,0	-1 133,7	24,0	48,7	0,0	
Arbetsmarknadsåtgärder	-151,1	27,4	-9,0	0,0	142,1	-27,4	
Summa stadsdelsnämnd	-19 638,5	613,3	-19 330,1	585,9	308,4	-27,4	

Mkr	KS förslag 2014		(M) förslag 2015		Avvikelse		Avv
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	
Investeringsplan							
Inventarier och maskiner	-30,0	0,0	-30,0	0,0	0,0	0,0	
Stadsmiljöverksamhet	-80,0	0,0	0,0	0,0	80,0	0,0	
totalt	-110,0	0,0	-30,0	0,0	80,0	0,0	

(M):174

Moderaternas förslag till budget 2015

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-5 129,4	307,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1,5 %	24,3	
Höjd schablon förskola	30,2	
Moderaternas förslag till budget 2015	-5 074,9	307,9

Moderaternas förslag till budget 2015**Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, fritid och kultur****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-508,3	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kultursekreterare i varje stadsdelsnämnd	7,0	
Utökade ambitioner för barns och ungas fritidsaktiviteter	10,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-491,3	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-7 275,8	215,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1 %	70,8	
Generösare riktlinjer för boende m.m.	15,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Äldre direkt på helger kvarstår	-2,0	
Höjning av pengarna för hemtjänst	-38,0	
Höjning av pengarna för dagverksamhet	-3,8	
Läsplatta till alla biståndsbedömare	-2,3	
Pilotprojekt Silviacertifiering	-10,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-7 246,1	215,1

Moderaternas förslag till budget 2015**Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-3 355,9	2,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-3 355,9	2,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-1 856,3	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökad personaltäthet	19,0	
Höjd ambitionsnivå för barn- och ungdomsvård	20,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Utökning uppsökande arbete fältassistenter	-10,0	
Team mot våld i nära relationer	-8,0	
Karriärtjänster för socialsekreterare	-10,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-1 845,3	36,9

Moderaternas förslag till budget 2015**Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-179,3	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Skötsel och drift av motionsspår överförs till idrottsnämnden	5,4	
Moderaternas förslag till budget 2015	-173,9	0,0

(M):180

Moderaternas förslag till budget 2015

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-80,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
Stadsmiljöinvesteringar överförs till trafiknämnden	80,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	0,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-1 182,4	24,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
SL-kort, ekonomiskt bistånd	48,7	
Moderaternas förslag till budget 2015	-1 133,7	24,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-151,1	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Visstidsanställningar	30,0	
Feriearbeten	13,0	
Arbetsmarknadsåtgärder överförs till arbetsmarknadsnämnden	99,1	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Arbetsmarknadsåtgärder överförs till arbetsmarknadsnämnden		-27,4
Moderaternas förslag till budget 2015	-9,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Stadsdelsnämnderna: Inventarier och maskiner****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-30,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-30,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Arbetsmarknadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-891,4	64,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 2 %	7,9	
Visstidsanställningar	35,0	
Yrkesvux	25,0	
Fler platser på Komvux	25,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Huvudansvar för ALFA flyttas från socialnämnden	-5,0	
Fortsatt arbete Stockholmsvärdar m.m.	-9,0	
Arbetsmarknadsåtgärder överförs från stadsdelsnämnderna	-71,7	
Moderaternas förslag till budget 2015	-884,2	64,4

Moderaternas förslag till budget 2015**Arbetsmarknadsnämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-0,6	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-0,6	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Exploateringsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-117,1	2 537,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 2 %	1,1	
Besparing på administration, inget samordningskansli	8,0	
Strategi för ekosystemtjänster/grönytekompensation	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utökad ram högre bostadsbyggnadsmål	-10,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-116,0	2 537,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Exploateringsnämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-3 600,0	620,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-3 600,0	620,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Fastighetsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-705,6	1 382,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Underhållskostnader	22,2	
Satsningar på driftoptimering m.m.	5,6	
Moderaternas förslag till budget 2015	-677,8	1 382,5

Moderaternas förslag till budget 2015**Fastighetsnämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-1 874,2	0,0
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Bandyhall	-80,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-1 954,2	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-946,5	295,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kodlås skolidrottshallar	2,0	
Bibehållet föreningsstöd i 2014 års nivå	15,0	
Anpassning av verksamhet till ökade investeringar	10,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Skötsel och drift av motionsspår överförs från stadsdelsnämnderna	-5,4	
Moderaternas förslag till budget 2015	-924,9	295,4

Idrottsnämnden**Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-27,0	0,0
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Underhåll båtbygg	-10,0	
Motionsspår överförs från stadsdelsnämnderna	-1,2	
Moderaternas förslag till budget 2015	-38,2	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Kulturnämnden: kulturförvaltningen****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-970,1	107,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Bibehållna avgifter kulturskolan	25,0	
Kommunal filmsatsning	6,0	
Bibehållet museiinträde	10,0	
Utökat samlingslokalsstöd	4,0	
Ökad jämställdhet och mångfald	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Open Streets	-2,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-922,1	107,6

Moderaternas förslag till budget 2015**Kulturnämnden: kulturförvaltningen****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-22,4	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-22,4	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-74,1	25,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-74,1	25,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Kulturnämnden: stadsarkivet****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-2,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-2,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-176,4	28,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Höjd ambitionsnivå för underhåll	15,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-161,4	28,5

Moderaternas förslag till budget 2015**Kyrkogårdsnämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-35,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-35,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-186,1	93,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Nytt miljöprogram	2,0	
Ökade insatser för information och kunskapsförsörjning	5,0	
Samverkan ekosystemtjänster och grönyteplanering	1,0	
Energicentrum	2,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-176,1	93,1

Moderaternas förslag till budget 2015**Miljö- och hälsoskyddsnämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-0,8	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-0,8	0,0

(M):200

Moderaternas förslag till budget 2015

Servicenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	0,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	0,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Servicenämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-1,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-1,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Socialnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-1 163,0	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökad personaltäthet	1,0	
Vinternatt utökas	4,0	
Utredning våld i nära relationer	5,0	
SL-kort, ekonomiskt bistånd	2,3	
Huvudansvar för ALFA flyttas till arbetsmarknadsnämnden	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Barnahus	-3,0	
Duvnäs, pilotprojekt och utökning till 12 år	-2,0	
Motverka missbruk av Spice	-3,0	
Enhet som utreder misstänkt människohandel	-1,0	
Pilotprojekt föräldrastöd utan biståndsbedömning	-2,0	
Föräldrastödsprogram erbjuds till tonåringar	-5,0	
Pilotprojekt utökade öppettider MIKA-mottagningen	-1,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-1 162,7	397,8

Moderaternas förslag till budget 2015**Socialnämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-1,7	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-1,7	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Stadsbyggnadsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-383,0	217,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 2 %	4,4	
Bostadsanpassningsbidrag	8,0	
Besparing på administration, inget samordningskansli	10,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utökad ram högre bostadsbyggnadsmål	-15,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Besparing på administration, inget samordningskansli		-8
Moderaternas förslag till budget 2015	-375,6	209,3

Moderaternas förslag till budget 2015**Stadsbyggnadsnämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-1,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-1,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Trafiknämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-1 356,5	1 099,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Hållbart resande	2,0	
Drift och underhåll av nya områden	25,1	
Projekt för att öka samlastningsarbetet	2,0	
Projekt för ökad bilpoolsverksamhet	1,0	
Åtgärdsplan för att klara PM ₁₀	10,0	
Signalprioritering cykeltrafik och buss	2,0	
Strategi för fossiloberoende fordon	1,0	
Framtagande av ny parkeringsstrategi	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Feriearbeten	-2,0	
Ljusprogram ytterstad	-2,0	
Vackrare och grönnare Stockholm sommarpraktikanter, blomsterprogram)	-5,0	
Trygghetssatsning, kring tunnelbanestationerna, städ, belysning, buskage, upprustning	-7,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-1 328,4	1 099,4

Moderaternas förslag till budget 2015**Trafiknämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-977,8	13,8
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Stadsmiljöinvesteringar överförs från stadsdelsnämnderna	-78,8	
Sopsugsanläggning i Kungsträdgården	-30,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-1 086,6	13,8

Moderaternas förslag till budget 2015**Utbildningsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-16 044,9	562,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1,5 %	78,9	
Minskade kostnader nämndens centrala administration	10	
Höjd schablon förskola	16,7	
Ökad tillsyn fristående förskolor	3	
Satsning på kompetens och medvetenhet i HBTQ-frågor	8	
Höjd strukturersättning	70	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd schablon grundskola	-34,9	
Höjd schablon gymnasieskola	-10,6	
Höjd schablon grundsärskola	-6	
Höjd schablon gymnasiesärskola	-3	
Satsning årskurs F-3	-10	
Språkstöd nyanlända elever	-40	
Fortbildning matematik	-20	
Utökad tillgänglighet elevhälsa mobila team och webb	-15	
Mobilt team specialpedagoger	-5	
Kometutbildningen Positiva Ledare	-1	
Moderaternas förslag till budget 2015	-16 003,8	562,5

Moderaternas förslag till budget 2015**Utbildningsnämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-90,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-90,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-161,6	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Äldreombudsman m.m.	1,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Äldrevärdar	-5,0	
Utveckling av Jämför service	-3,0	
Information och utbildning för anhöriga till dementa	-5,0	
Moderaternas förslag till budget 2015	-172,9	5,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Äldrenämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-22,1	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-22,1	0,0

(M):212

Moderaternas förslag till budget 2015

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-36,4	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-36,4	0,0

Moderaternas förslag till budget 2015**Överförmyndarnämnden****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2015	-0,1	0,0
Moderaternas förslag till budget 2015	-0,1	0,0